

Trafikutskottets betänkande 2020/21:TU4

Digitaliserings- och postfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkanden i motioner som rör bl.a. samhällets digitalisering, tillgång till elektroniska kommunikationer, utbyggnaden av 5G-nätet och postservice i hela landet. Motionsyrkandena avstyrks främst med hänvisning till vidtagna åtgärder och pågående beredningsarbete.

I betänkandet finns 29 reservationer (M, SD, C, V, KD, L).

Behandlade förslag

Ett drygt hundratal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20 och 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Samhällets digitalisering	9
Digital delaktighet	22
Tillgång till elektronisk kommunikation	27
Utbyggnaden av 5G-nätet.....	41
Avvecklingen av kopparnätet	47
Utnyttjande av digital infrastruktur	51
Vissa särskilda krav på operatörer.....	56
Spårbar tid	59
Postservice i hela landet	60
Vissa postala konkurrensfrågor	67
Samdistribution	71
Fastighetsboxar.....	73
Posthantering och sekretess	74
Reservationer	77
1. Samhällets digitalisering, punkt 1 (M)	77
2. Samhällets digitalisering, punkt 1 (C)	79
3. Samhällets digitalisering, punkt 1 (V)	81
4. Samhällets digitalisering, punkt 1 (KD)	82
5. Samhällets digitalisering, punkt 1 (L).....	83
6. Digital delaktighet, punkt 2 (M).....	85
7. Digital delaktighet, punkt 2 (C).....	86
8. Digital delaktighet, punkt 2 (KD).....	86
9. Digital delaktighet, punkt 2 (L)	87
10. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 3 (SD).....	88
11. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 3 (C)	90
12. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 3 (KD)	92
13. Utbyggnaden av 5G-nätet, punkt 4 (M).....	94
14. Utbyggnaden av 5G-nätet, punkt 4 (SD)	95
15. Utbyggnaden av 5G-nätet, punkt 4 (C).....	96
16. Utbyggnaden av 5G-nätet, punkt 4 (V)	97
17. Utbyggnaden av 5G-nätet, punkt 4 (L).....	98
18. Avvecklingen av kopparnätet, punkt 5 (SD, C, L).....	99
19. Utnyttjande av digital infrastruktur, punkt 6 (M)	100
20. Utnyttjande av digital infrastruktur, punkt 6 (C)	101
21. Vissa särskilda krav på operatörer, punkt 7 (SD)	102
22. Postservice i hela landet, punkt 9 (SD).....	103
23. Postservice i hela landet, punkt 9 (V).....	104
24. Postservice i hela landet, punkt 9 (KD)	104
25. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 10 (C)	105
26. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 10 (V).....	106
27. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 10 (KD)	107
28. Samdistribution, punkt 11 (C)	108
29. Posthantering och sekretess, punkt 13 (SD)	109

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag	110
Motion från allmänna motionstiden 2019/20	110
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	110

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Samhällets digitalisering**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:398 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2,

2020/21:1888 av Joakim Järrebring m.fl. (S),

2020/21:2250 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 87,

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 2, 13, 21,
23, 24 och 33,

2020/21:3134 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkandena 1–4, 6 och 7,

2020/21:3473 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1,

2020/21:3477 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 3 och 4 samt

2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 2, 5, 14, 16, 17
och 21.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (KD)

Reservation 5 (L)

2. **Digital delaktighet**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:841 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),

2020/21:1326 av Betty Malmberg (M) yrkande 3,

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 19,

2020/21:2996 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 32,

2020/21:3134 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 10 och

2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 14.

Reservation 6 (M)

Reservation 7 (C)

Reservation 8 (KD)

Reservation 9 (L)

3. **Tillgång till elektronisk kommunikation**

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:3263 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 21,

2020/21:419 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C)
yrkandena 1 och 2,

2020/21:437 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 5,

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 7,

2020/21:898 av Solveig Zander (C) yrkande 2,
2020/21:913 av Emilia Töyrä m.fl. (S),
2020/21:1075 av John Widegren (M),
2020/21:1081 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 3,
2020/21:1100 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,
2020/21:1442 av Heléne Björklund (S),
2020/21:1639 av Anna-Caren Sätherberg och Kalle Olsson (båda S),
2020/21:2140 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),
2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 1 och 13,
2020/21:2217 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 61,
2020/21:2374 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),
2020/21:2379 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 79 och 81,
2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 7 och 8,
2020/21:2944 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 15,
2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 1–4, 12 och 13,
2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 9 och
2020/21:3697 av Pål Jonson (M).

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (C)

Reservation 12 (KD)

4. Utbyggnaden av 5G-nätet

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:398 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,
2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 7,
2020/21:1899 av Hanna Westerén m.fl. (S),
2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 11,
2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 5,
2020/21:3235 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 17,
2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 12 och
2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 9 och 10.

Reservation 13 (M)

Reservation 14 (SD)

Reservation 15 (C)

Reservation 16 (V)

Reservation 17 (L)

5. Avvecklingen av kopparnätet

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1376 av Betty Malmberg (M),
2020/21:1865 av Viktor Wärnick (M),
2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 12,
2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 9,
2020/21:3235 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 18 och

2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 19.

Reservation 18 (SD, C, L)

6. Utnyttjande av digital infrastruktur

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1373 av Lotta Olsson (M),

2020/21:2585 av Viktor Wärnick (M),

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 26,

2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 6, 7 och 11 samt

2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 7 och 8.

Reservation 19 (M)

Reservation 20 (C)

7. Vissa särskilda krav på operatörer

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:239 av Eric Westroth (SD) och

2020/21:1081 av Betty Malmberg (M) yrkande 2.

Reservation 21 (SD)

8. Spårbar tid

Riksdagen avslår motion

2020/21:1554 av Mattias Karlsson i Luleå (M).

9. Postservice i hela landet

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1091 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1–5,

2020/21:1256 av Saila Quicklund (M),

2020/21:1316 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 7–9 och

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 83 och 85.

Reservation 22 (SD)

Reservation 23 (V)

Reservation 24 (KD)

10. Vissa postala konkurrensfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1316 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 84 och

2020/21:3172 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 51–53.

Reservation 25 (C)

Reservation 26 (V)

Reservation 27 (KD)

11. Samdistribution

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3172 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 50 och

2020/21:3174 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 3.

Reservation 28 (C)

12. Fastighetsboxar

Riksdagen avslår motion

2020/21:2045 av Björn Petersson m.fl. (S).

13. Posthantering och sekretess

Riksdagen avslår motion

2020/21:2326 av Boriana Åberg (M).

Reservation 29 (SD)

Stockholm den 19 januari 2021

På trafikutskottets vägnar

Jens Holm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jens Holm (V), Anders Åkesson (C), Magnus Jacobsson (KD), Teres Lindberg (S), Denis Begic (S), Maria Stockhaus (M), Jasenko Omanovic (S), Sten Bergheden (M), Jimmy Ståhl (SD), Anders Hansson (M), Thomas Morell (SD), Johan Büser (S), Elin Gustafsson (S), Helena Gellerman (L), Patrik Jönsson (SD), Emma Berginger (MP) och Åsa Coenraads (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 117 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2019/20 och 2020/21 om digitaliserings- och postpolitiska frågor. En förteckning över de förslag som behandlas redovisas i bilagan.

Utskottets överväganden

Samhällets digitalisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om olika aspekter av samhällets digitalisering. Utskottet konstaterar att ett antal initiativ har tagits för att ta till vara digitaliseringens möjligheter, och hänvisar i sammanhanget till pågående utredningar och uppdrag på området. Utskottet ser positivt på den fortsatta utvecklingen och pekar bl.a. på digitaliseringsstrategins betydelse för det fortsatta arbetet.

Jämför reservation 1 (M), 2 (C), 3 (V), 4 (KD) och 5 (L).

Bakgrund

Digitaliseringsstrategin och Digitaliseringsrådet

För att skapa förutsättningar för en fortsättningsvis långsiktig och hållbar digitalisering till nytta för samhällsutvecklingen och näringslivet beslutade regeringen i maj 2017 strategin För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi (N2017/03643/D). Den innehåller fem delmål:

- D-kompetens: I Sverige ska alla kunna utveckla och använda sin digitala kompetens.
- D-trygghet: I Sverige ska de bästa förutsättningarna finnas för att alla på ett säkert sätt ska kunna ta del av, ta ansvar för och ha tillit till det digitala samhället.
- D-innovation: I Sverige ska de bästa förutsättningarna finnas för att digitalt drivna innovationer ska utvecklas, spridas och användas.
- D-ledning: I Sverige ska relevant, målmedveten och rättssäker effektivisering och kvalitetsutveckling uppnås genom digitalisering.
- D-infrastruktur: Hela Sverige bör ha tillgång till infrastruktur som medger snabbt bredband och stabila mobila tjänster och som stöder digitaliseringen.

Regeringen inrättade 2017 det s.k. Digitaliseringsrådet som har till uppgift att främja genomförandet av den allmänna digitaliseringspolitiken. Digitaliseringsrådet ska bidra till bättre samordning av regeringens arbete i allmänna frågor om digitalisering, och ett effektivt genomförande och utveckling av regeringens strategiska arbete med digitaliseringen. Digitaliserings- och energiministern är ordförande i rådet. Rådets uppdrag är tidsbegränsat.

Myndigheten för digitalförvaltning

Den 1 september 2018 inrättades Myndigheten för digitalförvaltning (Digg) som har till uppgift att stödja, samordna och följa upp digitaliseringen inom den offentliga förvaltningen. Enligt förordningen (2018:1486) med instruktion för Myndigheten för digitalförvaltning ska myndigheten samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig. Med den offentliga förvaltningen avses i sammanhanget kommuner, regioner och statliga myndigheter med vissa undantag.

Myndigheten ska också särskilt bistå regeringen med underlag för utvecklingen av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen och följa och analysera utvecklingen inom sitt verksamhetsområde. Den har också till uppgift att bl.a. ansvara för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen.

Digg har övertagit en rad funktioner som tidigare var fördelade på ett antal myndigheter och organisationer som exempelvis E-legitimationsnämnden, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Skatteverket, Ekonomistyrningsverket (ESV), Tillväxtverket och Post- och telestyrelsen (PTS).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:398 påminner Jens Holm m.fl. (V) om att det blir allt vanligare att lagra data genom s.k. molntjänster, något som också utnyttjas i stor utsträckning av den offentliga sektorn. Motionärerna framhåller att det finns stora säkerhetsutmaningar med denna lösning och nämner som exempel vad som drabbade Transportstyrelsen 2017. Motionärerna vill därför i yrkande 2 att regeringen utreder och återkommer med ett förslag till statliga molntjänster där data och program ska kunna lagras på ett säkert sätt.

I motion 2020/21:1888 yrkar Joakim Järrebring m.fl. (S) på att man bör se över hur Digitaliseringsrådets uppdrag bäst hanteras efter det att rådet läggs ned. Avvecklingen innebär att funktioner för uppföljning, analys samt rådgivning och kunskapsstöd inom digitaliseringsområdet upphör. Det finns enligt motionärerna skäl att anta att det kommer att uppstå behov av delvis nya strukturer för att hantera dessa funktioner eftersom staten även framöver måste ha en ambitiös och långsiktig plan för hur digitaliseringsfrågor hanteras.

I motion 2020/21:2250 redogör Betty Malmberg (M) för de svårigheter som är förknippade med hanteringen av mätdata och det regelverk som styr hur olika myndigheter arbetar med denna typ av information. Motionären påminner i sammanhanget om Digitaliseringsmyndighetens förslag om att tillgängliggöra och vidareutnyttja öppna data. För att underlätta för bl.a. forskare vill motionären i yrkande 4 att Digitaliseringsmyndigheten skyndsamt agerar för att modernisera föråldrade strukturer vid hantering av mätdata.

Magnus Jacobsson m.fl. (KD) påtalar i kommittémotion 2020/21:2809 att allt eftersom antalet försändelser med digital post ökar finns det också

anledning att kräva att kommuner, regioner och statliga myndigheter betalar för de försändelser de skickar. Motionärerna hänvisar till en statlig utredning om digital förvaltning (SOU 2017:114) som föreslår en ersättningsmodell till de digitala brevlådeoperatörerna. Motionärerna finner det därför angeläget att regeringen inrättar en ersättningsmodell för digital myndighetspost som ger täckning för både fasta och rörliga kostnader (yrkande 87).

I kommittémotion 2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) anser motionärerna i yrkande 2 att digitaliseringens kraft bör användas fullt ut. Motionärerna påpekar att Sverige och svenskt näringsliv har en stark position i den nya digitaliserade ekonomin men att det samtidigt finns en överhängande risk att byråkrati och regelverk bromsar digitaliseringens möjligheter för nya tjänster, idéer och arbetstillfällen. Dessutom varierar digitaliseringsgraden mycket inom den offentliga sektorn, vilket påverkar möjligheterna till bättre service för medborgarna. Motionärerna uppmärksammar också avsaknaden av struktur för offentliga data. Detta bidrar bl.a. till att kommunikation mellan system blir ineffektiv och att olika system byggs för varje region och kommun i stället för att utgå från gemensamma standarder som effektiviserar kommunikationen. Motionärerna framhåller därför i yrkande 13 att staten bör etablera en gemensam virtuell infrastruktur där data kan lagras säkert och decentraliserat med möjlighet till access från andra myndigheter efter behov. Motionärerna uppmärksammar också olika integritetsaspekter kopplat till att offentliga data om svenska medborgare i stor utsträckning hamnar på servrar som andra länders regeringar kan ha tillgång till. I yrkande 21 vill därför motionärerna att tillgången till molntjänster måste säkras för myndigheter och andra offentliga verksamheter. Motionärerna föreslår vidare i yrkande 23 att man inför minimisäkerhetsstandarder för att koppla system och hårdvara på offentliga nätverk. Motionärerna anför som skäl attacker och incidenter som kan hota den digitala infrastrukturen i Sverige. Vidare understryker motionärerna i yrkande 24 att tillgång till data bör fungera över hela landet. Avslutningsvis anser motionärerna att staten bör utveckla sin kompetens i analys och användning av data. Säker lagring av data är viktigt, men att skapa nytta av data är minst lika viktigt för att få en bättre välfärd enligt motionärerna som i yrkande 33 därför vill att man stärker upphandlingen av tjänster inom machine learning (maskininlärning) och AI (artificiell intelligens).

Mot bakgrund av den pågående digitaliseringen av den offentliga förvaltningen lyfter Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) i kommittémotion 2020/21:3134 fram behovet av rättslig vägledning på området och att denna inte bör begränsas till enbart hälso- och sjukvården. Motionärerna vill därför i yrkande 2 att Digitaliseringsmyndigheten får i uppdrag att bygga upp rättslig expertis och att ge rättslig vägledning.

I kommittémotion 2020/21:3243 hänvisar Helena Gellerman m.fl. (L) till en tidigare granskning av Ekonomistyrningsverket (ESV) som visar på att digitaliseringen av offentlig sektor går för långsamt och att digitaliseringsstrategin inte ger den styrning som behövs för att kunna effektivisera processen. I princip hela den offentliga sektorn behöver enligt

ESV göra ett kompetenslyft för att kunna tillvarata digitaliseringens möjligheter. Motionärerna efterlyser mot denna bakgrund i yrkande 1 att regeringen tar fram en digitaliseringsstrategi som är specifik, mätbar och tidsatt. Motionärerna påminner i sammanhanget om att det är två år sedan Digitaliseringsmyndigheten övertog ansvaret för det offentliga digitalisering som tidigare låg på flera olika myndigheter. Motionärerna ser positivt på att en myndighet har det övergripande ansvaret för den fortsatta digitaliseringen, men framhåller också att eftersom den förändrade ansvarsfördelningen mellan myndigheter gick snabbt kan det ha lett till ett kompetensglapp och till att erfarenheter gått förlorade på vägen. I yrkande 2 vill därför motionärerna att regeringen får i uppdrag att utvärdera Digitaliseringsmyndighetens funktion och om dess resultat gett avsedd effekt för att realisera digitaliseringsstrategin. I yrkande 3 föreslår motionärerna att en myndighet ska få ansvaret för att lagra grunddata för den offentliga verksamheten. En sådan åtgärd skulle kunna lösa problemet med att offentliga aktörer hämtar uppgifter direkt från privatpersoner och företag trots att samma uppgifter redan finns hos en annan offentlig aktör. Motionärerna föreslår vidare i yrkande 4 att data samlas in kontinuerligt som underlag för att riksdagen, regeringen, ansvariga myndigheter och kommuner löpande ska kunna utvärdera digitaliseringens utveckling. Om digital förvaltning ska vara huvudregeln så måste enligt motionärerna information om digitaliseringens framsteg kunna inhämtas kontinuerligt i stället för att riksdagen ska vara hänvisad till stickprovsrapporter från olika myndigheter. Det skulle exempelvis kunna ske genom att en myndighet får i uppdrag att utveckla en databas för att automatiskt samla in data från kommuner och regioner om digitaliseringsprojekts genomförande, resultat och effekt hos användarna. Motionärerna påpekar att Sverige skulle kunna bli ett föregångsland när det gäller arbetet med etiska riktlinjer för AI-teknologin och lyfter i sammanhanget fram OECD:s AI Policy Observatory som utgångspunkt för den svenska lagstiftningen. Det är i sammanhanget avgörande att man skapar trygghet i användningen och säkerställer en trygg och transparent förvaltning av de AI-algoritmer som utvecklas. I yrkande 6 vill därför motionärerna att ett modernt och tydligt regelverk etableras för att möjliggöra en etiskt och juridiskt säker användning av olika AI-tillämpningar i samtliga samhällssektorer. Motionärerna framhåller avslutningsvis att det finns stora juridiska oklarheter kring hur eller om internationella molnbaserade tjänster kan användas inom den offentliga sektorn. De anser att det är djupt bekymmersamt att nödvändiga investeringar i säkrare molnbaserade lagringstjänster, beslutsstöd eller samverkansplattformar har avstannat i den offentliga sektorn eftersom det medför en risk för att äldre, mer osäkra tekniska lösningar används i stället i brist på godkända lösningar från kommersiella aktörer. Motionärerna vill därför i yrkande 7 att man skyndsamt agerar för en förtydligad lagstiftning och tillämpningsanvisningar på både nationell och europeisk nivå för att klarlägga hur internationella molntjänster kan användas.

Karin Enström m.fl. (M) understryker i kommittémotion 2020/21:3473 att arbetet med att omvandla allt mer myndighetsinformation till öppna data innebär en avvägning mellan intresset att tillgängliggöra information och risken som denna form av större informationssammanställningar innebär. Det kan negativt påverka såväl den personliga integriteten som myndigheternas egna informationssäkerhet om flera till synes okända uppgifter kombineras. Det kan också underlätta för främmande makt att kartlägga Sveriges styrkor och svagheter om känslig information lämnas ut som öppna data. Därför måste alltid en intresseavvägning göras ur ett bredare perspektiv än endast rörande den enskilda datamängden när ny information lämnas ut som öppna data. Motionärerna vill därför i yrkande 1 att alla myndigheter får i uppdrag att strategiskt arbeta för ett ökat utbud av och tillgänglighet till öppna data, med beaktande av såväl informationssäkerhet som den personliga integriteten.

Maria Stockhaus m.fl. (M) understryker i kommittémotion 2020/21:3477 att målsättningen måste vara att alla offentliga tjänster som går att digitalisera också ska digitaliseras. I och med införandet av den nya dataskyddsförordningen (GDPR) har medborgarnas personliga integritet också stärkts. Motionärerna efterlyser mot denna bakgrund i yrkande 3 att man tar fram en åtgärdsplan för hur berörda myndigheter kan tillmötesgå den digitala ekonomins krav och behov. Vidare välkomnar motionärerna att man i ett senare skede gör en konsekvensanalys som undersöker möjligheten att förenkla utvecklingen av den digitala ekonomin utan att tumma på säkerheten. Motionärerna påpekar också att lagstiftningen måste hålla jämna steg med utvecklingen för att rätten till integritet inte ska urholkas i digitaliseringen av ekonomin och betonar i yrkande 4 att myndigheter som på olika sätt behandlar känsliga uppgifter bör hålla säkerhetsperspektivet överordnat alla andra prioriteringar.

Maria Stockhaus m.fl. (M) påminner i kommittémotion 2020/21:3479 om att Expertgruppen för digitala investeringar för ett par år sedan presenterade sitt betänkande (SOU 2018:72). Uppdraget var att ge råd och stöd till 20 myndigheter för att dessa skulle bli bättre på att genomföra verksamhetsutveckling och snabbare uppnå önskade resultat av politiska reformer eller förändrade uppgifter. Även om viss förbättring har skett bland svenska myndigheter kommer allt för många indikationer på att den offentliga förvaltningen inte utvecklas i den takt som är önskvärd. Motionärerna vill därför i yrkande 2 att man följer upp och utvärderar det arbete som utfördes av Expertgruppen för digitala investeringar. Vidare uppmärksammar motionärerna Sveriges brist på experter på området digitalisering, och hänvisar i sammanhanget till de uppskattningar som gjorts av It- och telekomföretagen och SCB. Efterfrågan på spetskompetens kommer att öka ytterligare när hela världen ska ställa om och avsaknaden av expertis i världsklass är enligt motionärerna ett avgörande problem för Sverige. De vill därför i yrkande 5 att man formulerar ett uppdrag i syfte att kartlägga den efterfrågade kompetensen inom it och att man upprättar en färdplan med mätbara mål för att öka andelen experter. Likaså uppmärksammar motionärerna den pågående digitaliseringen

av myndigheter och de många utmaningar som finns i sammanhanget. Det gäller inte minst bristen på digital kompetens i de ordinarie verksamheterna vilket gör att processer försenas eller inte alls kommer till stånd. Mot denna bakgrund finner motionärerna i yrkande 14 det angeläget att intensifiera arbetet med digitaliseringen av myndigheter. Motionärerna föreslår i yrkande 16 att man ska anta ramverket inom de internationella öppna data-stadgarna (International Open Data Charter, IODC). Motionärerna hänvisar till digitaliseringsmyndighetens uppdrag att öka den offentliga förvaltningens förmåga att tillgängliggöra öppna data och det förslag som myndigheten själv har lämnat om att Sverige bör anta principerna inom IODC som ramverk för öppenhet i den datadrivna förvaltningen. Motionärerna vill också i yrkande 17 att man genomför en nationell kraftsamling för statistiska data. Motionärerna efterlyser avslutningsvis i yrkande 21 en översyn av svensk lagstiftning i syfte att bejaka EU:s certifiering av molntjänster. Motionärerna påminner om att Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå, Enisa, i december 2019 aviserade planerna på att skapa en certifiering av molntjänster i Europa. Det innebär en risk för svensk del att utländska molntjänster certifierade av EU inte skulle kunna användas i Sverige eftersom de inte skulle vara lagliga i en svensk kontext. Det vore enligt motionärerna inte bra för Sverige eller för att främja EU:s fria rörlighet.

Utskottets ställningstagande

Digitalisering bland myndigheter och enskilda

Utskottet vill inledningsvis påminna om att för digitaliseringspolitiken gäller sedan 2011 det övergripande målet att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Riktlinjen för det fortsatta arbetet framgår av digitaliseringsstrategin som innehåller fem delmål som förklarar hur digitalisering ska bidra till en positiv samhällsutveckling. Cirka 200 initiativ kopplade till delmålen har tagits. Det handlar bl.a. om satsningar i statens budget, uppdrag till myndigheter samt förslag och beslut om ny lagstiftning. Regeringen redogör närmare för digitaliseringsstrategin i skrivelsen Hur Sverige blir bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter – en skrivelse om politikens inriktning (skr. 2017/18:47) som utskottet behandlade våren 2018 (bet. 2017/18:TU9).

Av budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 22) framgår att en hög andel av befolkningen i Sverige har basfärdigheter eller högre kunskaper inom digitalisering. Även om det har skett en liten minskning sedan mätningen 2017 noterar utskottet med tillfredsställelse att Sverige fortfarande är ett av de främsta länderna i EU i fråga om digital kompetens.

Enligt budgetpropositionen har Sverige i jämförelse med andra EU-medlemsländer en hög andel it-specialister i arbetskraften. Utskottet noterar dock att enligt DESI 2020 är efterfrågan på kvalificerad arbetskraft fortsatt större än tillgången. Enligt Eurostat har andelen företag i Sverige som erbjuder it-relaterade utbildningar till sina anställda ökat, och andelen är nu något högre

än i övriga EU-länder. I en delrapport har Tillväxtverket påvisat att det fortfarande finns behov av att stötta små och medelstora företag för att öka deras digitala kompetens samt göra digitalisering till en affärsstrategisk fråga, något som också utskottet finner angeläget.

Av rapporten *Svenskarna och internet 2019* framgår att sju av tio personer över 16 år använder digitala samhällstjänster, t.ex. digital brevlåda och deklara-tions- och pensionstjänster. Undersökningen visar att en stor majoritet, 85 procent av Sveriges befolkning, anser att digitala samhällstjänster underlättar vardagen för dem, vilket utskottet finner uppmuntrande. Som exempel kan nämnas att antalet personer och företag som använder tjänsten *Mina meddelanden* för att ta emot digital myndighetspost fortsatte att öka under 2019. Antalet anslutna privatpersoner och företagare i egenskap av mottagare uppgick till över 3,7 miljoner, vilket kan jämföras med omkring 3 miljoner mottagare 2018. På avsändarsidan ökade antalet anslutna statliga myndigheter och kommuner från 92 till 124 under 2019. Antalet meddelanden som skickas genom *Mina meddelanden* ökade med 47 procent under 2019 och uppgår till över 41 miljoner.

Under året har Myndigheten för digital förvaltning (*Digg*) tagit över ansvaret för infrastrukturen *Mina Meddelanden* och tjänsterna *Min Myndighetspost* respektive *Min Företagspost* från Skatteverket. Med ett fokuserat uppdrag att stötta och driva på digitaliseringen av den offentliga sektorn kan det enligt regeringen förväntas att utvecklingen för digitala postlådor och myndighetskommunikation kommer att ta fart. Utskottet delar den uppfattningen.

Utnyttjandet av och förtroendet för digitala tjänster förutsätter att medborgare både har tillgång till och är villiga att använda sig av en digital identitet. En indikator för hög grad av tillit är att Sverige ligger högt inom EU när det gäller att använda internet för att utföra ekonomiska transaktioner, t.ex. handla på nätet. Enligt rapporten *Svenskarna och internet 2019* använde 84 procent av befolkningen legitimering med mobilt bank-id och 79 procent utnyttjade betaltjänsten *Swish*.

Utskottet konstaterar också att i oktober 2019 erbjöd 60 procent av de statliga myndigheterna, kommunerna och regionerna digitala tjänster med e-legitimationsinloggning, en ökning med 5 procentenheter från tidigare år. Antalet inloggningar med e-legitimation och användning av e-underskrifter i förvaltningen ökade med 19 procent mellan 2018 och 2019. Den svenska infrastrukturen för e-legitimationer kan ta emot gränsöverskridande inkommande trafik från sju EU-medlemsländer, vilket är en ökning med tre medlemsländer från 2019.

Av den uppföljning som *Digg* gjorde 2019 av 114 statliga myndigheters digitala mognad framgår att berörda myndigheter bedömer att den egna mognadsnivån är högst när det gäller arbetet med it-förvaltning, informationssäkerhet och projektstyrning. Arbetet med nyttorealiser-ing och att göra kostnadsjämförelser med andra anses däremot ha lägst mognadsgrad. *Digg*:s uppföljning visar också att myndigheterna anger tillgång till nödvändig

kompetens och befintliga regelverk som de största hindren mot digitalisering av den offentliga förvaltningen. Det är mot denna bakgrund positivt att regeringen har ingått en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om ett kompetenslyft för ökad digital kompetens hos ledningen i kommuner och regioner (N2018/04602/D). SKR visar i en delredovisning att arbetet legat till grund för konstruktiv dialog och framtagning av lokala handlingsplaner för digitaliseringsarbetet i berörda kommuner och regioner.

Expertgruppen för digitala investeringar som inrättades i juni 2017 för att stödja myndigheter i deras digitala verksamhetsutveckling, pekade i sin slutrapport (SOU 2018:72) på att förväntade effekter alltför sällan var det som låg till grund för beslut om en digital investering. Riksrevisionen har också konstaterat att många myndigheter är dåligt rustade för att göra den digitala transformation som de eftersträvar, något som kan försvåra och försena den effekthemtagning som hade varit önskvärd. Mot denna bakgrund beslutade regeringen i februari 2020 att ge Statskontoret och Digg i uppdrag att analysera och ta fram förslag på utvecklad styrning av digitala investeringar i den offentliga förvaltningen. Analysen ska besvara frågan om regeringens nuvarande styrning, och huruvida statliga myndigheters arbete med nyttorealiserings och effekthemtagning är ändamålsenlig. Uppdraget slutredovisades till Regeringskansliet den 10 december 2020. Regeringen har också i regleringsbrevet för 2020 uppdragit åt Digg att lämna en samlad analys och bedömning av digitaliseringen i den offentliga sektorn.

Utskottet vill också påminna om att Statskontoret på uppdrag av regeringen har genomfört en utvärdering av Digitaliseringsrådet. Av rapporten (Fortsatta former för digitaliseringspolitiken, 2020:3) framgår att rådet bidragit till att förbättra regeringens möjligheter att genomföra och utveckla digitaliseringspolitiken. Statskontoret bedömer att regeringen sammantaget har en bra förvaltningsstruktur för att genomföra insatser inom ramen för digitaliseringspolitiken men att det saknas en kontinuerlig samlad analys och uppföljning av samhällets digitalisering.

Statskontoret bedömer att vissa av rådets uppgifter kan hanteras mer effektivt genom att ansvar och uppgifter fördelas på ett delvis nytt sätt. Det är enligt myndigheten särskilt viktigt att regeringen säkerställer långsiktighet och kontinuitet när det gäller att följa upp och analysera digitaliseringspolitiken och Statskontoret föreslår mot denna bakgrund att Digg får en instruktionsenlig uppgift att följa upp och analysera samhällets digitalisering utifrån målen för digitaliseringspolitiken och att Digitaliseringsrådets uppgifter renodlas till att bistå regeringen med råd och kunskap inom digitalisering, och att Digitaliseringsrådets kansli därmed avvecklas.

I november 2020 beslutade regeringen att uppdra åt Digg att förbereda och genomföra inordnandet av vissa delar av Digitaliseringsrådets uppdrag i fråga om analys och uppföljning av digitaliseringspolitiken där sådan uppföljning inte görs av PTS. Inordnandet ska vara genomfört senast den 1 september 2021. Inordnandet avser följande uppdrag:

- Bistå regeringen med underlag för att regeringen ska nå det övergripande målet för digitaliseringspolitiken, dvs. att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter
- Följa upp, analysera och utvärdera hur Sverige presterar i förhållande till det övergripande målet för digitaliseringspolitiken
- Identifiera, analysera och samla in data (i de delar som inte omfattas av någon annan myndighets uppdrag eller instruktionsenlig uppgift) om hur Sverige presterar i förhållande till det övergripande målet för digitaliseringspolitiken.

Digg ska förbereda uppdraget i samverkan med PTS och löpande hålla Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) informerat om genomförandet av uppdraget samt återrapportera uppdraget senast den 1 september 2021. Utskottet är positivt till detta.

Digital innovation och datadriven utveckling

I budgetpropositionen för 2021 framhåller regeringen att Sverige i internationell jämförelse har goda förutsättningar för digital innovation. Sverige rankas t.ex. på första plats i EU:s European Innovation Scoreboard 2020, på andra plats i Global Innovation Index 2019 och på femte plats i Bloomberg Innovation Index 2020.

För att ytterligare stärka Sveriges innovationsledande position har regeringen uppdragit åt Verket för innovationssystem (Vinnova) att förbereda etableringen av europeiska digitala innovationshubbar och stödja regeringen i genomförandet av samverkansprogrammen. Ett av dessa samverkansprogram är näringslivets digitala strukturomvandling. Utskottet ser med gillande på detta initiativ.

Utskottet understryker att användningen av data är en central förutsättning för datadriven innovation, däribland AI. Enligt DESI 2020 använder dock endast 10 procent av företagen i Sverige stora datamängder i sin verksamhet. Utskottet noterar att regeringen mot denna bakgrund har uppdragit åt Tillväxtverket att främja små och medelstora företags förmåga att använda data som strategisk resurs, vilket utskottet välkomnar. Utskottet vill också peka på att inom området öppen tillgång till forskningsdata har Digg ett kunskapsutbyte med Vetenskapsrådet. Myndigheten har också initierat ett arbete för att tydliggöra relationen mellan forskningsdatabasen Rut och metadatastandarden för Sveriges dataportal.

I Digg:s rapportering av uppdraget om att öka den offentliga förvaltningens förmåga att tillgängliggöra öppna data, bedriva öppen och datadriven innovation samt använda artificiell intelligens har myndigheten bedömt att ett fullständigt införande av dagens AI-teknik skulle kunna innebära en ekonomisk nytta för samhället motsvarande 140 miljarder kronor årligen. Utskottet kan samtidigt konstatera att AI medför utmaningar. Nödvändiga förutsättningar är användbara data, systematisk hantering av säkerhetsfrågor och olika överväganden för att säkerställa objektivitet, saklighet och öppenhet

när AI används inom den offentliga förvaltningen. För att öka förmågan att bedriva datadriven innovation har regeringen uppdragit åt Digg och Lantmäteriet att testa ny teknik, såsom AI och blockkedjor vid automatiserade processer. Utskottet är positivt till detta och noterar också att med stöd av Research Institutes of Sweden AB (RISE) har en svensk blockkedjenod tagits fram som innebär att den europeiska blockkedjeinfrastrukturen kan fungera i en testmiljö.

Utskottet konstaterar i sammanhanget att i samband med ett riksdagsseminarium den 12 november 2020 om AI (2020/21:RFR4) redogjorde RISE för några av de insatser som görs på området. Man har bl.a. lagt fram en rad förslag i syfte att påskynda AI-användningen samt startat nätverk, genomfört utbildningar och konferenser om AI och lyft fram goda exempel. Inom ramen för den s.k. AI-agendan har RISE bidragit med expertinspel till EU-kommissionen, Regeringskansliet och myndigheter i frågor om hur man kan använda AI för framtiden och hur AI påverkar utifrån olika perspektiv.

Utskottet vill också framföra att det inom EU pågår ett omfattande arbete med att främja AI inom unionen. Kommissionen antog i februari 2020 vitboken Om artificiell intelligens – en EU-strategi för spetskompetens och förtroende, COM(2020) 65 som beskriver de förslag till åtgärder som kommissionen anser behöver vidtas för att dels främja utvecklingen och användningen av AI, dels hantera de risker som är kopplade till viss AI-användning. Arbete bedrivs bl.a. också inom flera högnivågrupper med fokus på olika aspekter av AI, däribland etiska riktlinjer och frågan om lämpliga rättsliga ramverk.

Enligt budgetpropositionen för 2021 ligger Sverige efter när det gäller öppna data. I DESI 2020 placerar sig Sverige på 23:e plats av 28 länder i fråga om öppna data inom offentlig förvaltning. I OECD:s mätning Our data index 2020 ligger Sverige på 33:e plats av 35 länder. Det är följaktligen angeläget med förbättringar på området. Den nationella portalen för att tillgängliggöra öppna data är opnadata.se. Utskottet kan dock konstatera att en övergång pågår till nästa version: dataportal.se. Utskottet har även erfarit att antalet dataset, dvs. samling av data i ett strukturerat format som tillgängliggörs genom portalen, ökade under perioden oktober 2018 till mars 2020 från 1 235 till 5 922 dataset.

Utskottet vill i sammanhanget påminna om att riksdagen i ett tillkännagivande har uppmanat regeringen att ge samtliga statliga myndigheter i uppdrag att arbeta strategiskt för att öka utbudet av och tillgängligheten till öppna data och se till att de statliga myndigheterna tillgängliggör offentliga handlingar i maskinavläsbart skick (bet. 2017/18:FiU25, rskr. 2017/18:180). I skrivelse 2019/20:75 uppger regeringen med anledning av tillkännagivandet att den i maj 2017 gav Statskontoret i uppdrag att utreda myndigheternas arbete med att vidareutnyttja information samt identifiera hinder för att vidareutnyttja öppna data från statliga myndigheter. Uppdraget redovisades den 1 mars 2018. Den 11 maj 2017 beslutade regeringen också om ett bidrag till OECD som organisationen skulle använda för att göra en djupgående

översyn av Sveriges digitala förvaltning med fokus på öppna data. Översynen redovisades i oktober 2018. Vidare har regeringen i förordningen (2018:1486) med instruktion för Myndigheten för digital förvaltning gett myndigheten i uppgift att främja öppen och datadriven innovation samt tillgängliggörande av öppna data och vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen.

Vidare konstaterar utskottet att regeringen i maj 2019 uppdrog åt Digg att öka den offentliga förvaltningens förmåga att tillgängliggöra öppna data, bedriva öppen och datadriven innovation samt använda artificiell intelligens. Den 31 mars 2020 överlämnades en delrapport med en handlingsplan för offentliga öppna data. Utskottet välkomnar detta och noterar att en slutredovisning ska ske senast den 31 januari 2021.

I juli 2019 antogs inom EU en omarbetning av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI-direktivet). Den 2 maj 2019 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna de förslag som behövs till följd av ett genomförande av det omarbetade direktivet (dir. 2019:20). I september 2020 överlämnade Öppna data-utredningen sitt delbetänkande Innovation genom information (SOU 2020:55) till regeringen. Delbetänkandet innehåller flera förslag på hur det omarbetade direktivet om öppna data som EU antagit ska genomföras i svensk rätt och hur myndigheternas arbete med öppna data ska få ett bättre rättsligt stöd. Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet vill i sammanhanget också peka på att regeringen i april 2020 uppdrog åt Digg att vara projektledare för Hack for Sweden som är ett samverkansinitiativ mellan 45 myndigheter i syfte att öka kunskapen om och demonstrera värdet av att tillgängliggöra och vidareutnyttja öppna data.

Vidare vill utskottet påminna om att regeringen i december 2019 beslutade att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte och ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen. Arbetet leds av Digg som ska slutrapportera det förstnämnda uppdraget (I2019/03306) senast den 1 december 2021. Av slutrapporteringen ska det särskilt framgå hur den offentliga förvaltningen kan använda sig av den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte och vilken nytta sådan användning medför för den enskilda statliga myndigheten, kommunen eller regionen samt för den offentliga förvaltningen som helhet. I den delredovisning som ska göras den 31 januari 2021 ska myndigheterna lämna förslag på lämplig struktur för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte i fråga om gemensamma arbetsformer, rutiner, organisation och ansvarsfördelning för analys, kravställning, utveckling och förvaltning av de byggblock som ska ingå i infrastrukturen. Myndigheterna ska i delredovisningen även lämna eventuella författningsförslag som reglerar myndigheternas uppgifter och ansvar inom den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte. Vidare ska delredovisningen innehålla

den långsiktiga plan för arbetet med etableringen av den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte som ska tas fram enligt uppdraget, samt en redovisning av arbetet med etablering av de enskilda byggblocken.

När det gäller det andra uppdraget att etablera ett nationellt ramverk för grunddata ska det av slutrapporteringen särskilt framgå hur den offentliga förvaltningen kan använda sig av det nationella ramverket för grunddata och vilken nytta sådan användning medför för den enskilda statliga myndigheten, kommunen eller regionen, samt för den offentliga förvaltningen som helhet. Slutrapportering av detta uppdrag ska ske senast den 1 december 2021. Den delredovisning som Digg ska lämna den 31 januari 2021 ska innehålla förslag på gemensamma arbetsformer, rutiner och en organisation för utveckling och förvaltning av såväl ett nationellt som domänspecifika ramverk för grunddata. Delredovisningen ska även inkludera eventuella författningsförslag som reglerar myndigheternas ansvar och uppgifter inom det etablerade nationella ramverket. Vidare ska delredovisningen inkludera den långsiktiga plan för arbetet med den fortsatta utvecklingen och förvaltningen av det nationella ramverket och grunddatadomänerna som ska utarbetas enligt uppdraget, samt en redovisning av arbetet med etablering av det nationella ramverket och de utpekade grunddatadomänerna.

Av Lantmäteriets rapport om värdefulla dataset från regeringsuppdraget om att tillgängliggöra särskilt värdefulla datamängder, framgår att många av de särskilt efterfrågade offentliga datamängder som kan bidra till nya innovationer och digitala lösningar fortfarande är avgiftsbelagda och att de nyttor ett fritt tillgängliggörande kan leda till inte fullt ut realiserats. Inom ramen för uppdraget har Lantmäteriet beräknat att ett avgiftsfritt tillgängliggörande av de mest efterfrågade datamängderna i form av öppna data, skulle innebära en årlig kostnad på 553 miljoner kronor. Emellertid kan den samhällsnytta som öppna data genererar uppgå till miljardbelopp i fem utpekade samhällssektorer (areella näringar, sektorn för informations- och kommunikationsteknik, finans- och försäkringsbranschen, samhällsbyggnad samt den offentliga sektorn). I alla frågor som rör tillgängliggörande av data understryker regeringen vikten av att säkerhet, sekretess och dataskydd noga beaktas, vilket också är utskottets uppfattning.

Säker och kostnadseffektiv it-drift

Flera motioner tar upp frågan om molntjänster och behovet av en infrastruktur där data kan lagras säkert. Utskottet vill mot denna bakgrund peka på att regeringen i november 2019 beslutade att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att kartlägga och analysera statliga myndigheters behov av säker och kostnadseffektiv it-drift samt hur dessa behov tillgodoses (dir. 2019:64). Digitaliseringsminister Anders Ygeman uttalade i sammanhanget att en statlig molntjänst och samordnad it-drift kan öka effektiviteten och säkerheten i den offentliga sektorn. Utredaren ska bl.a. lämna förslag på mer varaktiga former

för en samordnad statlig it-drift och tydliggöra de rättsliga förutsättningarna för att på ett säkert sätt kunna anlita privata leverantörer av it-drift. Regeringen har i samband med detta även fattat beslut om att förlänga Försäkringskassans pågående regeringsuppdrag om att erbjuda samordnad och säker statlig it-drift. I utredningsdirektivet pekar regeringen på att det bland myndigheterna i dag råder en viss osäkerhet i fråga om de rättsliga förutsättningarna för utkontraktering. I direktivet hänvisar regeringen till att man i Tyskland har infört en lösning med en statlig molntjänst som hanterar it-drift för flera centrala myndigheter frikopplat från internet. I Storbritannien har man valt att samordna utkontraktering till kommersiella molntjänstleverantörer genom en gemensam molntjänstportal. Regeringen pekar i sammanhanget också på att Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå (Enisa) för närvarande arbetar med att ta fram europeiska certifieringsordningar för bl.a. molntjänster. Utredningen ska slutredovisas senast den 31 maj 2021.

Utskottet påminner om att Riksrevisionen har granskat förekomsten av föråldrade it-system i statsförvaltningen (RiR 2019:28). Granskningsrapporten innehåller slutsatser och rekommendationer till de granskade myndigheterna och regeringen. Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om föråldrade it-system i statsförvaltningen (skr. 2019/20:82) redovisat sin övergripande bedömning samt vilka åtgärder som vidtagits för att utveckla den statliga förvaltningens digitalisering och funktion.

Sammanfattande bedömning

Utskottet konstaterar avslutningsvis att det finns en rad utmaningar på digitaliseringens område men att Sverige i en internationell jämförelse hävdar sig väl. Utskottet vill samtidigt peka på de olika initiativ som har tagits på området. Det handlar inte minst om olika uppdrag och utredningar i syfte att utvärdera och främja digitaliseringens möjligheter i samhället. Digitaliseringsstrategin är i sammanhanget ett viktigt instrument i det pågående arbetet. Utskottet ser därför positivt på den fortsatta utvecklingen och avstyrker med hänvisning till vad som ovan anförts motionerna 2020/21:398 (V) yrkande 2, 2020/21:1888 (S), 2020/21:2250 (M) yrkande 4, 2020/21:2809 (KD) yrkande 87, 2020/21:2921 (C) yrkandena 2, 13, 21, 23, 24 och 33, 2020/21:3134 (M) yrkande 2, 2020/21:3243 (L) yrkandena 1–4, 6 och 7, 2020/21:3473 (M) yrkande 1, 2020/21:3477 (M) yrkandena 3 och 4 samt 2020/21:3479 (M) yrkandena 2, 5, 14, 16, 17 och 21.

Digital delaktighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digital delaktighet. Utskottet konstaterar att den digitala delaktigheten i Sverige är hög även om det fortfarande finns behov av främjandeåtgärder bland delar av befolkningen. Utskottet hänvisar i sammanhanget till de omfattande insatser som görs på området och pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 6 (M), 7 (C), 8 (KD) och 9 (L).

Motionerna

Roza Güclü Hedin m.fl. (S) konstaterar i motion 2020/21:841 att den digitala utvecklingen går snabbt men att det dessvärre finns grupper i samhället som saknar förutsättningar att vara delaktiga. Det handlar inte minst om de äldre, personer med funktionsnedsättning, asylsökande och nyanlända. Motionärerna yrkar därför på att man ska se över vilka åtgärder som krävs för att motverka ett digitalt utanförskap.

I motion 2020/21:1326 uppmärksammar Betty Malmberg m.fl. (M) i yrkande 3 de problem som kan uppstå vid digital autentisering. Motionärerna pekar på att de omfattande krav på digital autentisering som många banker, myndigheter m.m. ställer försvårar tillvaron för många äldre. Precis som i fallet med utfasningen av kontanter har utvecklingen enligt motionärerna gått alldeles för snabbt i ett samhälle som inte var redo att hantera situationen.

Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) uppmärksammar i kommittémotion 2020/21:2921 bankernas monopol i fråga om att kunna utfärda digitalt id och den olägenhet det innebär för de som inte är bankkunder. Motionärerna anser i yrkande 19 att detta monopol på bank-id måste utmanas.

Pia Steensland m.fl. (KD) framhåller i kommittémotion 2020/21:2996 att för de allra flesta invånare underlättar den ökade digitaliseringen vardagen och understryker också att det är viktigt att denna utveckling främjas. Motionärerna påpekar dock att för personer med kognitiva funktionsnedsättningar kan det av olika anledningar vara svårt att använda sig av nya lösningar. Motionärerna vill därför i yrkande 32 att hänsyn tas till behoven hos personer med funktionsnedsättning i utvecklingen av samhällets digitalisering.

Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) anser i kommittémotion 2020/21:3134 att det är viktigt att bygga ut it-infrastrukturen och säkerställa goda möjligheter till uppkoppling för att minska det digitala utanförskapet. Motionärerna uppmärksammar i sammanhanget särskilt de som i dag har svårt eller inte alls kan nyttja olika digitala tjänster och verktyg och efterlyser därför i yrkande 10 initiativ för att höja den digitala kompetensen i samhället.

I kommittémotion 2020/21:3243 uppmärksammar Helena Gellerman m.fl. (L) lagen om tillgänglighet till digital offentlig service som trädde i kraft den 1 januari 2019 och som innebär att utpekade offentliga aktörer måste uppfylla

vissa tillgänglighetskrav för webbplatser och mobila applikationer. Motionärerna framhåller att digital service behöver vara tillgänglig även för elever och lärare och att de rättigheter som följer av skollagen inte tillgodoser behoven. Motionärerna anser därför i yrkande 14 att lagen behöver följas upp för att säkerställa att digital service utformas enligt principen om design för alla.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att sedan maj 2017 är den s.k. digitaliseringsstrategin vägledande för politiken på sakområdet. Ett av delmålen i digitaliseringsstrategin är digital kompetens som innebär att alla ska vara förtrogna med digitala verktyg och tjänster, samt ha förmåga att följa med och delta i den digitala utvecklingen utifrån de egna förutsättningarna. Digital kompetens handlar dels om tekniska färdigheter i att använda digitala verktyg och tjänster, dels om medie- och informationskunnighet, som omfattar de kunskaper och förmågor som krävs för att finna, analysera, kritiskt värdera och skapa information i olika medier och sammanhang.

Från regeringens sida är uppfattningen den att den snabba digitaliseringen av samhället innebär en utveckling där allt mer sker på nätet och därför ska det vara möjligt för alla människor att ta del av dessa tjänster. De som i dag inte använder digitala lösningar behöver därför få det stöd som krävs för att kunna vara med, en uppfattning som utskottet ansluter sig till.

Utskottet konstaterar att den digitala delaktigheten i Sverige är fortsatt hög. En hög andel av befolkningen använder såväl internet som digitala tjänster. Enligt DESI (Digital Economy and Society Index) rankas Sverige på andra plats i EU när det gäller befolkningens användning av internettjänster. SCB:s undersökning av befolkningens it-användning 2019 visar att omkring 88 procent av såväl kvinnor som män i åldern 16–85 år använder internet i stort sett varje dag. Bland utrikesfödda använder 87 procent av männen och 83 procent av kvinnorna internet i stort sett dagligen. Enligt samma undersökning är det omkring 4 procent av kvinnorna och 3 procent av männen som aldrig använder internet. Av dessa är samtliga 65 år eller äldre.

Även undersökningen Svenskarna och internet 2019 visar att en majoritet av svenskarna använder internet dagligen och känner sig digitalt delaktiga. Det är framför allt de allra äldsta samt personer med enbart grundskoleutbildning, boende på landsbygden, låginkomsthushåll och personer som är födda utanför Sverige som är sällananvändare. Rapporten redovisar även ett samband mellan användning av internet och känslan av digital delaktighet. Resultat från Begripsams undersökning Svenskarna med funktionsnedsättning och internet 2019 pekar på att personer med funktionsnedsättning oftare känner sig utanför det digitala samhället jämfört med personer utan funktionsnedsättning. Jämfört med 2017 är det dock fler personer med funktionsnedsättning som känner sig delaktiga i det digitala samhället.

I samband med den pågående pandemin har digital delaktighet visat sig särskilt viktigt för bl.a. äldre. Regeringen har därför uppdragit åt PTS att bidra till tillgänglighet och användning av it och elektroniska kommunikationstjänster för äldre med anledning av pandemin, något som utskottet ser positivt på.

PTS har också regeringens uppdrag att stärka utvecklingen av kommunikationslösningar för personer med funktionsnedsättning och särskilda behov. Myndigheten arbetar även för att långsiktigt förbättra den generella tillgängligheten inom ansvarsområdena elektronisk kommunikation och post.

För att främja digital kompetens i samhället gav regeringen 2018 i uppdrag åt PTS att inrätta ett antal användarråd. Syftet med användarråden är att öka kunskapen om aktuella behov och hinder för personer med olika former av funktionsnedsättning. Det handlar också om att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång till it, elektronisk kommunikation och elektroniska tjänster på lika villkor som andra samt att identifiera relevanta åtgärder för att öka den digitala delaktigheten. Utskottet välkomnar detta. Utskottet vill också understryka att regeringen tidigare har gett PTS i uppdrag att göra en förstudie av hur internetombud inom vård och omsorg ska kunna etableras över landet för att kunna hjälpa brukarna med it och internet.

I samarbete med Myndigheten för delaktighet (MFD) och Myndigheten för digital förvaltning (Digg), organiserar PTS en s.k. nätverksdag (Digin) om digital inkludering och tillgänglighet. Digin vänder sig till alla inom den offentliga sektorn som arbetar med att se till att verksamheten och information är tillgänglig för alla medborgare. Syftet är att erbjuda en gemensam plattform att samlas kring för att diskutera gemensamma frågor och utmaningar kopplat till digital inkludering och tillgänglighet.

Utskottet vill likaså framhålla att PTS också arbetar med att öka fokus på användarmedverkan eftersom en kontinuerlig och fördjupad dialog med användare kan ge vinster på många områden och för många aktörer. En del av myndighetens arbete på området har resulterat i metodguider för de aktörer som vill arbeta inkluderande och för att öka den digitala delaktigheten bland utsatta grupper, som exempelvis personer med funktionsnedsättning, nyanlända och äldre personer. Guiderna tar även hänsyn till andra bakgrundsvariabler som kön, ålder, teknikvana, utbildningsnivå, boendeort etc. PTS medverkar också i olika nätverk inom området digital delaktighet och tillgänglighet.

Sedan 2010 anordnar PTS årliga innovationstävlingar för att bidra till att smarta idéer blir verklighet och underlättar vardagen för berörda. Genom dessa innovationstävlingar kan företag och organisationer få finansiering av tjänste- och produktutveckling på upp till 3 miljoner kronor. Även utbildningsinsatser kan komma i fråga. Utskottet är positivt till dessa insatser. Hittills har PTS stöttat 177 projekt med sammantaget 256 miljoner kronor. I snitt per tävling har 11 vinnare tilldelats 1,5 miljoner kronor var i finansiering. Det har enligt vad utskottet erfar varit alltifrån breda digitala lösningar för många till smala lösningar som möter specifika behov och som erbjuder nya möjligheter och

ökad livskvalitet för personer som annars riskerar att hamna utanför det digitala samhället.

I sammanhanget kan nämnas att regeringen 2018 gav Internetstiftelsen i Sverige (IIS) i uppdrag att fördela ett statligt stöd på 10,4 miljoner kronor till 15 kommuner runt om i Sverige för att etablera s.k. Digidelcenter dit invånare kan vända sig för att få hjälp med digitala tjänster och teknik. Etableringen syftar till att stärka kommuninvånarnas möjligheter att öka sin digitala kompetens. Digidelcenter drivs i kommunal regi och utgör därmed en del i ett större digitaliseringsarbete. Just nu finns det 23 Digidelcenter på plats och fler planeras.

I syfte att främja den digitala delaktigheten har regeringen beviljat medel till nätverket Digidel som arbetar med att samordna och sprida kunskap om frågan till relevanta aktörer. Nätverket Digidel är ett samarbete för alla som vill främja digital delaktighet och inkluderar exempelvis bibliotek, folkbildningsorganisationer, funktionshinderorganisationer och andra ideella organisationer men även kommuner och myndigheter. Nätverket startades 2013 i samband med den nationella Digidelkampanjen. Digidelnätverket har i flera år även arrangerat kampanjer såsom Get Online Week och e-Medborgarveckan som syftar till att få fler personer att använda internet. I april 2019 beslutade regeringen också om att tilldela Digidelnätverket (genom föreningen Sambruk i Sverige) 1 650 000 kronor för aktiviteter som främjar digital delaktighet. Digitaliseringsminister Ander Ygeman motiverade beslutet med att digitaliseringen av tjänster och samhällsservice ökar, vilket i grunden är bra men att alla också måste ges möjlighet att vara en del av utvecklingen, och i sammanhanget har Digidelnätverket en viktig funktion i arbetet.

Digital autentisering

Riksdagen har i olika sammanhang behandlat frågan om digital identitet. Som svar på en fråga (2018/19:868) om personer som saknar bank-id, framhöll finansmarknadsminister Per Bolund den 19 augusti 2019 att digital identitet är en samhällskritisk infrastruktur.

Även i digitaliseringsstrategin understryks att digital identitet utgör en samhällskritisk infrastruktur och är en förutsättning för fortsatt utveckling av digital service till privatpersoner och företag. Det är avgörande för individers möjligheter att kunna ta del av digitala tjänster inom såväl den privata som den offentliga sektorn genom att kunna styrka sin digitala identitet på ett enkelt och säkert sätt. En stor andel av Sveriges befolkning har i dag en e-legitimation men det är viktigt att alla som behöver kan få tillgång till enkla och säkra e-legitimationer. Det offentliga måste enligt digitaliseringsstrategin säkerställa att lösningarna uppfyller högt ställda krav på säkerhet och användbarhet och att nödvändig samordning mellan inblandade aktörer sker. Rutinerna för identifiering och underskrifter i samband med användning av digitala tjänster bör fungera på ett enkelt sätt för användaren, oavsett om denna befinner sig i Sverige eller i något annat land. Utskottet delar den uppfattningen.

I betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14) konstateras att den ökade digitaliseringen gör det allt svårare att klara sig i samhället utan tillgång till en e-legitimation. Det är enligt utredningen därför viktigt att alla ges möjlighet att skaffa en säker e-legitimation. En säker elektronisk identifiering bidrar också till att motverka den identitetsrelaterade brottsligheten. Med en säker grundidentifiering som görs av en myndighet vid ett personligt besök minskar risken för att fel person får tillgång till e-legitimationen. Utredningen föreslår att en statlig e-legitimation på högsta tillitsnivå får finnas på det statliga identitetskortet. E-legitimationen ska även kunna användas för att skapa en elektronisk underskrift.

Utredningen föreslår en ny lag och förordning om statliga identitetshandlingar med bestämmelser om ett statligt identitetskort och en statlig e-legitimation. Id-kortet ska kunna utfärdas med eller utan funktion som resehandling och ska ersätta både det nationella identitetskortet och identitetskortet för folkbokförda i Sverige. Utredningens förslag har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Justitiedepartementet.

Design för alla

När det gäller yrkandet i motion 2020/21:3243 (L) om uppföljning av lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service från 2019 och det undantag som görs i lagen för sådan digital service inom skolområdet som inte hänför sig till en verksamhets väsentliga administrativa funktioner, vill utskottet hänvisa till vad regeringen anför i den bakomliggande propositionen (prop. 2017/18:299). Regeringen gör bedömningen att befintliga bestämmelser i skollagen och diskrimineringslagen är väl lämpade för att säkerställa att elever med funktionsnedsättning får det stöd de behöver. Regeringen framhåller också att kraven i den nya lagen gäller generellt och inte i förhållande till varje enskild person som har behov av särskilda anpassningar, t.ex. i undervisningssammanhang.

Sammanfattande slutsatser

Utskottet bedömer sammanfattningsvis att den digitala delaktigheten i Sverige är hög i en internationell jämförelse även om det alltså finns behov av att främja en ökad digital delaktighet bland delar av befolkningen. Utskottet konstaterar att omfattande insatser görs av ansvariga myndigheter och organisationer för att höja den digitala delaktigheten i samhället. När det gäller det växande kravet på digital autentisering är utskottet införstått med att frågan är av samhällskritisk betydelse och avvaktar därför pågående beredning av frågan inom Regeringskansliet. Mot bakgrund av vad som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2020/21:841 (S), 2020/21:1326 (M) yrkande 3, 2020/21:2921 (C) yrkande 19, 2020/21:2996 (KD) yrkande 32, 2020/21:3134 (M) yrkande 10 och 2020/21:3243 (L) yrkande 14.

Tillgång till elektronisk kommunikation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillgången till elektroniska kommunikationer. Utskottet bedömer att utvecklingen på området fortsätter i positiv riktning och välkomnar de många initiativ som vidtagits för att främja bredbandsutbyggnaden och mobiltäckningen i landet, inte minst på landsbygden.

Jämför reservation 10 (SD), 11 (C) och 12 (KD).

Bakgrund

Bredbandsstrategin

Vägledande för arbetet med att tillgodose tillgången till elektroniska kommunikationer är den s.k. bredbandsstrategin. Den första nationella bredbandsstrategin formulerades 2009 som en del av den övergripande digitala agendan för Sverige. Den snabba utvecklingen inom området gjorde att regeringen utarbetade en ny bredbandsstrategi som presenterades i december 2016 och som har följande mål:

- 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.
- 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet.
- 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband.

Ett första måldatum för den nya bredbandsstrategin är 2020 när 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, vilket kan jämföras med 90 procent av alla hushåll och företag som angavs i den förra strategin från 2009. För 2023 är målsättningen att hela Sverige ska ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet. Det innebär att i områden där människor normalt befinner sig bör det vara möjligt att med en trådlös uppkoppling kunna använda mobila tjänster utanför hemmet eller arbetsplatsen. Detta gäller även för uppkopplade saker, internet of things (IoT). Målsättningen är att uppkopplingen ska vara så stabil och av sådan kvalitet att användaren inte upplever några begränsningar när de mobila tjänsterna utnyttjas. För 2025 gäller att hela Sverige bör ha tillgång till snabbt bredband enligt följande:

- 98 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 1 Gbit/s.
- 1,9 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 100 Mbit/s.
- 0,1 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 30 Mbit/s.

Bredbandsforum tillkom 2010 på regeringens initiativ och har till uppgift att främja samverkan kring bredbandsutbyggnad. Företag, myndigheter och organisationer möts i Bredbandsforum för att tillsammans hitta lösningar som ökar tillgången till bredband i hela landet. Bredbandsforum leds av en

styrgrupp och är underställd Infrastrukturdepartementet. Relevanta frågor och områden behandlas i tidsbegränsade arbetsgrupper.

Det är Post- och telestyrelsens (PTS) uppgift att löpande följa upp och analysera utvecklingen på bredbandsområdet. Myndigheten ska verka för att främja bredbandsutbyggnad i alla delar av landet i enlighet med bredbandsstrategin. Inom ramen för detta uppdrag ska PTS även vidta åtgärder för att underlätta bredbandsutbyggnad, ge stöd till relevanta myndigheter och affärsverk samt vid behov lämna förslag till åtgärder.

Användning av internet och telefoni

I PTS rapport Användningen av internet och telefoni i Sverige – PTS individundersökning 2019 (PTS-ER-2020:25) från juli 2020 framkommer det att knappt två tredjedelar av respondenterna (62 procent) uppger att de har fiber eller fiber-LAN som huvudsaklig internetanslutning, vilket innebär att fiber är det vanligaste alternativet. Samtidigt har ADSL/VDSL minskat från 35 procent till 10 procent (2019 jämfört med 2013). Andelen som svarar att de har mobilt bredband som huvudsaklig anslutningsform var 12 procent, jämfört med 18 procent 2013. I tätorter är det en större andel (64 procent) som har fiber som sin huvudsakliga internetanslutning i hemmet än utanför tätort (47 procent). Utanför tätort är mobilt bredband vanligare än i tätort. Vart tredje hushåll utanför tätort ansluter till internet via mobilt bredband och motsvarande i tätort är 9 procent.

Av rapporten framgår vidare att var fjärde person har valt sin huvudsakliga internetanslutning i hemmet på grund av att de inte vill ha någon begränsning i datamängd och att de använder tjänster som kräver högre överföringshastigheter. Att inte ha begränsningar i dataanvändandet är framför allt viktigt för de som ansluter till internet via fiber.

Majoriteten (56 procent) av de som använder internet i hemmet uppger att de har möjlighet att välja mellan flera internetoperatörer. Hälften av dem (23 procent) kan välja mellan både fasta och mobila bredbandsabonnemang. Detta är på samma nivå som vid mätningen 2017. Utanför tätort anger färre (15 procent) att de har möjlighet att välja mellan fasta bredbandsabonnemang än i tätort (27 procent).

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:3263 uppmärksammar Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) i yrkande 21 frågan om digitala betalningar. Motionärerna pekar på ett allt större beroende av den digitala infrastrukturen för betalningar. Motionärerna anser därför att Finansinspektionen i samarbete med Post- och telestyrelsen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör säkra att robustheten i de digitala system som används för betalningar ökar och når den nivå samhället behöver.

I motion 2020/21:419 påpekar Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C) att för landsbygdsbefolkningen är möjligheten till

uppkoppling oumbärlig för att bedriva näringsverksamhet eller kunna utnyttja digitala samhällstjänster. Motionärerna anser att det är en politisk angelägenhet att bredbandsutbyggnaden påskyndas. Dessvärre är investeringskostnaderna i delar av landet för höga för att locka kommersiella aktörer. För att nå den politiska målsättningen på området och påskynda utbyggnaden föreslår motionärerna därför att det ska bli tillåtet med kommunal medfinansiering vid bredbandsutbyggnad (yrkande 1) och för att förstärka utbyggnaden på landsbygden förespråkar motionärerna också att man i högre grad uppmärksammar möjligheten till frivillig avtalssamverkan mellan kommuner (yrkande 2).

Kjell-Arne Ottosson (KD) yrkar i motion 2020/21:437 på att regeringen ska ta fram en strategi för mobiltäckning i hela landet. Motionären konstaterar att många på landsbygden fortfarande inte har tillfredsställande täckning. Motionären framhåller att i det dagliga livet förväntas att man har en mobiltelefon för att kunna utföra olika tjänster, använda mobilt bank-id etc. Dessutom är mobilen ett viktigt arbetsredskap för många företagare som jobbar och verkar på landsbygden.

I kommittémotion 2020/21:700 (yrkande 5) samt i kommittémotion 2020/21:705 (yrkande 7) uppmärksammar Eric Palmqvist m.fl. (SD) det växande behovet av en snabb och stabil internetuppkoppling, något som blivit en förutsättning för att kunna ta del av nyheter och information i internetbaserade medier. Tillgång till internet är ytterst en demokratifråga, och motionärerna ser därför med oro på utvecklingen i glesbygden där många fortfarande saknar tillgång till en snabb uppkoppling. För en livskraftig svensk landsbygd vill därför motionärerna att hela befolkningen ska få tillgång till snabbt internet senast 2025.

I motion 2020/21:898 behandlar Solveig Zander (C) bl.a. digitaliseringens möjligheter i samhället men konstaterar att det finns signifikanta skillnader mellan stad och landsbygd i användandet av digitala samhällstjänster. Motionären efterlyser därför i yrkande 2 bredbandstäckning i Sveriges landsbygder i enlighet med bredbandsstrategins målsättningar.

Emilia Töyrä m.fl. (S) yrkar i motion 2020/21:913 på att man ska se över hur bredbandsutbyggnaden kan öka i hela landet och möjliggöra fri uppkoppling för alla i syfte att stärka demokratin, särskilt bland barn och unga. Motionärerna betonar att internetuppkoppling är en viktig del av vår infrastruktur och att god internetuppkoppling i takt med en alltmer digital värld och därför måste bredbandsutbyggnaden ha ett särskilt fokus också på denna grupp.

John Widegren (M) yrkar i motion 2020/21:1075 på att man utarbetar en strategi så att hela Sverige snarast får mobiltelefon-täckning. Motionären anför att mobiltäckningen fortfarande är bristfällig i delar av landet, inte minst på landsbygden. Det innebär inte bara stora säkerhetsrisker utan försvårar också för näringar som är viktiga för att landsbygden ska fungera men också näringar

som i många fall ska stå för den viktigaste delen i en omställning till ett mer miljö- och klimatsmart samhälle.

I motion 2020/21:1081 föreslår Betty Malmberg (M) i yrkande 1 en strategi med fasta mål om telefonitjänster åt alla, vilket är en viktig signal för att motverka den pågående urbaniseringen. Motionären betonar att det är helt oacceptabelt att det fortfarande finns flera och stora vita fläckar där man helt tappat mobiltäckningen vid röstsamtal och surf, något som de facto kan äventyra liv i fall av sjukdom eller olycka. I yrkande 3 understryker motionären vikten av att man utarbetar en handlingsplan för ökad yttäckning av stabila mobila tjänster av hög kvalitet. Motionären pekar på de risker det medför för den enskilde i områden där mobiltäckning saknas, men även på att god uppkoppling är av betydelse för företagande, tillgänglighet och miljö. Som exempel nämner motionären att det blir allt vanligare att människor jobbar under resan till och från arbetet och att det därför är viktigt att fjärrtåg och kollektivtrafik kan erbjuda god internetuppkoppling och mobiltäckning.

Betty Malmberg (M) tar i motion 2020/21:1100 upp frågan om bredbandsstrategin och de signaler som kommer om att målen i strategin inte kommer att uppnås inom utsatt tid, något som motionären finner oroväckande, särskilt för glesbygden. Motionären anser därför i yrkande 1 att mer måste göras för att leva upp till målet. I yrkande 2 anser motionären att utbyggnadstakten för bredband på landsbygden måste höjas. Motionären påtalar att det är svårt för mindre kommuner att mäka med de stora investeringar i infrastruktur som krävs, t.ex. fiber. Motionären framhåller att det därför är oerhört viktigt att regeringen verkar för att medel även fortsättningsvis kan frigöras genom exempelvis landsbygdsprogrammet.

I motion 2020/21:1442 framhåller Heléne Björklund (S) att en bra uppkoppling nuförtiden är en självklarhet som ska vara möjlig på lika villkor oavsett var man bor i landet. Motionären anser dock att det fortfarande finns alltför många platser och orter – företrädesvis på landsbygden – där marknadskrafterna saknar incitament för att bygga ut mobiltäckningen. Motionären yrkar därför på att staten i sådana fall måste garantera medborgarna samma möjligheter som i städerna.

Anna-Caren Säterberg och Kalle Olsson (båda S) vill i motion 2020/21:1639 att man ser över möjligheten att förbättra förutsättningarna för att nå bredbandsmålet. Motionärerna påpekar att målen i bredbandsstrategin är viktiga för ett helt uppkopplat Sverige eftersom det skapar förutsättningar för att bo och verka i hela landet. Motionärerna påpekar dock att 14 procent saknar snabbt internet på landsbygden. Det innebär att hushållen och företagen där inte kan nyttja digitaliseringens möjligheter på lika villkor.

Roza Güzlü Hedin m.fl. (S) påpekar i motion 2020/21:2140 att digitaliseringen är viktig för Sverige och att teknikutvecklingen går snabbt. Det gör att det inte längre är tillräckligt med bra uppkoppling i hemmet utan uppkoppling behövs även när man är ute och reser. Motionärerna påtalar dock att det i stora delar av landet saknas täckning. Mot denna bakgrund yrkar

motionärerna på att arbetet med att förbättra den digitala infrastrukturen ska ske i takt med den ökande användningen och behovet i hela landet.

I kommittémotion 2020/21:2214 betonar Jimmy Ståhl m.fl. (SD) i yrkande 1 vikten av att stärka bredbandsutbyggnaden på landsbygden. Motionärerna understryker att bredband på landsbygden är en grundförutsättning för såväl arbete som fritid för en befolkning som blir alltmer beroende av en snabb och stabil internetuppkoppling. För att påskynda och underlätta utbyggnaden av bredband efterlyser motionärerna därför i yrkande 13 en ökad samordning vid fiberdragningen. Det kan exempelvis handla om samförläggning i rör eller kulvertar och kabeltrummor utmed väg- och järnvägsnätet om kapacitetsutrymmet finns.

Patrik Jönsson m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2020/21:2217 att en viktig förutsättning för att få fler att välja tåget som färdmedel är att det måste vara möjligt att använda mobiltelefon och kunna arbeta under resan. Tillgång till internet finns på många tåg men är sällan tillfredsställande, och mobiltäckningen längs järnvägen är ofta dålig. En utbyggnad av mobilnätet är därför nödvändig och bör genomföras i samarbete med intressenter som Trafikverket, järnvägsföretagen och mobiloperatörerna. Motionärerna vill därför i yrkande 61 att det görs en översyn av mobiltäckningen längs järnvägsnätet för att i ett senare skede prioritera förbättringsåtgärder.

I motion 2020/21:2374 understryker Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) att avsaknad av mobiltäckning och bredband i praktiken innebär att man är utestängd från väsentliga delar av det moderna samhället. Goda möjligheter till uppkoppling är enligt motionärerna också helt avgörande för tillväxt och näringsliv. Trots detta finns det områden i landet där medborgare saknar uppkoppling. Motionärerna anser mot denna bakgrund att mobiltäckning och bredbandstillgång är en statlig angelägenhet som inte kan begränsas till marknadens ramar.

I motion 2020/21:2379 uppmärksammar Johan Löfstrand m.fl. (S) problemen med bristfällig täckning som ibland drabbar mobilanvändare eller de som försöker använda sig av en trådlös internetuppkoppling i glesbygdsområden. Motionärerna påtalar att de kommersiella aktörerna enbart bygger ut it-infrastrukturen där det är lönsamt, vilket lämnar de som bor i glesbygden utan stöd från vare sig marknaden eller kommunen. Motionärerna vill därför i yrkande 1 att man i infrastrukturplaneringen ser över hur mobiltäckningen kan förbättras runt om i landet. Vidare uppmärksammar motionärerna frågan om tillgång till bredband på landsbygden. Motionärerna pekar på de höga kostnader för fiberanslutning som drabbar hushållen trots de många positiva åtgärder som regeringen har vidtagit genom åren för att underlätta utbyggnaden. De bidrag som går att söka täcker inte kostnaderna för kommunerna. Mot denna bakgrund vill motionärerna i yrkande 2 att man säkerställer att de resurser som satsas på utbyggnad av bredband även kommer de mindre kommunerna och landsbygden till del.

I kommittémotion 2020/21:2809 understryker Magnus Jacobsson m.fl. (KD) i yrkande 79 nödvändigheten av en fortsatt bredbandsutbyggnad.

Motionärerna pekar på att tillgång till bredband är avgörande för att människor ska få tillgång till god kommunikation, kunna driva företag samt jobba och studera på distans. Kommunikationstjänster och bredband ska i första hand tillhandahållas av marknaden men staten ska säkerställa goda villkor och undanröja hinder för utvecklingen på området. Vidare betonar motionärerna i yrkande 81 vikten av fortsatta satsningar på regionala bredbandskoordinatorer. Deras uppgift är att fungera som kontaktpunkter för bredbandsfrågor i länen för både offentliga och privata aktörer, och motionärerna betonar koordinatorernas roll i de ansträngningar som görs för att förbättra tillgången till bredband i hela Sverige.

För att uppnå en effektiv digitalisering av samhället pekar Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) i kommittémotion 2020/21:2921 yrkande 4 på nödvändigheten av en fungerande infrastruktur och möjlighet till kommunikation som utvecklas i den takt som digitaliseringen kräver. Vidare efterlyser motionärerna i yrkande 7 en digital allemansrätt som garanterar stabil och snabb uppkoppling i hela landet och i yrkande 8 att mer frekvensutrymme frigörs för bättre mobiltelefoni och surf i hela landet. Motionärerna konstaterar att näringslivet, föreningslivet, vardagen och välfärden blir alltmer digital. Därför är det också avgörande att alla människor i Sverige ska kunna vara uppkopplade och få möjlighet att nyttja digitaliseringens möjligheter, anser motionärerna.

Daniel Bäckström m.fl. (C) uppmärksammar i kommittémotion 2020/21:2944 vikten av att man till vardags och i samband med kriser eller krig kan tillgodogöra sig samhällsinformation. Motionärerna understryker i yrkande 15 därför behovet av tillgänglig och robust digital kommunikation runt om i landet.

Mikael Larsson m.fl. (C) anser i kommittémotion 2020/21:3169 yrkande 1 att it ska räknas som ett eget transportslag vid sidan av bil, båt, flyg och tåg. Motionärerna föreslår att man undersöker förutsättningarna för att göra it till ett femte transportslag som gör det möjligt att bo och arbeta i hela landet. Därför måste it-lösningar göras till ett valbart alternativ vid de åtgärdsvalsstudier som Trafikverket gör för att öka tillgängligheten för människor i hela landet. Motionärerna ser med oro på att Sverige tappar tempo i utbyggnaden av bredband eftersom digitaliseringen av hela landet är viktig när det gäller många sektorer i samhället, bl.a. för jord- och skogsbruk, transportsektorn och hela logistikbranschen. Motionärerna pekar i sammanhanget på att målen i regeringens bredbandsstrategi inte ser ut att nås i tid och att det kommer att krävas omfattande statliga investeringar för utbyggnaden i inte minst glesbygden. Mot denna bakgrund betonar motionärerna i yrkande 2 vikten av att regeringens mål för bredbandsutbyggnaden 2023 och 2025 uppnås samt att målet som sattes för 2020 skyndsamt bör få en ny plan för måluppfyllelse.

Likaså är motionärerna av uppfattningen att ett kommersiellt tillgängliggörande av 700 MHz-bandet utgör en viktig del i att skapa högre bredbandstäckning i hela landet. Motionärerna anser att frågan inte har hanterats väl, vilket försenat öppnandet av 700 MHz-bandet för mobila telefonitjänster. De

understryker i sammanhanget att det är av högsta prioritet att tillgodose såväl civilsamhället som blåljusmyndigheternas behov av nytt frekvensutrymme så snart som möjligt. I yrkande 3 vill därför motionärerna skyndsamt se över möjligheterna att frigöra delar av 700 MHz-bandet i syfte att förbättra tillgången till mobilt bredband och mobiltelefoni i hela landet för att uppnå målen i bredbandsstrategin. I yrkande 4 understryker motionärerna behovet av att blåljusmyndigheternas funktion och tillgång till bandbredd i samband med Rakelsystemet tillgodoses i sammanhanget.

Motionärerna understryker i sammanhanget att ett av de viktigaste sätten att skapa förutsättningar för jobb, tillväxt och tillgång till välfärdstjänster i hela landet är att bättre tillvarata den digitala utvecklingen. För att digitaliseringen av hela Sverige ska ta ytterligare fart krävs utbyggnad av fiber och annan modern kommunikationsteknik i hela landet. För att genomföra detta krävs kreativa lösningar som exempelvis samförläggning av bredbandsinfrastruktur med annan infrastruktur och ett mer snabbfotat tillgängliggörande av frekvenser för mobilt bredband. Mot denna bakgrund anser motionärerna i yrkande 12 att bredbandsutbyggnaden bör landsbygdssäkras i syfte att skapa tillväxt i hela landet. Avslutningsvis konstaterar motionärerna att den tekniska utvecklingen inom det digitala området går fort och att marknaden erbjuder ett flertal olika tekniska lösningar för att förbättra digitala tjänster. Det är därför inte enkelt att avgöra vilka lösningar som på kort och lång sikt är att föredra. Motionärerna betonar dock i sammanhanget i yrkande 13 att fokus ska ligga på funktionalitet i bredbandsutbyggnaden och inte specifika teknikval.

Camilla Brodin m.fl. (KD) uppmärksammar i kommittémotion 2020/21:3499 de utmaningar som den digitala segregeringen för med sig och påpekar att det i första hand inte handlar om skillnaden mellan stad och land, utan om ekonomiska och kunskapsmässiga förutsättningar för privatpersoner och näringsidkare. Motionärerna lyfter därför i yrkande 9 fram att den digitala jämlikheten behöver utökas genom tillgång till bredband och fibernät över hela landet.

Pål Jonson (M) framhåller i motion 2020/21:3697 att det finns många platser i Sverige som saknar bra täckning för mobiltelefoni, framför allt på landsbygden. Det medför säkerhetsrisker och försvårar för de lokala näringarna och motionären vill därför att man utarbetar en nationell strategi så att hela Sverige snarast får mobiltelefon täckning.

Utskottets ställningstagande

Målet för digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter (prop. 2011/12:1 utg.omr. 22, bet. 2011/12:TU1, rskr. 2011/12:87). Under detta mål finns två delmål som är centrala för god tillgång till elektroniska kommunikationer:

- Elektroniska kommunikationer ska vara effektiva, säkra och robusta samt tillgodose användarnas behov. Elektroniska kommunikationer ska i första hand tillhandahållas genom en väl fungerande marknad, men staten ska ha

ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86).

- Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband (prop. 2009/10:193, bet. 2009/10:TU18, rskr. 2009/10:297).

Tillgång till bredband

Utskottet konstaterar inledningsvis att Sverige i internationell jämförelse har en mycket väl utbyggd bredbandsinfrastruktur. I DESI 2020 är Sverige rankat på andra plats på området uppkoppling, jämfört med fjärde plats föregående år.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr 22) pekar regeringen på att andelen hushåll och företag i Sverige med tillgång till bredband eller tillgång till anslutning i sin absoluta närhet fortsätter att öka. Även tillgången till stabila mobila tjänster av god kvalitet i områden där människor normalt befinner sig har ökat 2019 sedan 2018. Utskottet välkomnar detta. Tillgången till bredband enbart via fiber uppgick totalt till över 80 procent av hushållen 2019, en ökning med 3 procentenheter jämfört med 2018. Ökningen från föregående år syns främst i områden utanför tätort och småort, där tillgången ökat med 7,5 procentenheter till ca 48 procent. Tillgången i tätort eller småort ökade med knappt 3 procentenheter till närmare 84 procent. Utskottet noterar med tillfredsställelse att skillnaderna i tillgång till bredband mellan tätort/småort och landsbygd minskar.

Utskottet vill påminna om att PTS har fått i uppdrag av regeringen att följa upp bredbandsstrategin. I sin slutrapport Uppföljning av regeringens bredbandsstrategi 2020 (PTS-ER-2020:26) från oktober 2020 redovisar myndigheten sin senaste bedömning utifrån två scenarier för utvecklingen fram till 2025. I det mest troliga scenariot räknar PTS med att investeringarna ligger kvar på relativt höga nivåer under något år till men att de därefter minskar markant i och med att många omfattande utbyggnadsprojekt slutförs. I det andra scenariot är det en svagare utveckling av investeringarna.

Den rådande covid-19-pandemin kommer, enligt PTS bedömning, att ha en begränsad effekt på bredbandsutbyggnaden i ett kortare tidsperspektiv. Uppgifter som PTS har fått från marknadsaktörer tyder på att utbyggnaden i stort sett fortgår enligt planerna. På längre sikt är effekterna av covid-19 mer osäkra. Om den ekonomiska nedgången blir långvarig kan marknadsaktörernas investeringsvilja minska och bredbandsutbyggnaden bromsa in ytterligare. Samtidigt har betydelsen av snabbt bredband i hela landet blivit än mer uppenbar i och med att pandemin har lett till en ökad användning av olika digitala tjänster. Covid-19 skulle därför på längre sikt också kunna bidra till en ökad efterfrågan på bredband med hög kapacitet, fler bredbandsfrämjande åtgärder och fortsatt utbyggnad i områden som för närvarande saknar snabbt bredband.

När det gäller det första målet i regeringens bredbandsstrategi bedömer PTS att 95 procents tillgång till 100 Mbit/s inte kommer att uppnås under 2020. För att räknas med i resultatet måste hushållen eller företagen vara anslutna till bredbandsinfrastruktur som medger 100 Mbit/s, exempelvis fiber- eller kabel-tv-nät. Den senaste statistiken från PTS visar att ca 84 procent av landets hushåll och företag hade tillgång till 100 Mbit/s i oktober 2019, en ökning med ca 3 procentenheter jämfört med 2018. PTS bedömer att marknadens investeringar kommer att bli något lägre under 2020 än under 2019, vilket gör det osannolikt att 95-procentsmålet kommer att ha nåtts under 2020. Utifrån förväntade investeringar och rådande utbyggnadstrend bedömer PTS att tillgången till 100 Mbit/s 2020 kommer att vara 86–87 procent i det troligaste scenariot.

Det andra målet i bredbandsstrategin innebär att alla senast 2023 bör ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där de normalt befinner sig. Detta mål är med nödvändighet rörligt, menar PTS, eftersom det utgår ifrån människor och deras behov och beteenden, vilka förändras över tid. Det är t.ex. avgörande för prognosen, men svårt att bedöma, vilka överförings-hastigheter som framtidens mobila tjänster kommer att kräva och vilka ytor som ska räknas som områden där man normalt befinner sig. PTS bedömning är att ca 96 procent av den yta som ingår i myndighetens tolkning av målet kommer att ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet 2023. Tillgången väntas därmed öka med omkring 4 procentenheter jämfört med 2019, även om 100 procents tillgång sannolikt inte kommer att nås enligt myndigheten. Det kan noteras att nära 65 procent av den definierade ytan som inte förväntas ha mobiltäckning i enlighet med målet 2023 utgörs av bilvägar med låg trafik. Övriga vägar med hög trafik förväntas stå för ytterligare nästan 14 procent av den kvarvarande ytan.

Det sista målet i bredbandsstrategin består av tre delmål som alla måste vara uppfyllda för att det övergripande målet ska anses vara uppfyllt. PTS gör följande bedömning för målet i det troligaste scenariot:

- Delmål 1: 97,5–98,5 procent av alla hushåll och företag i Sverige kommer antingen att ha tillgång till minst 1 Gbit/s eller ha sådan bredbandsinfrastruktur i sin absoluta närhet 2025.
- Delmål 2: 97,9–98,9 procent av alla hushåll och företag i Sverige kommer antingen att ha tillgång till, eller ha bredbandsinfrastruktur i sin absoluta närhet som medger 100 Mbit/s 2025.
- Delmål 3: 100 procent av hushållen och företagen i Sverige kommer antingen att ha tillgång till, eller ha bredbandsinfrastruktur i sin absoluta närhet som medger minst 30 Mbit/s 2025.

PTS bedömning är därmed att målet om att hela Sverige bör ha tillgång till snabbt bredband 2025 inte kommer att uppnås. När det gäller tillgången till 100 Mbit/s – och därmed även målet som helhet – kan dock utvecklingen bli mer gynnsam än i PTS prognos. Det är t.ex. sannolikt att alla hushåll och företag i Sverige kommer att ha täckning som kan ge 100 Mbit/s från en eller

flera satellitoperatörer 2025. Detta betyder dock inte att sådana slutkundstjänster faktiskt kommer att erbjudas på den svenska marknaden och PTS anser att bidraget från satellit i dagsläget är för osäkert för att inkluderas i bedömningen av delmål 2. PTS bedömning av detta delmål förutsätter att bredbandsinfrastruktur som kan ge 100 Mbit/s byggs ut på ett sätt som kompletterar utbyggnaden av infrastruktur som medger 1 Gbit/s.

Myndigheten framhåller vidare att bredbandstillgången 2025 påverkas inte bara av den tekniska utvecklingen utan även av en rad demografiska, ekonomiska och politiska faktorer, vars utveckling är svår att förutse i dagsläget. Detta medför ett stort mått av osäkerhet i PTS bedömning av måluppfyllelsen, konstaterar utskottet.

Med utgångspunkt i PTS uppföljning av bredbandsstrategin är regeringens samlade bedömning att takten i bredbandsutbyggnaden är för låg för att målet till 2020 ska kunna nås under 2020, vilket även påverkar måluppfyllelsen av det riksdagsbundna målet att Sverige ska ha bredband i världsklass. För att nå målen för 2023 och 2025 krävs enligt regeringen fortsatta investeringar i utbyggnad av näten, insatser från statliga och övriga offentliga aktörer, liksom efterfrågan på denna infrastruktur i kombination med betalningsvilja hos hushåll och företag. Utskottet är av samma uppfattning i denna fråga.

Bredbandsstöd

Utgångspunkten för bredbandsutbyggnaden är en marknadsmässig utbyggnad som kompletteras med offentliga insatser. Enligt PTS uppgick marknadsaktörernas investeringar i fasta och mobila nät till ca 12,8 miljarder kronor under 2019. Huvuddelen investeras i fasta nät. För att utbyggnad ska kunna åstadkommas även i områden där marknaden inte bygger ut på egen hand, har staten gjort det möjligt att få ekonomiskt stöd för bredbandsutbyggnad inom ramen för landsbygdsprogrammet och de tre nordliga regionalfondsprogrammen. Totalt omfattade satsningen på bredbandsstöd i landsbygdsprogrammet 2014–2020 ca 4,45 miljarder kronor. Sedan den 31 december 2019 har 113 projekt som beviljats stöd genom landsbygdsprogrammet slutförts. Dessa projekt har resulterat i att 6 251 företag och 14 169 hushåll eller drygt 31 200 personer har fått tillgång till snabbt bredband. Utöver detta har regeringen även inom regionalfonden möjliggjort satsningar på 1,2 miljarder kronor för utbyggnad av större ortssammanbindande bredbandsnät i de tre nordliga regionalfondsprogrammen, vilket har fördelats på 43 projekt under 2019. Detta välkomnas av utskottet.

Utskottet påminner om att det efter förslag i budgetpropositionen för 2020 satsas totalt 650 miljoner kronor 2020–2022 på ett nytt stödssystem för utbyggnad av bredband (prop. 2019/20:1 utg.omr. 22, bet. 2019/20:TU1, rskr. 2019/20:111). Stödet ska administreras av PTS som ska verka för en tillgänglighet till snabbt bredband i hela Sverige, särskilt i mer glest befolkade områden. Utskottet påminner också om att de regionala bredbandskoordinatorerna i maj 2020 fick ett utökat uppdrag att bistå PTS med underlag

till de regionala prioriteringar som behövs inom ramen för det nya stödsystemet.

PTS har i sitt regleringsbrev uppdraget att främja bredbandsutbyggnad i alla delar av landet i enlighet med bredbandsstrategin. I egenskap av expertmyndighet ska myndigheten verka för ett samordnat agerande för frågor som rör statligt stöd till bredbandsutbyggnad. Detta innebär att PTS ska bistå Statens jordbruksverk, Tillväxtverket och andra offentliga aktörer vid framtagande av t.ex. regelverk, riktlinjer och rutiner samt uppföljning. Som en del i uppdraget har PTS utarbetat en ny stödmodell för bredbandsutbyggnaden under perioden 2020–2022. PTS konstaterar i sammanhanget att det finns stora behov av statligt stöd till bredbandsutbyggnad i nästan alla regioner i Sverige. Myndigheten väljer dock att inom ramen för den nya stödmodellen begränsa fördelningen av bredbandsstödet 2020 till fyra regioner (Blekinge, Västra Götaland, Värmland och Västernorrland) av två skäl:

- Den nya stödmodellen ska underlätta en effektiv utbyggnad som ska ge så många som möjligt anslutning för pengarna.
- Stödmodellen ska samtidigt underlätta regionala prioriteringar utifrån andra värden än många anslutningar. Det måste därför kunna hanteras på ett effektivt sätt av PTS, regionerna och nätbyggarna.

PTS har identifierat de regioner där myndigheten bedömer att de tillgängliga medlen ger flest antal anslutningar. Därefter har PTS säkerställt att de regionerna också är spridda i alla landsdelar, dvs. i Norrland, Svealand och Götaland. I november 2020 beslutade PTS att tilldela ytterligare tio projekt i Region Blekinge respektive Västra Götalandsregionen bredbandsstöd på sammanlagt 29 miljoner kronor. Det innebär att myndigheten har genomfört all tilldelning av bredbandsstödet för 2020. Utskottet ser positivt på detta.

I budgetpropositionen för 2021 understryker regeringen att den verkar för att regeringens mål för 2023 och 2025 ska nås och att målet för 2020 ska nås så snart som möjligt. Regeringen anför att det därför är nödvändigt med ökade satsningar på bredbandsutbyggnad i de delar av landet där utbyggnaden inte kan ske på marknadsmässig grund. Regeringen understryker att detta är särskilt viktigt i de mer glest befolkade områden där människor bor och arbetar. Regeringen föreslår därför att ytterligare medel tillförs det nationella stödsystemet som beslutades efter förslag i föregående års budgetproposition. Utskottet noterar med tillfredsställelse att detta inneburit en angelägen förstärkning av stödet med hela 1,4 miljarder kronor för 2021 och att ytterligare 500 miljoner kronor respektive 100 miljoner kronor tillkommer 2022 och 2023. Utskottet är mycket positivt till detta.

Andra åtgärder för att främja utbyggnaden av bredband

De regionala bredbandskoordinatorerna och regeringens Bredbandsforum bidrar till att företag, myndigheter och intresseorganisationer kan samverka för att främja bredbandsutbyggnaden i alla delar av landet. Bredbandslyftet är ett

program som har initierats av Bredbandsforum. Under 2019 och i början av 2020 har programmet genomförts i elva kommuner med bidrag från bl.a. de regionala bredbandskoordinatorerna. Regeringen framhåller att programmet har bidragit till att bredbandsfrågan har lyfts till en strategisk nivå i flera kommuner som haft relativt sämre tillgång till snabbt bredband. Detta är enligt regeringens uppfattning viktigt för att få ett ökat fokus på dessa frågor, vilket också är utskottets uppfattning.

Utskottet vill i sammanhanget uppmärksamma att regeringen i november 2020 beslutade att ge PTS i uppdrag att lämna stöd till de regionala bredbandskoordinatorerna. Det handlar för PTS del om att:

- erbjuda vägledning i koordinatorernas arbete, bl.a. genom att tillhandahålla och uppdatera relevant informationsmaterial
- ha ett kontinuerligt erfarenhetsutbyte och kommunikation samt följa koordinatorernas arbete i syfte att dela goda exempel om bredbandsutbyggnad
- förse koordinatorerna med ett samverkansnätverk
- erbjuda kompetensutveckling
- främja regionsöverskridande samarbeten kring bredbandsutbyggnad
- ta fram anvisningar för hur regionerna ska redovisa hur bredbandskoordinatorernas verksamhet bedrivs och hur den bidragit till att nå regeringens bredbandsmål.

Regeringen understryker i budgetpropositionen för 2021 vikten av att fortsätta arbetet med att ha en effektiv hantering av tillstånd för bredbandsutbyggnaden hos berörda myndigheter. Regeringen påtalar att långa handläggningstider riskerar att försena och fördyra bredbandsutbyggnaden, en bedömning som också utskottet ansluter sig till. Av Trafikverkets årsredovisning 2019 framgår att myndighetens handläggningstid för ledningsärenden för det statliga vägområdet uppgick till fyra månader under 2019. Utskottet ser med gillande på att regeringen i regleringsbrevet för 2020 har uppdragit åt Trafikverket att korta handläggningstiderna. Dessutom ska Trafikverket även redovisa effekter av ändrade regler för ledningsärenden.

Utskottet vill i sammanhanget också lyfta fram att för den aktör som avser att bygga ut fast eller trådlöst bredband så erbjuder lagen om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (utbyggnadslagen) möjlighet att nyttja andras infrastruktur eller samordna utbyggnaden med andras. Lagens syfte är att sänka kostnaderna för utbyggnad av bredband och bidra till att fler användare får tillgång till snabbt bredband.

Tillgång till telefoni

Under 2019 tog PTS emot 23 ansökningar om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet, s.k. samhälls-omfattande tjänster. I PTS senaste undersökning kvarstår den tidigare uppskattningen att det är ca 300 hushåll och företag som saknar möjlighet till

uppkoppling för grundläggande internet, dvs. till en fast nätanslutningspunkt som är utformad så att data kan tas emot med en hastighet om lägst 10 Mbit/s, via de befintliga näten, koptarnätet borträknat. PTS noterar dock att marknadserbjudanden för internetuppkoppling via satellit positivt kan påverka antalet slutanvändare som saknar tillgång. Bedömningen är att av de ca 300 hushåll och företag som saknar uppkoppling för grundläggande internet, är det ännu färre som även saknar tillgång till telefoni.

Enligt PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2019 hade över 99,99 procent av alla hushåll och företag i Sverige tillgång till fast telefoni via mobilnätet i oktober 2018. PTS kartläggning visar att yttäckningen, dvs. den geografiska täckningen för mobiltelefoni, är fortsatt mycket god i Sverige, vilket utskottet finner uppmuntrande. Av kartläggningen framgår att yttäckningen för tal i många län når nära 100 procent av länets yta.

Det bör i sammanhanget även uppmärksammas att det på PTS webbplats finns en vägledning för vad man själv kan göra för att förbättra mobilens mottagningsmöjligheter. Samtliga telebolag har täckningskartor tillgängliga på internet som underlättar för användarna att undersöka de platser där man normalt vistas. Täckningskartorna är ofta baserade på mottagningsförhållandena utomhus och utgår från teoretiska beräkningsmodeller. PTS betonar att det är viktigt att man kontrollerar vilken täckning telebolagen har innan man väljer tjänsteleverantör. Myndigheten rekommenderar därför att man provar såväl den mobil som det telebolag man har tänkt använda. Vissa telebolag erbjuder s.k. täckningsgaranti eller prova-på-abbonnang. PTS påpekar också att olika mobiler har olika bra radioegenskaper. Som kund bör man därför fråga om mobilens mottagningsegenskaper när man köper en ny telefon. Som användare rekommenderas man också att använda handsfree, vilket förbättrar mobilens mottagningsegenskaper. Som kund kan man också göra telebolagen uppmärksamma på platser med dålig täckning. Flera telebolag erbjuder goda möjligheter att rapportera om dålig täckning via appar i mobilen, på internet eller hos kundtjänsten. PTS framhåller att om många användare rapporterar om dålig täckning i ett område ökar sannolikheten för att telebolaget bygger ut sitt nät på den aktuella platsen.

I sammanhanget vill utskottet också uppmärksamma att regeringen i mars och juni 2020 bjöd in representanter från bransch och myndigheter till samtal i syfte att förbättra möjligheten till mobiltäckning på fjärrtåg eftersom tillgång till mobil uppkoppling under tågresan bidrar till att alla ska kunna bo, leva och verka i alla delar av landet. Därefter har regeringen beslutat att ge PTS i uppdrag att redovisa insatser för att förbättra mobila uppkopplingar på fjärrtåg. I uppdraget ska PTS prioritera insatser på högtrafikerade järnvägsstråk med stor andel passagerartrafik i alla landsdelar. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 19 februari 2021. Utskottet vill också framhålla att regeringen, som framgår av budgetpropositionen för 2021, avsätter 50 miljoner kronor under de kommande två åren för att främja en ökad mobil uppkoppling på fjärrtåg. Utskottet vill också peka på att i en branschöverenskommelse från i våras mellan It- och telekomföretagen samt

Tågföretagen har fokus bl.a. varit att hitta kapacitetsbrister och testa nya teknologier.

Särskilt om 700 MHz-bandet

I december 2018 genomförde Post- och telestyrelsen (PTS) en auktion av stora delar av spektrumet i 700 MHz-bandet. I det tilldelningsbeslut som PTS fattade efter auktionen fick Telia Sverige AB och Net4Mobility HB tillstånden. Auktionen omfattade sju tillstånd för användning av radiosändare i 700 MHz-bandet.

Enligt PTS är 700 MHz-bandet lämpligt för att uppnå god yttäckning och för att förstärka de mobila bredbandsnäten för mer kapacitet och högre överföringshastigheter. Tillstånden är teknik- och tjänsteneutrala, vilket gör att tillståndshavare kan välja vilken teknik och vilka tjänster som ska användas i bandet. Ett av tillstånden är förenat med ett täckningskrav som ska bidra till bättre täckning för tal- och datatjänster (minst 10 Mbit/s) där konsumenter befinner sig. Telia, som vann tillståndet med täckningskrav, ska använda 300 miljoner kronor för att bygga ut täckningen i områden som PTS pekat ut. Minst hälften av täckningskravsbeloppet ska användas för utbyggnad i Jämtlands, Dalarnas, Västerbottens, Norrbottens, Västernorrlands, Gävleborgs och Värmlands län där andelen ytor utan täckning eller med bristfällig sådan är störst.

Frågan om hur samhällets behov av tillgång till spektrum lämpligast ska tillgodoses behandlas i betänkandet Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92) som för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Robusthet i näten

Utskottet vill uppmärksamma att regeringen i budgetpropositionen för 2021 framför att behovet av ytterligare satsningar på robusthet och säkerhet inom elektroniska kommunikationer och post är stort och därför avsätter 74 miljoner kronor för detta 2021 samt nära 220 miljoner kronor för de nästkommande två åren. Utskottet välkomnar detta. I fråga om robusthet och tillförlitlighet i näten kan också nämnas att de operatörer som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster är skyldiga att rapportera avbrott och störningar av betydande omfattning till PTS. Under 2019 rapporterades 47 betydande avbrott och störningar, vilket är något lägre än föregående år då 50 betydande avbrott och störningar rapporterades. PTS har också vidtagit ett antal robusthetshöjande åtgärder under året för att stärka förmågan inom området elektronisk kommunikation.

Sammanfattande bedömning

Utskottet bedömer sammanfattningsvis att tillgången till elektroniska kommunikationer fortsätter att utvecklas i positiv riktning. Utskottet är dock samtidigt införstått med de utmaningar som finns med den fortsatta

utbyggnaden av bredband, framför allt på landsbygden och för att uppnå målen i bredbandsstrategin. Utskottet välkomnar därför de många initiativ som har tagits för att främja bredbandsutbyggnaden och mobiltäckningen i hela landet, inte minst möjligheten till ett nytt statligt bredbandsstöd. Mot bakgrund av vad som anförs ovan anser utskottet att syftet med här behandlade motionsyrkanden om att förbättra tillgången till elektroniska kommunikationer är väl tillgodosett och avstyrker således motionerna 2019/20:3263 (C) yrkande 21, 2020/21:419 (C) yrkandena 1 och 2, 2020/21:437 (KD), 2020/21:700 (SD) yrkande 5, 2020/21:705 (SD) yrkande 7, 2020/21:898 (C) yrkande 2, 2020/21:913 (S), 2020/21:1075 (M), 2020/21:1081 (M) yrkandena 1 och 3, 2020/21:1100 (M) yrkandena 1 och 2, 2020/21:1442 (S), 2020/21:1639 (S), 2020/21:2140 (S), 2020/21:2214 (SD) yrkandena 1 och 13, 2020/21:2217 (SD) yrkande 61, 2020/21:2374 (S), 2020/21:2379 (S) yrkandena 1 och 2, 2020/21:2809 (KD) yrkandena 79 och 81, 2020/21:2921 (C) yrkandena 4, 7 och 8, 2020/21:2944 (C) yrkande 15, 2020/21:3169 (C) yrkandena 1–4, 12 och 13, 2020/21:3499 (KD) yrkande 9 och 2020/21:3697 (M).

Utbyggnaden av 5G-nätet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utbyggnaden av 5G-nätet. Utskottet konstaterar att Sverige har en hög ambitionsnivå när det gäller utbyggnaden av 5G, och lyfter i sammanhanget fram PTS arbete med att främja utvecklingen av 5G-tekniken. Utskottet välkomnar också den pådrivande roll som Sverige har i det internationella samarbetet om 5G, inte minst inom EU.

Jämför reservation 13 (M), 14 (SD), 15 (C), 16 (V) och 17 (L).

Motionerna

Jens Holm m.fl. (V) anser i kommittémotion 2020/21:398 att ett statligt ägt telenät är det mest samhällsekonomiskt rationella systemet då telenät är att jämställa med annan samhällsviktig infrastruktur. Detta innebär också kommunikationslösningar som inte är beroende av eller riskerar att påverkas av utländska aktörer. En framgångsrik utbyggnad av 5G-nätet skapar enligt motionärerna dessutom möjligheter för ökad elektrifiering inom transportsektorn och bättre kommunikationsförutsättningar på landsbygden. Mot bakgrund av detta vill motionärerna i yrkande 3 att regeringen återkommer med förslag på hur utbyggnaden av 5G-nät kan göras i statlig regi.

Håkan Svenneling m.fl. (V) vill i kommittémotion 2020/21:597 yrkande 7 att regeringen tar initiativ för att förnya den nordisk-baltiska handlingsplanen för 5G. Motionärerna ser positivt på ett ökat samarbete inom digitalisering med de nordiska och baltiska länderna och konstaterar att även om Sverige är

ett av EU:s mest digitaliserade länder, så är utvecklingen i flera av våra grannländer intressant. Motionärerna lyfter i sammanhanget fram en rad fördelar som teknikutvecklingen kan erbjuda.

Hanna Westerén m.fl. (S) lyfter i motion 2020/21:1899 fram de många fördelar som den nya 5G-tekniken har att erbjuda. Det kan handla om bredband i glesbygd, telemedicin med uppkopplade patienter, självstyrande bilar som reducerar antalet olyckor. Mot denna bakgrund anser motionärerna att Post- och telestyrelsen (PTS) bör komplettera kraven för auktion av frekvenserna 3,4–3,8 GHz avsedda för 5G-utbyggnad med kravet att marknadsaktörer samverkar vid utbyggnaden av 5G-nätet i glesbygd.

I kommittémotion 2020/21:2214 understryker Jimmy Ståhl m.fl. (SD) att bredband och möjligheten till en stabil internetuppkoppling är en viktig förutsättning för att man ska kunna bo och verka i hela landet. Den nya 5G-tekniken är i sammanhanget betydelsefull och motionärerna vill därför i yrkande 11 att regeringen låter utreda det kommande 5G-nätets behov och möjligheter till god täckning i hela landet.

När det gäller framtidens 5G-nät önskar Mikael Larsson m.fl. (C) i kommittémotion 2020/21:3169 yrkande 5 att nätet ska börja byggas ut parallellt på landsbygden och inte enbart i storstadsregionerna. Motionärerna understryker att utbyggnaden inte nödvändigtvis ska utgå från de miljöer som i dag har säker och snabb uppkoppling utan att man i sammanhanget måste beakta landsbygdens behov av snabbare bredband.

Helena Gellerman m.fl. (L) framhåller i kommittémotion 2020/21:3235 de möjligheter som den framväxande 5G-tekniken skapar för nya typer av tillämpningar och affärsmodeller inom områden som exempelvis transport, hälsa, energi och media. Motionärerna anser att 5G är nästa steg för att åstadkomma EU:s digitala inre marknad, vilket kommer att underlätta och främja handeln samt utbytet av tjänster över gränserna inom Europa. Motionärerna vill därför i yrkande 17 att Sverige ska verka för en gemensam europeisk infrastruktur för 5G där målet är en fullvärdig digital inre marknad.

Hans Wallmark m.fl. (M) redogör i kommittémotion 2020/21:3445 för de konflikter som utbyggnaden av framtidens 5G-nät har skapat där vissa länder har förbjudit kinesiska telekomföretag från att delta i anbudsprocessen inför byggandet av 5G-nät. Skälet har varit att de kinesiska företagen har starka kopplingar till den kinesiska staten och att det skulle innebära stora säkerhetsrisker att låta dem leverera teknik och mjukvara till kritisk infrastruktur. Motionärerna ser med oro på utvecklingen där olika länder och företag ger helt olika besked om kinesisk teknik i 5G-näten, kinesiskt ägande av infrastruktur eller att kinesiska företag underhåller näten. I yrkande 12 anser motionärerna därför att det är angeläget att Europa har en gemensam linje i frågan och att Sverige måste bli bättre på att skydda data och kommunikation mot politiska och ekonomiska risker men samtidigt undvika ett kallt teknikkrig.

Maria Stockhaus m.fl. (M) anför i kommittémotion 2020/21:3479 att Sverige har kommit på efterkälken i utbyggnaden av 5G-nät. Motionärerna

konstaterar att inom kort kommer det offentliga 5G-nätet att börja rullas ut. Motionärerna vill dock i sammanhanget uppmärksamma att även privata 5G-nät är något som industrin i högre grad kommer att efterfråga då de lämpar sig väl i industrimiljöer. Till skillnad från offentliga nätverk kan ett privat nätverk möta specifika behov och ställas in på olika sätt utifrån den särskilda verksamhet som bedrivs. Mot denna bakgrund vill motionärerna i yrkande 9 att regeringen skalar upp testmiljöer för 5G på områden där det finns en stark samverkan mellan akademi, industri, stat och offentlig sektor. Vidare påminner motionärerna om att Sverige och Europa historiskt sett har varit ledande i att sätta de nya standarderna för mobila nätverk och att Sverige och Norden tidigt blev ledande inom mobil kommunikation. Successivt har allt fler länder i världen valt den europeiska standarden för mobilnätutbyggnad. Motionärerna noterar dock att 5G-utbyggnaden har gått trögt och att länder som USA, Sydkorea, Japan och Kina har börjat utveckla den nya tekniken för sjätte generationens mobilnät (6G). Motionärerna anser därför i yrkande 10 att man redan nu bör se över möjligheterna att inrätta ett utvecklingscentrum för 6G i Europa, vilket bör göras i nära samarbete med exempelvis Finland och övriga EU.

Utskottets ställningstagande

Framtidens 5G-nät

I budgetpropositionen för 2021 framhåller regeringen att regelverket för elektronisk kommunikation syftar till långsiktig konsumentnytta, tillgång till tjänster på en gränsöverskridande digital marknad samt utbyggnad och utveckling av nya tekniker som 5G och 6G. Regeringen pekar på att det lagförslag som för närvarande bereds inom Regeringskansliet för att genomföra EU:s kodex för elektronisk kommunikation bör bidra till målsättningarna, vilket utskottet välkomnar. Regeringen understryker i budgetpropositionen att införandet och ibruktandet av 5G är av stor betydelse för Sveriges utveckling, och påminner om att framgång för 5G är beroende av att tillverkare och operatörer kan producera utrustning och tjänster i stor skala. För att detta ska vara möjligt är Sverige pådrivande inom EU samt i andra internationella sammanhang för att stärka harmoniseringen av radiofrekvensanvändningen. Utskottet ser mycket positivt på detta.

5G kräver ett nytt spektrum i höga band för att de förväntade datahastigheterna ska kunna levereras. För att 5G-tjänster ska kunna fungera globalt har Internationella teleunionen (ITU) och den Europeiska post- och telesammanslutningen (Cept) börjat processen med att identifiera och harmonisera frekvenser för 5G. I betänkandet Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92) från 2018 uppmärksammar utredningen behovet av en modern frekvensförvaltning för att samhällets framtida behov av radioanvändning ska kunna mötas. Detta är en förutsättning för att Sverige ska kunna dra full nytta av digitaliseringen och de nya mobila tjänster som utvecklas bl.a. för femte generationens teknik för mobila kommunikationssystem (5G) och dess

efterföljare. Utredningen anför att under tidsperioden 2027–2047 kommer sannolikt efterföljare till 5G att byggas ut såsom 6G och 7G. Även om 6G i dag befinner sig i ett tidigt forskningsstadium och diskussioner förs på konceptuell nivå kring 6G och 7G är det i dag osäkert vad dessa framtida system kommer att möjliggöra. Det är enligt utredningen dock högst sannolikt att utvecklingen av dessa system kommer att drivas av behoven av att koppla upp enheter och system med allt högre dataöverföringshastigheter och datamängder.

I den nationella digitaliseringsstrategin (För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi) framhålls att 5G-tekniken skapar förutsättningar för nya typer av tillämpningar och affärsmodeller inom områden som exempelvis transport, hälsa, energi och media. 5G kommer ytterligare att kunna sprida användningen av olika typer av industriella tillämpningar över de mobila nätverken och av sakernas internet (IoT) med kostnadseffektiva och innovativa tillämpningar. Av digitaliseringsstrategin framgår att en tydlig plan ska utarbetas för att möjliggöra 5G i Sverige, vilket utskottet välkomnar liksom att även EU-kommissionen har betonat vikten av att underlätta utvecklingen av 5G inom EU. Den politiska målsättningen i sammanhanget är att Sverige ska vara en förebild i arbetet. Enligt digitaliseringsstrategin är en aktiv och målinriktad förvaltning av radiospektrum, som också tar hänsyn till vitala samhällsverksamhetens behov, avgörande för utvecklingen av 5G.

PTS har under föregående år fortsatt arbetet med att förbereda frekvensband för 5G-användning. Flera tillstånd för försöksverksamhet med 5G har tilldelats. Därefter har PTS prövat ansökningarna till de planerade spektrumauktionerna. I sammanhanget har Hi3G Access (Tre), Net4Mobility (Tele2 och Telenor), Telia Sverige och Teracom godkänts som budgivare i PTS auktioner i 3,5 GHz- och 2,3 GHz-bandet.

Förutom en formell prövning av att ansökningarna är kompletta och korrekta har en förhandsprövning genomförts i samråd med Försvarsmakten och Säkerhetspolisen i enlighet med den nya lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 2020. Syftet är att säkerställa att radioanvändningen inte riskerar att skada Sveriges säkerhet, något som utskottet anser som angeläget med hänsyn till situationen i omvärlden.

Utskottet påminner om att PTS ursprungligen hade planerat att genomföra auktionen den 10 november 2020, men att Förvaltningsrätten i Stockholm dessförinnan beslutade om inhibition. Efter det att kammarrätten den 16 december upphävde förvaltningsrättens beslut, beslutade PTS att genomföra auktionen den 19 januari 2021. Frekvenstilldelningen i 3,5 GHz- och 2,3 GHz-bandet är enligt myndigheten avgörande för 5G-utvecklingen i Sverige och påverkar samhällets digitalisering. Därför kommer PTS att genomföra auktionen trots att den rättsliga prövningen av villkoren inte är avslutad.

Utskottet vill slutligen peka på att med anledning av en skriftlig fråga (fr. 2018/19:796) om förutsättningarna för att bygga ut 5G på landsbygden framhöll statsrådet Anders Ygeman den 25 juni 2019 att med hänsyn till de egenskaper det aktuella 3,5 GHz-bandet har så är det inte lämpligt för stor

yttäckning. Vidare påpekade statsrådet att PTS hade gjort bedömningen att tilldelningen av frekvensbandet ska göras utan krav på utbyggnad och täckning. Statsrådet tillade att det finns andra frekvensband som lämpar sig bättre för yttäckning och därmed täckning över större geografiska områden. Med fortsatt teknikutveckling inom 5G är det på sikt möjligt att dessa frekvensband kan användas för att erbjuda 5G-tjänster.

Internationell samverkan om 5G

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 22) anför regeringen att reglerna i den nya europeiska rättsakten, ”kodexen” för elektroniska kommunikationer, kommer att genomföras i svensk lagstiftning under 2021. Det innebär att samordningen av EU:s radiospektrumförvaltning stärks, vilket kan underlätta 5G-utbyggnaden och förenkla gränsöverskridande elektroniska kommunikationstjänster. Skyddet för slutanvändare uppdateras också för att bättre stämma överens med de nya förutsättningar som råder på marknaden för elektroniska kommunikationer i dag. Utskottet välkomnar detta.

Utskottet har i yttrande 2019/20:TU3y framhållit betydelsen av att nå en europeisk linje när nästa generations infrastruktur för mobil kommunikation byggs ut. När det gäller den femte generationens telekomnätverk (5G) och den fortsatta utbyggnaden av 5G-nät betonade utskottet att detta kommer att utgöra en bärande del av framtidens samhälle och ekonomi. Utskottet anförde att det därmed kommer att vara av största vikt att Sverige och EU upprätthåller en hög säkerhet kring denna utbyggnad och därmed förmår skydda känsliga data och kommunikation från intrång. Utskottet ansluter sig alljämt till denna uppfattning.

För att underlätta en unionsmodell för säkerhet i 5G-nät har Europeiska kommissionen rekommenderat en rad åtgärder som bör vidtas. Bland annat ombeds medlemsstaterna att utvärdera de säkerhetsrisker som påverkar 5G-nät på nationell nivå och vidta lämpliga säkerhetsåtgärder. Vidare ska medlemsstater och relevanta unionsinstitutioner, unionsbyråer och unionsorgan gemensamt utveckla en samordnad unionsriskbedömning som utgår från de nationella riskbedömningarna.

Mot denna bakgrund beslutade regeringen i maj 2019 om ett uppdrag till PTS om att göra en riskanalys för it-säkerhet i svenska 5G-nät i enlighet med Europeiska kommissionens rekommendationer. Myndigheten skulle utföra riskanalysen i samråd med Säkerhetspolisen, Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), efter att hört branschorganisationer och marknadsaktörer. Detta uppdrag redovisades i juni 2019. Regeringen lyfte i sammanhanget fram att Sverige genom PTS och MSB har varit drivande i arbetet inom EU med att, i enlighet med kommissionens rekommendation, ta fram en s.k. verktygslåda med rekommenderade åtgärder för 5G-säkerhet. Verktygslådan publicerades den 29 januari 2020.

När det gäller det nordiska samarbetet på området, noterar utskottet med tillfredsställelse att Sverige tillsammans med övriga nordiska länder har skrivit under en gemensam avsiktsförklaring med innebörden att Norden ska vara den första sammanlänkade 5G-regionen i världen. Man ska också identifiera områden där det nordiska samarbetet behöver intensifieras. Avsiktsförklaringen presenterades under det nordiska statsministermötet i Örnsköldsvik den 22 och 23 maj 2018. Från regeringens sida framhåller man att utvecklingen av 5G är på frammarsch och att den nordiska regionen ska ligga i framkant i en utveckling som bidrar till jobb och välbefinnande i de nordiska länderna. Av dokumentet framgår att man ska:

- uppmuntra utvecklingen av nya testanläggningar, inklusive testbäddar
- säkerställa teknisk koordination av 5G-frekvensband inom regionen
- undanröja hinder för expansion av 5G-nätverk, i synnerhet för utbyggnad av basstationer och antenner
- uppmuntra och övervaka utvecklingen av 5G inom några särskilt utpekade områden.

Det är de nordiska digitaliseringsministrarna som ansvarar för att arbetet med avsiktsförklaringen följs upp och genomförs.

Utskottet vill avslutningsvis också peka på att regeringen i skrivelse 2019/20:90 Nordiskt samarbete 2019, redogör bl.a. för de diskussioner som förts tidigare om mål och prioriteringar i fråga om gränsöverskridande digitala tjänster och samarbetet för att främja 5G-utvecklingen inom den nordisk-baltiska regionen. Av skrivelsen framgår att Ministerrådet-Digital under 2019 gick vidare med genomförandet av de nordiska statsministrarnas deklaration om 5G, bl.a. genom att anordna ett seminarium om 5G i Stockholm med deltagare från mobiloperatörer, utrustningsleverantörer, regleringsmyndigheter och testbäddar. Med utgångspunkt i en kartläggning av befintliga 4G- och 5G-testbäddar i Norden och Baltikum diskuterades möjligheter att främja 5G-utvecklingen inom regionen.

Utbyggnad i statlig regi

När det gäller yrkandet i motion 2020/21:398 om utbyggnad av 5G-nätet i statlig regi påminner utskottet om att det behandlade ett motsvarande motionsförslag i betänkande 2019/20:TU4. Utskottet hänvisade i sammanhanget till bredbandsstrategin som anger att marknaden och det offentliga har en viktig roll att spela för att hela Sverige ska få tillgång till snabbt bredband på ett så effektivt sätt som möjligt. Det är enligt bredbandsstrategin avgörande att marknads aktörer fortsätter sina investeringar och ges incitament och förutsättningar för att uppnå målet. Därför är det viktigt att privata investeringar inte förhindras eller trängs ut. Samtidigt påpekas i bredbandsstrategin att hänsyn måste tas till det offentligas ansvar för att medborgarna ska få tillgång till och kunna använda digitala tjänster. Det innebär att en balanserad försiktighetsprincip bör råda i fråga om hur offentliga aktörer ska

investera i bredbandsinfrastruktur för att tillgodose bredbandsbehov. För att tillgodose behovet kan det offentliga ställa krav som ska uppfyllas genom upphandlingar. I bredbandsstrategin framhålls också att en aggregerad efterfrågan på utbyggnaden, vilket utgör en sammanställd behovsbild, kan göra de kommersiella aktörerna uppmärksamma på olika investeringsmöjligheter som annars inte hade blivit synliggjorda.

Utskottet hänvisade också till budgetpropositionen för 2020 i vilken regeringen understryker att en gynnsam utveckling av marknaden för elektronisk kommunikation i huvudsak kännetecknas av två faktorer: konkurrens och goda investeringsnivåer.

Med hänvisning till det anförda avstyrktes motionsförslaget. Utskottet finner ingen anledning att ompröva detta ställningstagande.

Sammanfattande bedömning

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att Sverige har en hög ambitionsnivå i fråga om utbyggnaden av 5G och att digitaliseringsstrategin är vägledande i det fortsatta arbetet. Utskottet vill i sammanhanget lyfta fram det omfattande förberedelsearbete som PTS gör inför utrullningen av 5G-nätet, inte minst när det gäller testverksamhet och att göra lämpligt spektrumutrymme tillgängligt. Utskottet vill även peka på den drivande kraft som marknaden och det offentliga har i utbyggnadsprocessen. Utskottet noterar slutligen också med tillfredsställelse den aktiva roll som Sverige har i det internationella samverkansarbetet om 5G, inte minst inom EU och inom det nordisk-baltiska samarbetet.

Utskottet ser därför med tillförsikt på 5G-teknikens framtid liksom dess förutsättningar och avstyrker därmed motionerna 2020/21:398 (V) yrkande 3, 2020/21:597 (V) yrkande 7, 2020/21:1899 (S), 2020/21:2214 (SD) yrkande 11, 2020/21:3169 (C) yrkande 5, 2020/21:3235 (L) yrkande 17, 2020/21:3445 (M) yrkande 12 samt 2020/21:3479 (M) yrkandena 9 och 10.

Avvecklingen av kopparnätet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om avvecklingen av kopparnätet. Utskottet pekar bl.a. på de insatser som görs för att informera de som berörs av avvecklingen och på den uppföljning som PTS har ansvar för när det gäller olika ersättningslösningar.

Jämför reservation 18 (SD, C, L).

Motionerna

Betty Malmberg (M) uppmärksammar i motion 2020/21:1376 den pågående avvecklingen av kopparnätet som påverkar situationen för de hushåll som

fortfarande har telefoni och uppkoppling genom ADSL-teknik. Det faktum att det gamla kopparnätverket avvecklas medför enligt motionären att hushåll blir utan ADSL och därmed tillgång till bredband. Motionären understryker därför vikten av att kopparnätet finns kvar till dess att likvärdigt bredband och telefoni kan erbjudas i området.

Även Viktor Wärnick (M) behandlar i motion 2020/21:1865 den pågående nedmonteringen av kopparnätet och den olägenhet det medför för berörda när detta sker utan att adekvata alternativ finns på plats. Motionären påpekar vidare att mobilnäten i vissa fall inte är tillräckligt kapacitetsutbyggda för att ersätta stabiliteten och den någorlunda hastighet som ADSL-tekniken erbjuder. Motionären anser det därför angeläget att verka för att stoppa nedmonteringen av kopparnät, i de delar där staten har direkt eller indirekt rådighet, så länge inte fullt fungerande och adekvata alternativ finns på plats.

I kommittémotion 2020/21:2214 redogör Jimmy Ståhl m.fl. (SD) för det pågående arbetet med att avveckla det traditionella telefonnätet till förmån för fiberlösningar eller mobil teknik. Att klippa det fasta kopparnätet leder enligt motionärerna emellertid alltför ofta till överbelastningar i näten, vilket irriterar konsumenterna som betalat för en väl fungerande internetuppkoppling. För att förhindra att konsumenterna lämnas utan telefoni eller uppkoppling anser motionärerna i yrkande 12 att ansvariga aktörer inte ska tillåtas avbryta en fast förbindelse om det inte finns ett fullgott alternativ på plats.

I kommittémotion 2020/21:3169 påminner Mikael Larsson m.fl. (C) om att nedmonteringen av det gamla kopparnätet har accelererat under senare år, vilket påverkar tillgången till både telefoni- och bredbandstjänster. Denna förändring drabbar framför allt landsbygden, där alternativen till en fast förbindelse – t.ex. ett fibernät eller mobilt nät med hög överföringshastighet – inte existerar eller är alltför kostsamma. För att förhindra att människor lämnas utan möjlighet till fungerande kommunikation vill därför motionärerna i yrkande 9 att den som i dag distribuerar telefoni- och bredbandstjänster inte tillåts avveckla förbindelsen förrän det finns en fullgod ersättning till en rimlig kostnad på plats.

För att förhindra att människor lämnas utan möjlighet till fungerande kommunikationer anser Helena Gellerman m.fl. (L) i kommittémotion 2020/21:3235 yrkande 18, liksom i kommittémotion 2020/21:3243 yrkande 19 att det gamla kopparnätet för fast telefoni ska behållas tills annan digital kommunikation finns tillgänglig för de som berörs av omställningen till ny teknik.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) omfattas möjligheten till en anslutning till ett allmänt kommunikationsnät för telefoni eller grundläggande internet av den samhällsomfattande tjänsten vars närmare innebörd framgår av kapitel 5 i lagen. Anslutningsmöjligheten är därmed att betrakta som en rättighet som en

operatör inte utan vidare kan avbryta. Utskottet vill dock förtydliga att de operatörer som äger nät får göra förändringar i dem så länge de följer avtalsvillkoren för abonnemanget.

PTS informerar på sin webbplats om Telias pågående arbete med att byta ut det gamla fasta telefnätet. Det innebär att Telia i olika geografiska områden ersätter traditionell fast telefoni med lösningar med fiber eller mobilt bredband. I vissa områden kan det vara så att konsumenten behöver vända sig till en annan operatör än Telia för att få bredband eller telefoni. Utskottet noterar att även Telia tillhandahåller kompletterande information om förändringarna på sin webbplats.

PTS har i sitt regleringsbrev också ett löpande uppdrag att följa upp och redovisa tillgången till ersättningslösningar för telefoni och bredband för hushåll och företag som berörs av den pågående avvecklingen av kopparnätet samt vilka informationsinsatser som genomförs. Avrapportering görs årligen till Regeringskansliet.

Utskottet understryker att den politiska huvudlinjen i frågan är att det i första hand är marknaden som ska erbjuda telefoni och bredband till hushåll och företag. För ett mycket begränsat antal hushåll kan det likväl uppstå en situation där marknaden inte kan tillgodose behovet. I vissa fall kan PTS därför gå in och säkra telefoni genom upphandling. Det rör sig om undantagsfall och det är mycket få hushåll som inte kan få telefoni genom någon av de vanliga operatörerna. I dagsläget har PTS upphandlat telefoni till ett tiotal hushåll i landet.

Vid sidan av det fasta telefnätet vill utskottet uppmärksamma att marknadsaktörer i dag erbjuder flera alternativa tekniska lösningar för bredband och telefoni. Dessa marknadserbudanden finns tillgängliga även i mer glesbefolkade områden. PTS understryker att man som konsument har ett eget ansvar att tillgodose sitt behov av bredband och telefoni. Man kan därför behöva kontakta flera leverantörer, och kanske själv behöva utvärdera olika lösningar. För de allra flesta finns det minst tre leverantörer att välja bland, uppger myndigheten.

Som svar på en skriftlig fråga (fr. 2019/20:1368) om nedmonteringen av kopparnätet i coronatider uppmärksammar utskottet att statsrådet Anders Ygeman i maj 2020 meddelade att Telia – eller de bolag som verkar i Telias kopparnät – tillhandahåller ersättningslösningar till abonnenten i form av fasta eller mobila lösningar i samband med avvecklingen. Statsrådet framhöll att PTS följer det pågående arbetet och enligt uppgift har antalet klagomål till myndigheten i denna fråga inte ökat med anledning av covid-19-utbrottet.

Statsrådet påpekade vidare att eftersom kopparnätet ägs av Telia är det bolaget som avgör vilka delar av nätet som ska avvecklas. Det är styrelsen och ledningen för Telia som inom ramen för aktiebolagslagen ansvarar för och sköter bolagets verksamhet vilket inkluderar driften av kopparnätet. Statsrådet hänvisade till uppgifter från Telia om att bolaget skjuter upp ersättandet av teknisk lösning för abonnenter som berörs av nedmonteringen och som är äldre och/eller i riskgrupp med anledning av covid-19-utbrottet.

Statsrådet påminde om att för de slutanvändare som saknar tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet finns det i lagen om elektronisk kommunikation skyddsregler till förmån för slutanvändare som syftar till att alla hushåll och fasta driftsställen ska få tillgång till sådana tjänster. Statsrådet hänvisade i sammanhanget till förordningen om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet.

Enligt förordningen ska PTS se till att privatpersoner och företag som saknar tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet får stöd för åtgärder som ger sådan tillgång. Under 2019 tog PTS emot 23 ansökningar om stöd. Majoriteten av ansökningarna avslogs efter utredning där PTS kunde konstatera att det fanns marknadserbjudanden som fungerade för de aktuella adresserna. I tre fall beviljade PTS ansökningar eftersom någon marknadslösning inte fanns.

Avslutningsvis framhöll statsrådet att regeringen kontinuerligt tar del av både PTS klagomålsstatistik och rapportering av uppdraget om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet. Vidare följer regeringen utvecklingen i övrigt när det gäller nedläggningen av kopparnätet respektive tillgången till samhällsomfattande tjänster i Sverige. Utskottet är positivt till detta.

Utskottet vill i sammanhanget också påminna om att riksdagen i juni 2018 beslutade om att i enlighet med näringsutskottets förslag i betänkandet En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder (bet. 2017/18:NU19) rikta ett tillkännagivande till regeringen om att se över hur de ansvariga aktörerna ska kunna erbjuda ett likvärdigt alternativ till det kopparbaserade accessnätet (kopparnätet) innan det kopplas bort (rskr. 2017/18:360). I skrivelse 2019/20:75 påminner regeringen om att hushåll och företag som saknar tillgång till telefoni och bredband om 10 Mbit/s har möjlighet att ansöka om stöd för sådan tillgång via PTS. Denna möjlighet innefattar även de eventuella företag eller hushåll som till följd av kopparnätets nedläggning blir utan telefoni eller funktionell tillgång till internet. Med hänvisning till bl.a. de åtgärder som redovisas ovan ansåg regeringen i skrivelsen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Utskottet vill avslutningsvis understryka att det är nödvändigt för operatörer att kunna ersätta äldre teknik men betonar samtidigt vikten av att detta görs på ett sätt som minimerar den olägenhet som kan drabba den enskilde. Utskottet ser därför positivt på det arbete som görs av berörda parter och på den uppföljning som PTS har ansvar för när det gäller ersättningslösningar. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2020/21:1376 (M), 2020/21:1865 (M), 2020/21:2214 (SD) yrkande 12, 2020/21:3169 (C) yrkande 9, 2020/21:3235 (L) yrkande 18 och 2020/21:3243 (L) yrkande 19.

Utnyttjande av digital infrastruktur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att tillgängliggöra såväl kommersiell som statlig digital infrastruktur. Utskottet hänvisar i första hand till PTS konkurrensfrämjande arbete och det befintliga regelverket. Utskottet pekar även på de åtgärder som har vidtagits för att tillgängliggöra den digitala infrastruktur som vissa statliga aktörer förfogar över.

Jämför reservation 19 (M) och 20 (C).

Motionerna

Lotta Olsson (M) påpekar i motion 2020/21:1373 att tillgång till mobiltelefoni i dag är en förutsättning för att kunna bo och verka i hela landet. Dessvärre är mobiltäckningen i många områden fortfarande mycket bristfällig, inte minst i glesbygden, anser motionären. Mångfalden av aktörer på mobilmarknaden har i flera avseenden gynnat konsumenterna, men motionären pekar också på att det inneburit svårigheter att utnyttja olika mobilabonnemang i olika delar av landet. Ett sätt att förbättra täckningen är enligt motionären att operatörerna i större utsträckning utnyttjar varandras infrastruktur när de själva inte kan erbjuda de egna kunderna mobiltäckning. Motionären anser därför att regeringen bör överväga vilka åtgärder som kan vidtas för att underlätta ett mer effektivt utnyttjande av det svenska mobiltelefoninätet.

Viktor Wärnick (M) framhåller i motion 2020/21:2585 att bredband via fiber i dag är ett fundament för it-kommunikation men att marknaden för fiber inte är lika öppen som den borde vara. Ägaren av fibernätet, ofta det offentliga i form av kommunala bolag, har enligt motionären i många fall intagit en monopolliknande ställning som bör ifrågasättas. Motionären vill därför att man utreder förutsättningen för att öppna upp fibernäten för alla.

Ett hinder i digitaliseringsprocessen som Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) påtalar i kommittémotion 2020/21:2921 är att de som äger fiberinfrastruktur ofta hindrar andra från att hyra fiberkapacitet, vilket inte minst påpekades av OECD 2019. Motionärerna anser mot denna bakgrund i yrkande 26 att investeringar som görs i infrastruktur såsom fiber och master måste vara tillgängliga för alla parter oavsett vem som äger fibern.

När det gäller frågan om infrastruktur uppmärksammar Mikael Larsson m.fl. (C) i kommittémotion 2020/21:3169 vikten av att ställa krav på myndigheter. Motionärerna föreslår därför i yrkande 6 att regeringen i sina regleringsbrev ställer krav på relevanta myndigheter att underlätta för aktörer inom bredbandsutbyggnad att bygga ut den digitala strukturen. Detta kan enligt motionärerna göras genom instruktioner, dialog och regleringsbrev till de myndigheter som är viktiga för bredbandsutbyggnaden. Motionärerna uppmärksammar också Trafikverkets långa handläggningstider och bristande

förmåga att ge tydliga instruktioner för förläggning av fiber i väg- och banområden. Detta har länge varit en stor utmaning för bredbandsbyggare. Dagens tillståndprocesser upplevs som komplicerade och tidskrävande, vilket kan påverka investeringsviljan och utbyggnadstakten negativt. Motionärerna vill därför i yrkande 7 underlätta ansökan för kanalisering i väg- och järnvägsområde – dvs. ledningar för bredband. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 11 att man utreder möjligheter till samhällsmaster i Sverige för att skapa bättre uppkoppling i glesbygd. Med samhällsmaster avses sändarplatser i mobilnäten som är helt eller delvis offentligt finansierade i områden där det saknas kommersiella förutsättningar för operatörer att bygga ut sina mobilnät. Praktiskt bör de enligt motionärerna dimensioneras så att det är möjligt för fler än en operatör att placera in sin sändningsutrustning.

Maria Stockhaus m.fl. (M) anser i kommittémotion 2020/21:3479 yrkande 7 att de olika fibernäten i statlig ägo bör tillgängliggöras för marknaden med beaktande av nationella säkerhetsintressen. Motionärerna pekar på att Trafikverket, Svenska kraftnät och ytterligare några statliga aktörer förfogar över landsomfattande fibernätverk som i huvudsak utnyttjas för att styra järnvägs- och kraftledningsanläggningar. Delar av dessa fibernät är i dagsläget inte fullt utnyttjade, vilket innebär att redan befintlig infrastruktur skulle kunna bidra till att uppnå målet om tillgång till bredband och samtidigt göra nätverket mer driftsäkert om fibernäten kopplas samman. Likaså pekar motionärerna ut några av de hinder som finns för den fortsatta digitaliseringen av Sverige och understryker i sammanhanget att det är statens ansvar att undanröja de hinder som finns på vägen. Mot denna bakgrund anser motionärerna i yrkande 8 att det finns ett behov av att införa en direktlinje för marknads aktörer till Näringsdepartementet och berörda beslutsfattare för att genom kommunikation och dialog lösa de hinder som identifieras.

Utskottets ställningstagande

I fråga om ett mer effektivt utnyttjande av mobiltelefoninätet i de områden där täckningen bitvis kan vara bristfällig så vill utskottet inledningsvis framhålla att PTS pekar på att det finns två bilder av mobiltäckningen. Den ena visar att Sverige har bra täckning och ligger långt fram jämfört med andra länder. Den andra bilden pekar på att det fortfarande fungerar dåligt att ringa och surfa på vissa ställen. Utskottet påminner i sammanhanget om att en av PTS uppgifter är att skapa förutsättningar för konkurrerande aktörer att bygga upp nät utifrån den efterfrågan som finns. Myndigheten ställer också täckningskrav i de områden där det anses motiverat att förbättra yttäckningen, en åtgärd som driver på utbyggnaden även utanför områden med stort kundunderlag.

I syfte att förbättra mobiltäckningen arbetar myndigheten bl.a. med att

- göra frekvenser tillgängliga så att nya nät kan byggas ut
- ta fram information om vad man själv kan göra för att få bättre täckning
- ställa krav på telebolagen att tydligare beskriva vad konsumenterna köper och vad de kan förvänta sig

- informera och delta i dialoger både nationellt och regionalt för att lyfta fram goda exempel och hitta nya samverkansformer för bättre mobiltäckning
- sammanställa och rapportera utvecklingen till regeringen årligen.

Tillgång till marknadsaktörers digitala infrastruktur

Mot bakgrund av motionsförslagen om att öppna upp tillgången till digital infrastruktur vill utskottet inledningsvis framhålla att det långsiktiga målet med PTS konkurrensfrämjande arbete är att åstadkomma en hållbar konkurrens på marknaden för elektronisk kommunikation.

Utskottet vill även påminna om att Sverige och övriga medlemsstater inom EU har bestämt att det behövs en särskild reglering av viktiga insatsvaror – exempelvis koppar- och fiberinfrastruktur – för att det ska uppstå en effektiv konkurrens på marknaderna för elektronisk kommunikation. Dessa regler ska göra det möjligt för nya aktörer att verka på slutkundsmarknaderna. Nätägare får exempelvis inte stänga ute andra från sin infrastruktur eller sätta tillträdesavgifterna till näten så högt att utomstående aktörer får svårt att konkurrera. Att bygga nät kräver stora investeringar och därför är det viktigt enligt utskottets mening att nya aktörer får möjlighet att använda befintlig infrastruktur och att villkoren för detta är tydliga och rättvisa.

Utskottet understryker också att lagen om elektronisk kommunikation (LEK) bygger på EU-direktiv och ger PTS befogenhet att i förväg besluta om ramar och regler för marknaden för att förhindra konkurrensproblem, s.k. förhandsreglering. PTS ska därför regelbundet analysera situationen inom olika delmarknader för elektronisk kommunikation. Om myndigheten upptäcker konkurrensproblem på en delmarknad ska den i sådana fall identifiera vilken eller vilka aktörer som har ett betydande inflytande över den aktuella delmarknaden. Därefter fastställer myndigheten skyldigheter för utpekade aktörer. Det kan exempelvis handla om att den dominerande aktören i det fasta bredbandsnätet måste ge andra operatörer tillträde till den egna infrastrukturen för att dessa ska kunna leverera bredbandstjänster till konsumenterna. Dessa skyldigheter syftar till att skapa effektiv konkurrens.

Vidare framgår av regleringsbrevet för PTS att myndigheten genom sitt sektorsansvar för området elektronisk kommunikation ska främja utbyggnaden av snabbt och säkert bredband, bl.a. genom kommunikationsinsatser, dialoger med nationella, regionala och lokala aktörer samt myndighetssamverkan. PTS ska även bevaka och analysera marknaden, tillhandahålla information och utbildning för att underlätta utbyggnaden och verka för en väl fungerande konkurrens samt tilldela radiospektrum.

Exempel på skyldigheter som PTS kan fastställa är att

- operatörer med kontroll över mobilnät måste släppa in samtalstrafik i sina nät från andra operatörer, till ett pris som är baserat på kostnaderna,

- den dominerande aktören i det fasta nätet måste koppla upp samtal så att konsumenterna kan nå varandra, och alla aktörer som tar emot samtal i sina nät måste koppla fram samtalstrafiken,
- den dominerande aktören i det fasta bredbandsnätet måste ge andra operatörer möjlighet att få tillträde till nätet för att kunna leverera bredbandstjänster till konsumenterna.

När det gäller mer specifikt frågan om tillgång till infrastruktur som tillhör en annan operatör finns bestämmelser i 4 kap. i LEK som bl.a. reglerar samtrafik och andra former av tillträde. En operatör kan således efter ansökan under vissa omständigheter och villkor beviljas samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom mot marknadsmässig ersättning.

Utskottet vill också lyfta fram att regeringen 2019 sammanställde en promemoria med ett förslag till ny lag som ska ersätta den nuvarande lagen om elektronisk kommunikation. Den nya lagen ska genomföra EU:s direktiv om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation som antogs i december 2018. Som en följd av den nya lagen föreslås i promemorian att PTS ges en större befogenhet att besluta om skyldighet till samlokalisering. Regeringen väntas överlämna en proposition på området under 2021.

Likaså vill utskottet påminna om att i syfte att underlätta utbyggnaden av bredband har det tidigare införts ett antal bestämmelser i svensk lagstiftning som framgår av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (prop. 2015/16:73, bet. 2015/16:TU19, rskr. 2015/16:246). Dessa åtgärder syftade framför allt till att sänka kostnaderna för utbyggnad av bredbandsnät, såväl fasta som trådlösa, genom bestämmelser om bl.a. tillträde till fysisk infrastruktur, samordning av bygg- och anläggningsprojekt och bestämmelser om information och öppenhet.

Branschorganisationen Svenska stadsnätsföreningen (SSNF) framhåller att man hela tiden har verkat för öppna nät. Enligt SSNF har en öppen grossistmodell bidragit till att många små aktörer har kunnat vara med och konkurrera om kunderna, kunder som annars hade saknat möjlighet att äga och driva bredbandsinfrastruktur och som stora privata aktörer inte hade släppt in på sina nät. Vidare pekar SSNF på att mindre privata aktörer tycker att det är bra att inte enbart ha ett investeringskrävande svartfiberalternativ utan även möjligheten att köpa in sig på aktiv nivå i kommunernas nätinфраstruktur. SSNF anser också att modellen med öppna nät har varit mycket framgångsrik. Den innebär att stadsnätet inte bara bär ansvaret för det öppna nätet, utan även säkerställer att lika och icke-diskriminerande villkor uppfylls och god konkurrens i nätet hålls.

Utnyttjande av statlig digital infrastruktur

När det gäller de yrkanden som berör frågan om utnyttjande av statlig digital infrastruktur, konstateras i betänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:1) att de statliga aktörer som är verksamma på den nationella kommunikationsmarknaden disponerar över ett unikt och omfattande kanalisationsutrymme som sträcker sig över långa avstånd längs med järnvägar, kraftledningar och det nationella vägnätet. Vidare framhålls att denna resurs har bidragit till utvecklingen på marknaden eftersom nya aktörer under de senaste 20 åren har fått tillgång till infrastruktur på nya platser som ett alternativ till den som Telia förfogat över. I betänkandet lämnas ett antal förslag om hur statens bredbandsinfrastruktur kan samordnas samt om hur utbudet av statligt ägd fiber och kanalisation kan ökas och tillgängliggöras för bredbandsbyggare.

Utredningens förslag har också beretts inom Regeringskansliet och utifrån förslagen har regeringen i nationell en plan för transportinfrastruktur 2018–2029 beslutat om hanteringen av Trafikverkets optoanläggning. I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 22 Kommunikationer) anger regeringen att Trafikverket under planperioden kommer att inleda reinvesteringar i och utökningar av den befintliga optoanläggningen längs järnvägen och längs delar av det statliga vägnätet. Den överkapacitet som uppstår kan myndigheten komma att erbjuda andra aktörer. De anpassningar som görs bör enligt regeringen genomföras så att det underlättar sammankoppling med annan optofiberinfrastruktur samtidigt som Trafikverkets rådighet över den egna optofiberinfrastrukturen säkerställs och behoven för det civila försvaret och totalförsvaret värnas.

I oktober 2018 meddelade Trafikverket att myndigheten i sitt regleringsbrev fått nya instruktioner av regeringen för försäljning av nätkapacitet. I fortsättningen ska Trafikverket bara tillhandahålla tjänster i fibernätet där ingen annan leverantör finns tillgänglig.

Utskottet vill även framhålla att det av regleringsbrevet för Affärsverket svenska kraftnät framgår att verket ska driva ett kostnadseffektivt elektroniskt kommunikationsnät för tele- och datakommunikation och att verket på affärsmässiga grunder ska göra tele- och kommunikationsnätet tillgängligt på konkurrensneutrala och skäliga villkor för aktörer som tillhandahåller elektroniska kommunikationer. Vidare ska Affärsverket svenska kraftnät i sin verksamhet samråda med PTS och samverka med aktörer som tillhandahåller elektroniska kommunikationer när det gäller anläggning av tele- och kommunikationsnät.

Trafikverkets handläggningstider

Mot bakgrund av motionsförslaget om Trafikverkets hantering av ansökningar om kanalisation i väg- och järnvägsområde vill utskottet påminna om att regeringen i Trafikverkets regleringsbrev för 2020 har uppdragit åt myndigheten att korta handläggningstiderna vid ansökningar om tillstånd för

att förlägga ledningar inom väg- eller järnvägsområden, s.k. ledningsärenden. Enligt regleringsbrevet ska Trafikverket redovisa vilka insatser myndigheten har gjort för att korta handläggningstiderna och vilken effekt dessa insatser har haft. Vidare ska Trafikverket redovisa vilka effekter som de ändrade reglerna för ledningsärenden fått. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) senast den 2 mars 2021.

Sammanfattande bedömning

Vad gäller frågan om effektivt utnyttjande av mobiltelefoninäten vill utskottet lyfta fram de insatser som görs av PTS i syfte att informera användarna och de täckningskrav som myndigheten kan fastställa för operatörer i samband med utbyggnad. Utskottet hänvisar också till bestämmelser i det befintliga regelverket som bl.a. syftar till att förhindra nätägare att utestänga konkurrenter från den egna infrastrukturen samt att underlätta för bredbandsutbyggare att samlokalisera nätinфраstruktur. Utskottet pekar också på de direktiv som ett antal statliga myndigheter har fått för att dessa ska upplåta outnyttjad kapacitet i den egna infrastrukturen till utomstående aktörer.

Utskottet väljer mot denna bakgrund att avstyrka motionerna 2020/21:1373 (M), 2020/21:2585 (M), 2020/21:2921 (C) yrkande 26, 2020/21:3169 (C) yrkandena 6, 7 och 11 samt 2020/21:3479 (M) yrkandena 7 och 8.

Vissa särskilda krav på operatörer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om vissa särskilda skyldigheter för mobiloperatörer. När det gäller hemliga tvångsmedel pekar utskottet på att ersättningen delvis är reglerad och att utredningsarbete pågår inom området. I fråga om operatörernas medverkan till förmedling av nödsamtal hänvisar utskottet till PTS tillsynsansvar på området och etablerade rutiner.

Jämför reservation 21 (SD).

Motionerna

Eric Westroth (SD) uppmärksammar i motion 2020/21:239 de svårigheter och höga kostnader som drabbar rättsvårdande myndigheter när de vill ha hjälp med hemliga tvångsmedel från etablerade teleoperatörer, såsom avlyssning av samtal och datatrafik. Därför yrkar motionären på att man tar fram ett regelverk i syfte att för en rimlig taxa göra mobiloperatörer skyldiga att samarbeta med rättsvårdande myndigheter i samband med brottsutredningar.

I motion 2020/21:1081 efterfrågar Betty Malmberg (M) i yrkande 2 att larmnumret 112 ska vara funktionsdugligt via samtliga teleoperatörers nät. Motionären påminner om att PTS ska se till att operatörerna medverkar till att

nödsamtal förmedlas och att lokaliseringssuppgifter tillhandahålls till samhällets alarmeringstjänst. Motionären framhåller dock att det saknas tillhörande data som beskriver läget samtidigt som medierna rapporterar om incidenter när det inte har fungerat.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av motionsförslaget om kostnaderna för hemliga tvångsmedel, konstaterar utskottet inledningsvis att de befogenheter och begränsningar som gäller för de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation preciseras i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation. Vidare fastställs i kap. 6 lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK), operatörernas skyldighet att ge de rättsvårdande myndigheterna tillgång till trafikuppgifter, hemlig övervakning eller avlyssning av elektronisk kommunikation samt tekniskt bistånd med sådan avlyssning. Med brottsbekämpande myndigheter avses Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket. I den nuvarande regleringen av lagring och annan behandling av uppgifter för brottsbekämpande ändamål finns bestämmelser om ersättning för kostnader som uppstår när sådana uppgifter lämnas ut (6 kap. 16 e § LEK). Den nuvarande modellen för kostnadsfördelning mellan det allmänna och operatörerna innebär att operatörerna står för kostnaderna för anpassning, drift och underhåll och de brottsbekämpande myndigheterna betalar en ersättning till operatörerna vid varje utlämnande av uppgifter. Hur stor denna ersättning är anges i föreskrifter meddelade av PTS. När det däremot gäller utlämnanden av uppgifter som operatörerna har sparat för andra ändamål, finns inte någon motsvarande reglering av vilken ersättning som ska lämnas. Ersättningsnivåerna avgörs därför i förhandlingar mellan brottsbekämpande myndigheter och berörda operatörer, vilket har medfört att ersättningsnivåerna kan variera mellan olika operatörer.

Som ett svar på polisens kritik av mobiloperatörernas höga avgifter för telefonavlyssning och för att få ut historiska data som samtalslistor, svarade branschorganisationen It- och telekomföretagen i en Eko-intervju 2018 att medlemsföretagen är beredda att bistå polisen men eftersom det handlar om resurskrävande åtgärder måste mobiloperatörerna få kostnadstäckning för arbetet. It- och telekomföretagen underströk att operatörerna är bolag som bedriver verksamhet på en marknad där det råder hård konkurrens, och att marknadsaktörer tar normalt betalt av myndigheter för sina tjänster, däribland polisen.

Utskottet vill i sammanhanget uppmärksamma att regeringen den 14 oktober 2020 fastställde kommittédirektivet för den utredning som ska behandla utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel. Syftet är enligt vad utskottet erfar att ta ställning till hur hemliga tvångsmedel ska kunna användas i en större utsträckning för att bekämpa allvarlig brottslighet. Utredningens uppdrag är brett och täcker många aspekter av utnyttjande av

hemliga tvångsmedel och ska även lämna förslag till författningsändringar som bedöms nödvändiga. Uppdraget ska redovisas i april 2022. Utskottet noterar också att i ett tidigare betänkande som behandlar rättssäkerhetsgarantier och hemliga tvångsmedel (SOU 2018:61) bedöms inte myndigheternas kostnader för hemlig övervakning eller avlyssning av elektronisk kommunikation utgöra en försvårande omständighet.

När det gäller möjligheten att utnyttja larmnummer kan utskottet konstatera att det är PTS som har tillsynsansvaret över att operatörerna medverkar till att nödsamtal förmedlas avgiftsfritt och att lokaliseringssuppgifter tillhandahålls till samhällets alarmeringstjänst. Detta sker med stöd av lagen om elektronisk kommunikation och de myndighetsföreskrifter som PTS utfärdat. Myndighetens tillsyn kan vara planlagd eller utföras vid behov. Tillsynen omfattar också att operatörerna ansvarar för att rätt s.k. kommun-id-koder skickas med telefonsamtalen i de fall inget annat avtalats mellan tjänstetillhandahållaren och samhällets alarmeringstjänst.

Ansvaret för samhällets alarmeringstjänst är reglerat i ett alarmeringsavtal mellan SOS Alarm AB och staten. SOS Alarm AB driver SOS-centralerna och upprätthåller 112-tjänsten i hela landet. Utskottet vill i sammanhanget uppmärksamma det s.k. 112-rådet som bildades av SOS Alarm 2002 och inkluderar myndigheter och organisationer som samarbetar kring nödnumret 112. Rådet är en mötesplats för strategisk samverkan utöver den dagliga operativa verksamheten. I rådet behandlas bl.a. utvecklingen av SOS-tjänsten, utvärdering, kvalitetsmätning och nyckeltal, teknikstöd samt framställningar och redovisningar till Regeringskansliet.

Utskottet vill även framhålla att SOS Alarm i augusti 2019 lanserade 112-appen som är helt kostnadsfri och finns tillgänglig för alla mobilanvändare i landet. 112-appen har nu över 2,5 miljoner användare.

Sammanfattande bedömning

Utskottet konstaterar att frågan om den ersättning som rättsvårdande myndigheter ska betala för att få tillgång till vissa uppgifter från operatörerna endast till en del är reglerad och i övrigt är föremål för förhandling mellan berörda parter. Utskottet noterar också att regeringen nyligen har tillsatt en utredning som ska behandla utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel.

När det gäller operatörernas skyldigheter att förmedla nödsamtal hänvisar utskottet till PTS tillsynsansvar i denna fråga och konstaterar samtidigt att det finns ett väl fungerande samarbete mellan berörda aktörer och sedan länge väl etablerade rutiner för hur nödsamtal ska hanteras på ett betryggande sätt.

Mot bakgrund av det som anförs ovan finner utskottet ingen grund för att ta något initiativ på området och avstyrker därför motionerna 2020/21:239 (SD) och 2020/21:1081 (M) yrkande 2.

Spårbar tid

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att utreda möjligheten att även aktörer utanför sektorn för elektronisk kommunikation ska få ansluta sig till det nationella systemet för produktion och distribution av spårbar tid och frekvens. Utskottet hänvisar till att PTS redan har fått ett sådant uppdrag.

Motionen

I motion 2020/21:1554 påminner Mattias Karlsson i Luleå (M) om att Post- och telestyrelsen (PTS) sedan 2015 upprätthåller ett nationellt system för produktion och distribution av spårbar tid och frekvens inom sektorn för elektronisk kommunikation. Aktörer från andra sektorer, däribland från finanssektorn och energisektorn, har i olika sammanhang uttryckt intresse för en PTP-anslutning (Precision Time Protocol) till tjänsten. Motionären anser att det skulle vara till nytta för samhället ur ett beredskapsperspektiv om fler aktörer fick tillgång. Motionären anser därför att PTS så snart som möjligt bör få i uppdrag att utreda möjligheten att distribuera tid och frekvens till fler aktörer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis lyfta fram det faktum att många viktiga samhällsfunktioner är beroende av korrekt tid. Mobilnäten fungerar exempelvis bara när basstationen får rätt tid och frekvens från en central källa. Det nya 5G-nätet är dessutom särskilt beroende av rätt frekvens för att telefonen ska kunna kommunicera med flera basstationer samtidigt. Ett annat exempel är ekonomiska transaktioner mellan banker, finansinstitut eller handelsplatser där datorsystem måste vara synkroniserade för att transaktionerna ska kunna utföras. Även navigationssystem som gps är beroende av exakta tidsangivelser.

Sedan 2015 upprätthåller Post- och telestyrelsen (PTS) ett nationellt system för produktion och distribution av spårbar tid och frekvens för sektorn elektronisk kommunikation. Det sker via fyra skyddade och säkra noder där tiden produceras och distribueras från två atomur i varje nod. Det nationella systemet syftar till att bidra med robusthet och redundans för sektorn elektronisk kommunikation och till att minska sektorns beroende av satellitbaserade tjänster för tid- och frekvenssynkronisering.

Utskottet vill här uppmärksamma att regeringen i juni 2020 beslutade att ge PTS i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att även låta aktörer utanför sektorn för elektronisk kommunikation ansluta sig till det nationella systemet för produktion och distribution av spårbar tid och frekvens. Regeringen anser

att ett tillgängliggörande av systemet för fler samhällsviktiga aktörer skulle vara positivt ur ett krisberedskapsperspektiv. För att aktörer utanför sektorn elektronisk kommunikation ska kunna ansluta sig behöver dock, enligt regeringens bedömning, förutsättningarna utredas och vissa frågor undersökas. Utskottet delar regeringens bedömning och noterar att PTS ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet under januari 2021.

Av redovisningen ovan framgår att motionsförslaget torde vara väl tillgodosett. Utskottet avstyrker därmed motion 2020/21:1554 (M).

Postservice i hela landet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om postservicen i landet. Utskottet understryker vikten av att det även i framtiden finns en samhällsomfattande posttjänst som svarar mot användarnas behov. Utskottet hänvisar till pågående utredningsarbete samt till redan vidtagna åtgärder.

Jämför reservation 22 (SD), 23 (V) och 24 (KD).

Bakgrund

Det riksdagsbundna målet för postsektorn är att det ska finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet som uppfyller de krav som anges i postlagen (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86). Inom Europeiska unionen regleras posttjänster i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna (postdirektivet). Postdirektivet har ändrats vid ett par tillfällen, senast genom direktiv 2008/6/EG. Syftet med postdirektivet är att stegvis harmonisera Europeiska unionens inre marknad för posttjänster och att säkerställa en samhällsomfattande posttjänst som uppfyller vissa kvalitetskrav.

Enligt postlagen ska det finnas en samhällsomfattande posttjänst, dvs. en posttjänst som finns i hela landet, som är av god kvalitet och som innebär att alla användare kan ta emot postförsändelser och till rimliga priser kan avlämna sådana försändelser för befordran. Med postförsändelser avses adresserade försändelser som väger högst 20 kg och som överlämnas i den slutliga form i vilken de ska transporteras av en tillhandahållare av posttjänster. Den samhällsomfattande posttjänsten avser alltså både brev och paket.

Motionerna

Betty Malmberg (M) påtalar i motion 2020/21:1091 att försämringar drabbat postservicen under senare år, exempelvis förseningar, tidigarelagda

tömningstider och försök med tvådagarsutdelning. Detta drabbar enligt motionären i synnerhet landsbygden men även myndigheter och företag som är beroende av att kunna skicka försändelser. Mot denna bakgrund anser motionären i yrkande 1 att PTS bör få i uppdrag att vidta åtgärder för att leveranssäkerheten och kvaliteten i nationell postgång ska förbättras. För kunder som efterfrågar tilläggstjänster efterlyser motionären i yrkande 2 att samtliga expressförsändelser ska nå full leveranssäkerhet. Motionären uppmärksammar också situationen för Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) som är en s.k. beredskapsmyndighet med särskilt ansvar för analys av biologiska prover, och som enligt uppgift haft problem med postgången. Motionären understryker i yrkande 3 att sådana myndigheter som ingår i totalförsvaret måste ges möjlighet till särskilda leveransvillkor för försändelser. I yrkande 4 pekar motionären på att allt fler biologiska analyser i dag görs i utlandet till följd av bristande leveranssäkerhet i fråga om försändelser. Mot bakgrund av den olägenhet som de ändrade tömningstiderna medför för kunderna, anser motionären i yrkande 5 att tidpunkten för tömning av postlådor och inlämningsställen bör regleras av PTS.

Saila Quicklund (M) uppmärksammar i motion 2020/21:1256 postutdelningen i glesbygden. Motionären anser att de stora förändringar som Postnords utdelningsorganisation genomgår sedan flera år har drabbat inte minst landsbygdens befolkning. Det innebär t.ex. att vissa hushåll och företag kan få köra mycket långt för att hämta posten. För att det ska vara möjligt att bo och verka i hela landet yrkar därför motionären på att regeringen ska se över möjligheterna att förbättra servicen för postutdelning i glesbygd.

I kommittémotion 2020/21:1316 understryker Jens Holm m.fl. (V) att en fungerande postverksamhet utgör en grundläggande samhällsservice och att många företag är helt beroende av en hög och jämn nivå på postservicen för sin verksamhet. Om en sådan service inte kan garanteras missgynnas företagen på landsbygden och många arbetstillfällen riskerar att gå förlorade. Därför efterfrågar motionärerna i yrkande 1 att Postnord bör få i uppdrag att ge god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet. Motionärerna ser också med oro på Postnords planer att dra ned på antalet utdelningsdagar, vilket riskerar att slå hårt mot stora delar av landet där många fortfarande är beroende av en fungerande postgång. I yrkande 2 kräver därför motionärerna att regeringen skyndsamt ger Postnord i uppdrag att avsluta sina planer på varannandagsutdelning.

I kommittémotion 2020/21:2214 hänvisar Jimmy Ståhl m.fl. (SD) bl.a. till postlagens bestämmelser om den samhällsomfattande posttjänsten. Mot bakgrund av den pågående utvecklingen ser motionärerna med oro på den försämrade service som framför allt drabbar privatpersoner och företag i glesbygden. Motionärerna efterlyser därför i yrkande 7 att man förbättrar service, postutdelning och tillgänglighet i glesbygden. Vidare uppmärksammar motionärerna bl.a. behovet av strukturella förändringar och effektiviseringsåtgärder inom Postnord för att återställa kvaliteten i verksamheten. Motionärerna föreslår således i yrkande 8 att regeringen

skyndsamt ger Postnord i uppdrag att vidta nödvändiga effektiviseringsåtgärder. Motionärerna påminner också om de högt ställda finansiella mål och avkastningskrav som fastställts för Postnord, trots de kraftigt sjunkande brevvolymer. Dessa krav har enligt motionärerna fått negativa konsekvenser för inte minst personalens arbetssituation. Det övergripande målet i sammanhanget måste dock vara att säkerställa en fungerande postgång i hela landet som är förenlig med en sund och välbalanserad ekonomi för Postnord. Motionärerna anser därför i yrkande 9 att regeringen bör återkomma med ett förslag som syftar till att skapa en bättre balans mellan ekonomiska mål och företagets samhällsuppdrag.

Magnus Jacobsson m.fl. (KD) uppmärksammar i kommittémotion 2020/21:2809 de utmaningar Postnord står inför till följd av sjunkande brevvolymer under senare år och efterlyser därför i yrkande 83 att Postnord gör de strukturella förändringar som behövs för att effektivisera verksamheten och säkra att breven kommer fram i tid. Motionärerna betonar likaså att det är av yttersta vikt att posten delas ut i hela landet och att man kan garantera en väl fungerande posthantering även om t.ex. elnätet inte fungerar. Av denna anledning föreslår motionärerna i yrkande 85 att det tillsätts en utredning som tar ett helhetsgrepp om posthanteringen utifrån tillgänglighet, säkerhet, framtida utveckling och kostnader.

Utskottets ställningstagande

En marknad i förändring

Utskottet påminner inledningsvis om att den svenska samhällsutvecklingen påverkas starkt av digitaliseringen. De ändrade kommunikationsmönster som följer av den nya tekniken påverkar förutsättningar och villkor för människor, företag och offentliga institutioner. Sedan 2000 har den totala brevvolymen på den svenska marknaden minskat med 47,3 procent. År 2019 skickades drygt 180 miljoner färre försändelser än 2018, vilket motsvarar en minskning med 10,5 procent. Totalt skickades 1,8 miljarder brev 2019. Det finns enligt PTS inga tecken på att volymminskningen på den svenska brevmarknaden kommer att avstanna. Det gör att förhållandena på postmarknaden kommer att fortsätta förändras i snabb takt. Detta leder i sin tur till att förutsättningarna för att tillhandahålla en samhällsomfattande posttjänst påverkas. PTS konstaterar att distribution av postförsändelser är förknippad med en hög andel fasta kostnader i form av exempelvis sorteringsanläggningar, fordon och anställda. Det innebär att kostnaderna i utdelningsverksamheten i stor utsträckning förblir oförändrade, trots minskade brevvolymer.

Behov av översyn

Utskottet kan konstatera att de behovsundersökningar som PTS genomförde 2019 visar på att samhället behöver säkerställa att småföretag, äldre, socioekonomiskt utsatta grupper och de som har behov av fysiska försändelser

även i framtiden får tillgång till posttjänster som motsvarar deras behov och som dessutom är tillförlitliga och håller en god kvalitet. Enligt behovsundersökningarna är användarna relativt nöjda med hur dagens posttjänster motsvarar deras behov men det finns en viss oro inför förändringar och hur de kommuniceras.

De genomförda undersökningarna visar bl.a. på att den växande e-handeln medför nya behov. Användarna efterfrågar en ökad samordning mellan paketdistributörer t.ex. när det gäller utlämningsställen, mer flexibla leveranslösningar och utökad samdistribution och samverkan i leverans av varuförsändelser i lands- och glesbygden. I många fall är samordning av service viktigare än närhet om det senare innebär att mottagaren måste åka till flera olika utlämningsställen för att hämta sina försändelser. Vidare noterar utskottet att användarna värderar förutsägbarhet och tillförlitlighet i leveransen högre än hastighet.

En annan slutsats som framkommer är att myndigheter och företag har ett fortsatt behov av en tillförlitlig brevtjänst, men inte nödvändigtvis med utdelning fem dagar i veckan. Det finns enligt PTS undersökningar också ett visst behov av att kunna skicka och ta emot skriftliga meddelanden snabbt även i framtiden. Vidare framkommer det att det finns en oro bland myndigheter över hur man på ett tydligt sätt ska kommunicera hur förändringar i brevservicen kan komma att påverka ledtider i handläggningen. Det kommer bl.a. att påverka socioekonomiskt utsatta grupper som till stor del är beroende av brevtjänster. En slutsats är att förändringar i t.ex. utdelningsfrekvens ställer krav på vidareutveckling av digitala tjänster.

PTS påtalar i sin rapport Svensk postmarknad (PTS-ER-2020:10) att utvecklingen medför att regleringen av postmarknaden behöver ses över. Inom EU pågår en diskussion om behovet av att se över det s.k. postdirektivet. I Sverige diskuteras en översyn av den svenska postlagen så att de krav som ställs på den samhällsomfattande posttjänsten bättre anpassas till användarnas förändrade behov. PTS framhåller att de förändrade behoven ser annorlunda ut i olika delar av landet och att det är viktigt att säkerställa en god postservice i lands- och glesbygden där alternativen för användarna är färre. I sammanhanget understryker myndigheten att den framtida europeiska regleringen måste medge tillräcklig nationell flexibilitet för att kunna beakta att behov och marknadsutbud skiljer sig i olika medlemsländer och även i olika delar inom respektive medlemsland. Utskottet instämmer i PTS uppfattning.

Utskottet vill i detta sammanhang uppmärksamma att regeringen den 1 oktober 2020 beslutade om kommittédirektivet (dir. 2020:101) för den utredning som ska utreda möjliga finansieringsmodeller för den samhällsomfattande posttjänsten. Syftet är att klargöra hur den samhällsomfattande posttjänsten ska finansieras när den inte längre kan vara fullt ut självfinansierad. I utredarens uppdrag ingår att analysera möjliga finansieringsmodeller för de tjänster som bör ingå i den samhällsomfattande posttjänsten, däribland modeller som utgår från både finansiering genom statsstöd och genom upphandling av tjänster. Utredaren ska vidare lämna

förslag på hur varje sådan finansieringsmodell bör utformas för att kunna användas i fråga om den samhällsomfattande posttjänsten samt, om det bedöms lämpligt, lämna förslag som innebär att olika tjänster i den samhällsomfattande posttjänsten finansieras på skilda sätt, alternativt att sådana tjänster i olika delar av landet finansieras på skilda sätt. Dessutom ska utredaren föreslå hur finansieringen ska gå till och utarbeta nödvändiga författningsförslag. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2023 till Regeringskansliet. Utskottet ser fram emot detta med stort intresse.

Utskottet vill påminna om att efter den ändring som gjordes i postlagen 2018 har PTS befogenhet att meddela föreskrifter om hur kravet på utdelning av postförsändelser ska fullgöras inom ramen för den samhällsomfattande posttjänsten. Utskottet vill även peka på att det inom myndigheten för närvarande pågår en översyn av var någonstans utdelning av postförsändelser bör ske i framtiden. Viktiga ingångsvärden i arbetet är bl.a. den ökande e-handeln, en allt snabbare övergång från skriftliga till digitala meddelanden samt att användarna efterfrågar mottagaranpassade och flexibla leveranslösningar. Dessutom ska de kommande föreskrifterna skapa möjligheter för ett komplement till utlämning av försändelser via ombud liksom för samordning av transporter för ökad och miljömässigt hållbar service. Till detta ska läggas att det även framöver ska finnas en ändamålsenlig service för befordran av skriftliga meddelanden.

Utskottet vill i sammanhanget också uppmärksamma att regeringen i december 2020 lade fram en promemoria med förslag på hur befordringskravet i postförordningen bör förändras för att det ska finnas en samhällsomfattande posttjänst av god kvalitet i hela landet. I promemorian, som ska remissbehandlas, föreslås att befordringstiden för postförsändelser ändras på så sätt att minst 85 procent av de inrikes brev som lämnas in för tvådagarsbefordran ska ha delats ut inom två arbetsdagar, oavsett var i landet breven har lämnats in. Vidare ska minst 97 procent av breven ha delats ut inom fyra påföljande arbetsdagar. Regeringen framhåller att den snabba utvecklingen av alternativa kommunikationssätt och digitala tjänster gör att det fysiska brevet tappat sin roll vid snabb informationsöverföring och att det således inte är samhällsekonomiskt försvarbart att grundtjänsten inom den samhällsomfattande posttjänsten ska vara att minst 95 procent av de inrikes brev som lämnas in för tvådagarsbefordran ska ha delats ut inom två arbetsdagar.

Det ändrade befordringskravet kommer enligt regeringens bedömning att underlätta för Postnord att genomföra effektiviseringar i verksamheten vid tillhandahållandet av de posttjänster som omfattas av postförordningen. Med förslaget kommer större hänsyn att kunna tas till förändrade kostnader som följer av volymförändringar för just dessa posttjänster. Regeringen anser att ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt.

Postnord har under hösten 2020 prövat en ny utdelningsmodell inom ett geografiskt avgränsat område i Lund och Kävlinge. Modellen innebär i praktiken att flertalet brev har delats ut varannan dag. Postnord har motiverat testverksamheten med behovet av att kunna anpassa distributionen till kravet

på tvådagarsbefordran som regeringen införde i postförordningen den 1 januari 2018. Utskottet noterar att PTS inom ramen för sin tillsynsverksamhet har följt den pågående testverksamheten och utvärderat resultaten. Utifrån det underlag som Postnord har överlämnat bedömer PTS att postverksamheten i testområdet uppfyller tillförlitlighetskraven. PTS noterar dock att klagomålen till operatören har varit högre i testområdet under den aktuella perioden jämfört med tidigare år och i relation till jämförbara områden. Det kan i sammanhanget framhållas att Postnord har meddelat att man nu ska testa den nya produktionsmodellen i hela Malmö terminalområde som huvudsakligen utgörs av hela region Skåne. PTS kommer därför att inleda ett nytt tillsynsärende eftersom myndigheten anser att det inte finns någon garanti för att modellen ska fungera i en större skala. I ett första steg kommer PTS att begära att Postnord redovisar ett antal uppgifter. Det handlar bl.a. om hur testverksamheten ska säkerställas för att minimera risk för störningar och avbrott i distributionen.

PTS anser att det är viktigt att förändringar i Postnords verksamhet förbereds grundligt för att minimera risken för att störningar uppstår som kan påverka förmågan att uppfylla tillförlitlighetskraven eller andra krav som ställs på företaget. Utskottet ansluter sig till PTS bedömning i frågan och vill framhålla att testerna enligt myndigheten bör följas av en grundlig utvärdering av vilka konsekvenser en förändrad utdelningsfrekvens får för berörda avsändare och mottagare samt för Postnord.

Regeringen har nyligen tillsatt en postlagsutredning i syfte att se över regelverket mot bakgrund av samhällets förändrade behov av posttjänster, och myndigheten kommer därför att stödja postlagsutredningen i dess arbete. PTS ser positivt på båda initiativen som ett led i att skapa de förutsättningar som krävs för en rikstäckande, effektiv, tillförlitlig och miljömässigt hållbar postutdelning som så långt som möjligt är självfinansierad.

Utskottet vill avslutningsvis peka på att PTS även har genomfört en förstudie av totalförsvarets behov av posttjänster (PTS-ER-2020:23) och konstaterar bl.a. att de tillfrågade myndigheterna och organisationerna bedömer att det finns ett behov av en fungerande posthantering av fysiska försändelser både i fredstid och under höjd beredskap trots en ökad digitalisering av verksamheterna. Regeringen delar i proposition 2020/21:30 (Totalförsvaret 2021–2025) PTS bedömning och anser att arbetet inom detta område behöver fortsätta, något som även utskottet finner angeläget.

Kvalitet och tillförlitlighet

PTS konstaterar i sin rapportering (PTS-ER-2020:10) till regeringen att Postnord uppfyller postförordningens befodringskrav på nationell nivå för den samhällsomfattande posttjänsten. Mätningen för 2019 visar att Postnord med god marginal legat över postförordningens krav på att minst 95 procent av inrikes enstaka brev ska vara utdelade inom två arbetsdagar. Det gäller både för hela året och för varje enskild månad. Fram t.o.m. 2017 var kravet att minst

85 procent av de inrikes försändelser som lämnades in för övernattbefordran före angiven senaste inlämningstid skulle ha delats ut påföljande arbetsdag och 97 procent inom tre arbetsdagar. I dagsläget är det i praktiken endast frimärkta brev som berörs av kvalitetskravet, då franko och portobetalt som huvudregel lämnas in för övernattbefordran.

Utskottet vill i sammanhanget påminna om att PTS tillsyn syftar till att säkerställa att postoperatörerna uppfyller kraven i postlagen, postförordningen och de tillståndsvillkor som har meddelats med stöd av postlagen. Med anledning av tidigare års kvalitetsproblem på postmarknaden har PTS under de senaste åren främst fokuserat tillsynsverksamheten på att komma till rätta med utdelningsproblem hos i första hand Postnord och Citymail. PTS tillsyn har av samma anledning även inriktats mot uppföljning av hur operatörerna utformar och fördelar resurser till sina kundserviceverksamheter.

PTS konstaterar likaså att kvaliteten i postoperatörernas verksamheter har stabiliserats under 2018 och 2019 jämfört med tidigare år, vilket bl.a. avspeglas i ett minskat antal klagomål både till myndigheten och till operatörerna. Klagomålen ligger dock fortfarande på en högre nivå än innan kvalitetsproblemen hos postoperatörerna började öka under 2016.

Den vanligaste orsaken till att allmänheten vänder sig till PTS med klagomål är enligt vad utskottet erfar att man vill påtala brister i postutdelningen eller i något led av paketdistributionen. Problemen med postutdelningen handlar främst om försändelser som av något skäl inte har kommit fram eller har delats ut för sent eller att mottagaren av misstag har fått någon annans brev. Klagomålen på paketdistribution under 2019 har till stor del gällt brister i Postnords hantering av postförsändelser som har skickats från länder utanför EU samt olika problem kopplade till Postnords aviseringsystem.

I ljuset av de stora förändringar som postmarknaden och postoperatörerna fortsatt står inför har PTS som övergripande mål för tillsynsverksamheten att följa upp hur postoperatörerna upprätthåller sin förmåga att planera och genomföra förändringar samt hantera störningar i sina verksamheter.

Postnords tilläggstjänster

När det gäller de yrkanden i motion 2020/21:1091 (M) som hänför sig till vissa specifika tjänster med särskilda krav på exempelvis skyndsam leverans eller befordran av försändelser med känsligt innehåll vill utskottet förtydliga att denna typ av s.k. tilläggstjänster inte omfattas av den samhällsomfattande posttjänsten. Det handlar i stället om specialtjänster som tillhandahålls på rent kommersiella villkor utifrån avtalsrättsliga förutsättningar mellan beställare och leverantör. Dessa tjänster tillhandahålls i de flesta fall av flera konkurrerande aktörer på marknaden, vilket ger beställaren möjlighet att välja en annan tillhandahållare om produkt- och tjänstevillkoren hos en aktör inte bedöms som uppfyllda.

Sammanfattande bedömning

Utskottet är införstått med de konsekvenser som inte minst digitaliseringen för med sig för postmarknaden i form av en snabbt växande e-handel och kraftigt minskande brevvolymer. Utskottet välkomnar mot denna bakgrund regeringens initiativ att låta utreda förutsättningarna för den samhälls-omfattande posttjänsten. Det är enligt utskottets uppfattning angeläget att man belyser den samhälls-omfattande posttjänstens framtida utformning och hur den ska finansieras givet de genomgripande förändringar som marknaden genomgår. Likaså är det enligt utskottets uppfattning av stor betydelse att det även i framtiden finns en samhälls-omfattande posttjänst som svarar mot användarnas behov och som motsvarar de krav på kvalitet och tillgänglighet som användarna ställer. Utskottet vill i sammanhanget samtidigt påminna om att flera av de tjänster och produkter som Postnord erbjuder sina kunder inte ingår i den samhälls-omfattande tjänsten utan tillhandahålls på en konkurrensutsatt marknad.

I fråga om kvalitet och tillförlitlighet i postbefordran, ser utskottet med tillförsikt på utvecklingen men understryker samtidigt behovet av fortsatta ansträngningar för att förbättra kvaliteten inom verksamheten. Detta gäller även PTS uppföljning av Postnords försöksverksamhet med varannandags-utdelning. Utskottet välkomnar därför de åtgärder som har vidtagits av såväl tillsynsmyndigheten som berörda operatörer i detta avseende.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2020/21:1091 (M) yrkandena 1–5, 2020/21:1256 (M), 2020/21:1316 (V) yrkandena 1 och 2, 2020/21:2214 (SD) yrkandena 7–9 samt 2020/21:2809 (KD) yrkandena 83 och 85.

Vissa postala konkurrensfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om konkurrensen på post- och paketmarknaderna. Utskottet hänvisar bl.a. till gällande bestämmelser och till PTS uppdrag att bevaka och säkerställa konkurrensen på postmarknaden.

Jämför reservation 25 (C), 26 (V) och 27 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:1316 vill Jens Holm m.fl. (V) i yrkande 3 ge regeringen i uppdrag att utreda hur en ökad återreglering av postmarknaden kan genomföras för att stärka den samhälls-omfattande posttjänsten. Motionärerna anför att den avreglerade postmarknaden och den ökade konkurrensen detta medför har bidragit till att underminera de ekonomiska förutsättningarna för att upprätthålla en fullgod samhällsservice, inte minst på

landsbygden. Motionärerna vill också i yrkande 4 att regeringen skyndsamt ska återkomma med förslag på lagstiftning som gör att Postnord inte längre behöver publicera sina prislistor, vilket numera är ett krav. Detta ger enligt motionärerna de privata postbolagen en stor konkurrensfördel då de i upphandlingar kan lägga sig strax under Postnord prismässigt och därmed vinna de lukrativa avtalen samtidigt som Postnord ensamt ska finansiera postverksamheten i hela landet.

Magnus Jacobsson m.fl. (KD) konstaterar i kommittémotion 2020/21:2809 att i dag ingår både Postnords brev och paketförsändelser upp till 20 kg i den samhällsomfattande tjänsten. Detta innebär att dessa försändelser inte omfattas av moms, vilket kan snedvrیدا konkurrensen på en konkurrensutsatt paketmarknad. Genom att begränsa den samhällsomfattande tjänsten till brevmarknaden anser motionärerna att konkurrensvillkoren på paketmarknaden kan gynnas. I yrkande 84 föreslå motionärerna således att man bör minska omfattningen av Postnords samhällsomfattande tjänst.

Anders Åkesson m.fl. (C) konstaterar i kommittémotion 2020/21:3172 att dagens paketmarknad kännetecknas av en fungerande konkurrens mellan olika aktörer och att det är viktigt att denna upprätthålls i hela landet. I storstäderna har en rad nya aktörer etablerat sig på marknaden och nya tjänster inom e-handeln har växt fram, men i mer glesbefolkade områden finns det däremot en risk för ett försämrat utbud. Motionärerna betonar därför i yrkande 51 nödvändigheten av att post- och paketmarknaden får de förutsättningar som behövs för att främja innovation och klimatsmarta lösningar. När det gäller konkurrenssituationen påminner motionärerna också om EU-domstolens beslut 2015 att Sverige måste upphöra med att ta ut moms på posttjänster som ingår i den samhällsomfattande tjänsten. Enligt det svenska regelverket sträcker sig den samhällsomfattande posttjänsten från brev till paket upp till 20 kg. Det har därför funnits farhågor om att momsbefrielsen skulle kunna snedvrیدا konkurrensen på e-handelsmarknaden genom Postnords möjlighet att erbjuda väsentligt lägre priser. Motionärerna anser därför i yrkande 52 att det är angeläget att konkurrenssituationen för paketdistribution snabbt klargörs för att främja en fortsatt positiv utveckling för marknaden i hela landet. Avslutningsvis understryker motionärerna vikten av att alla postoperatörer får tillgång till den postala infrastrukturen, däribland postnummer. En sådan åtgärd skulle underlätta konkurrens och etablering av nya verksamheter, och mot denna bakgrund anser motionärerna i yrkande 53 att postnummersystemet ska vara tillgängligt för alla postoperatörer.

Utskottets ställningstagande

Postmarknadens konkurrensutsättning

Mot bakgrund av motionsförslaget om att återreglera postmarknaden vill utskottet inledningsvis påminna om att utskottet har behandlat frågan tidigare, senast i betänkande 2017/18:TU4. Utskottet konstaterade i betänkandet att den gemensamma postmarknaden inom EU sedan den 1 januari 2013 ska vara

öppen för konkurrens enligt det tredje postdirektivet (Europarlementets och rådets direktiv 2008/6/EG om ändring av direktiv 97/67/EG beträffande fullständigt genomförande av gemenskapens inre marknad för posttjänster). Det innebär att inget medlemsland får upprätthålla ett monopol på någon del av den nationella postmarknaden.

Publicering av prislistor

Med anledning av motionsförslaget om publiceringen av prislistor vill utskottet förtydliga att det faktum att prissättningen är öppen för insyn (det s.k. transparenskravet) följer av postdirektivet, vilket innebär att kravet inte kan strykas ur postlagen. Detta krav gäller tjänster inom den samhällsomfattande posttjänsten. Det ska dock påpekas att den nyligen tillsatta postlagsutredningen kommer att granska innehållet i de olika tjänster som ingår i den samhällsomfattande tjänsten.

I fråga om Postnords skyldighet att offentligt redovisa förhandlade priser och villkor, så noterar utskottet att vissa förändringar har gjorts i Postnords senaste tillståndsvillkor som meddelades i februari 2020. Ändringen består i att tjänster som är avsedda för andra postförsändelser än skriftliga meddelanden och som innehåller varor med eller utan kommersiellt värde undantas från de särskilt specificerade kraven i tillståndsvillkoren om redovisning av priser, rabatter och villkor. Ändringen genomförs då PTS bedömer att det inte är proportionerligt att reglera hur Postnord ska informera om exempelvis förhandlade rabatter för brevtjänster avsedda för varubefordran, eftersom dessa försändelser konkurrerar inom ett annat marknadssegment än skriftliga meddelanden. Denna förändring finner utskottet motiverad. Behovet av reglering finns däremot fortsatt på brevmarknaden och därför kvarstår de mer specifika kraven för tjänster med skriftliga meddelanden.

Utskottet vill också peka på att det i samband med offentlig upphandling av posttjänster inte enbart är priset som är avgörande för tilldelningen. I kravspecifikationer ställer upphandlande myndigheter ofta krav på t.ex. kvalitetsmätningar, garanterad servicenivå och geografisk täckning som i många fall har gjort det svårt för mindre aktörer att vinna upphandlingar mot Postnord. Vidare är inte prislistorna så exakta att det går att räkna ut exakt vilket pris Postnord kommer att lämna i en viss upphandling, då det finns rabatter som kan medges inom vissa intervall givet den upphandlande kundens förutsättningar.

Tillgång till postal infrastruktur

När det gäller motionsförslaget om tillgång till postnummersystemet vill utskottet förtydliga att alla operatörer genom postlagen (2010:1045) garanteras tillgång till den postala infrastrukturen, inklusive postnummersystemet. Utskottet vill också peka på att för att säkerställa en effektiv förvaltning och tillgång till postnummersystemet har det s.k. Postnummerrådet

inrättats. Rådet består av deltagare från Citymail, Fria Postoperatörers Förbund, Lantmäteriet, Postnord, PTS, Svensk Direktreklam och Skatteverket.

Konkurrens på paketmarknaden

Av förordningen (2007:951) med instruktion för PTS framgår att myndigheten bl.a. ska främja en effektiv konkurrens och övervaka prisutvecklingen på postområdet. Även Konkurrensverket med ansvar för den övergripande konkurrenslagstiftningen har en funktion i sammanhanget. Det gäller i synnerhet där det postala regelverkets bestämmelser inte ger någon vägledning.

Utskottet noterar i sammanhanget att PTS med stöd av postlagen och den nya lag som trädde i kraft den 15 maj 2019 (lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gränsöverskridande paketleveranstjänster), som kompletterar EU:s förordning om gränsöverskridande paketleveranstjänster, har fått befogenhet att samla in data från marknadens alla aktörer. Detta innebär att det numera även är möjligt att redovisa en samlad bild av den svenska paketmarknaden, vilket utskottet välkomnar.

När det gäller konkurrenssituationen på paketmarknaden konstaterar PTS i Svensk postmarknad (PTS-ER-2020:10) att under 2018 distribuerades 246 miljoner paket i Sverige, varav 31,4 miljoner hade sin mottagare i ett annat land. Omsättningen på paketmarknaden uppgick till 15,9 miljarder kronor 2018, varav inrikesmarknaden stod för 8,8 miljarder kronor. En snabb utveckling av e-handeln leder enligt myndigheten till en marknad med en förändrad konkurrenssituation och annorlunda dynamik än brevmarknaden. I fråga om den geografiska täckningen har dock Postnord fortfarande en särställning på både brev- och paketmarknaden genom sin lantbrevbärservice.

Utskottet vill påminna om att paketmarknaden i Sverige inte tidigare har varit närmare reglerad bortsett från Postnords skyldigheter som tillhandahållare av den samhällsomfattande posttjänsten. Bakgrunden till detta är att det finns en väl utvecklad konkurrens på stora delar av marknaden. Med tanke på de skilda marknadsförutsättningar som präglar brev- respektive paketmarknaden, anser PTS att detta förhållande också bör återspeglas i fråga om lämplig reglering. Utskottet delar denna uppfattning. Som framgår av Svensk postmarknad är PTS utgångspunkt att reglering endast ska ske när den är motiverad av marknadsskäl och att den ska vara proportionerlig. Företag som är aktiva på paketmarknaden, oavsett om de är postoperatörer med tillstånd att bedriva postverksamhet eller endast bedriver paketverksamhet som inte är tillståndspliktig, ska principiellt ha så likartade regulatoriska förutsättningar som möjligt.

Utskottet vill betona att den kraftigt växande e-handeln är en i högsta grad internationell företeelse och noterar i sammanhanget att den europeiska regulatörsorganisationen för tillsynsmyndigheter av postmarknaden (ERGP) har slagit fast att konsumenternas önskemål gradvis får ett allt större

genomslag på marknaden. Utvecklingen går från en avsändarorienterad till en mer mottagarorienterad marknad som innebär att det inte längre är avsändaren (det säljande företaget) som exklusivt väljer leveransmetod och operatör. I stället är det i allt större utsträckning mottagaren (den köpande konsumenten) som väljer när och hur försändelsen ska befordras och vem som ska göra det.

Sammanfattande bedömning

När det gäller paketmarknaden i Sverige gör utskottet bedömningen att det handlar om en dynamisk och expansiv marknad där en välfungerande konkurrens råder mellan de olika aktörerna, och att det därför inte finns något behov av reglering på området. I fråga om motionsyrkandena om offentliga priser, återreglering av postmarknaden och tillgång till postal infrastruktur hänvisar utskottet till vad som framgår av både nationell lagstiftning och EU-regelverk i dessa frågor.

Mot bakgrund av vad som redovisas ovan avstyrker utskottet motionerna 2020/21:1316 (V) yrkandena 3 och 4, 2020/21:2809 (KD) yrkande 84 och 2020/21:3172 (C) yrkandena 51–53.

Samdistribution

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om samdistribution av post och tidningar. Utskottet pekar på de ansträngningar som redan görs i syfte att effektivisera utdelningen samt minska kostnaderna och miljöpåverkan från transporter.

Jämför reservation 28 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3172 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 50 uppmärksammar motionärerna de stora förändringar som postmarknaden genomgår med stadigt minskande brevvolymer och en växande pakethantering till följd av e-handelns uppsving. Även den fysiska dagstidningen känner i dag av en utveckling med sjunkande upplagor, vilket fördyrar distributionen. Mot bakgrund av denna utveckling anser motionärerna att det vore eftersträvänsvärt med ett större inslag av samdistribution av post, paket och tidningar, vilket skulle sänka kostnaderna för utdelningen samtidigt som en sådan åtgärd skulle ha en gynnsam effekt på miljön till följd av att färre transporter behövs. På motsvarande vis efterfrågar Per Lodenius m.fl. (C) i kommittémotion 2020/21:3174 yrkande 3 att man möjliggör samdistribution av post och tidningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat frågan om samdistribution av post och tidningar vid flera tidigare tillfällen, senast i betänkande 2019/20:TU5. I samband därmed konstaterade utskottet att vissa aktörer på marknaden redan tillämpar samdistribution i de fall där det är praktiskt genomförbart och lyfte även fram att denna transportlösning kan ge besparingar och effektivisera utdelningsverksamheten för berörda parter. PTS har dock i sina tidigare bedömningar också pekat på de utmaningar som finns med att praktiskt samordna distributionen av olika försändelsetyper, inte minst med hänsyn till olika tidsfönster. Myndigheten ansåg att detta förhållande måste beaktas i sammanhanget eftersom det är avgörande för möjligheten att upprätthålla såväl en acceptabel kvalitet i brevförmedlingen som en god servicenivå i glesbygden. Utskottet delar liksom tidigare denna uppfattning och bedömningen att förutsättningarna för samdistribution underlättas genom den förordningsändring som trädde i kraft den 1 januari 2018, som innebär att kravet på övernattbefordran avskaffas till förmån för en tvådagarsbefordran.

Utskottet konstaterar i sammanhanget att frågan om samdistribution även har uppmärksammats i en skriftlig fråga (fr. 2018/19:120) till statsrådet Anders Ygeman den 13 februari 2019. Statsrådet underströk i sitt svar att postlagen inte sätter några hinder i vägen för samdistribution av post, paket och tidningar och att Postnord inte heller har ensamrätt på utdelning i någon del av landet.

Utskottet vill också uppmärksamma att med anledning av ett tidigare tillkännagivande av riksdagen om försöksverksamhet med samdistribution av tidningar och post (bet. 2014/15:KU12, rskr. 2014/15:195) redogjorde regeringen i mars 2020 (skr. 2019/20:75) för de åtgärder som hade vidtagits med anledning av detta. Regeringen hänvisar i sin skrivelse bl.a. till PTS besked om att samdistribution av post och tidningar redan sker på flera orter och att myndigheten inte har några verk samma rättsmedel att genomföra försöksverksamhet på sådant sätt som riksdagen förordat. I skrivelsen anför regeringen vidare att den inte har möjlighet att använda rollen som ägare i Postnord för att genomdriva försök med samdistribution och hänvisar i sammanhanget till de gränser som det rättsliga regelverket sätter. Regeringen anser därmed att det aktuella tillkännagivandet är slutbehandlat men gör i likhet med PTS bedömningen att övergången till tvådagarsbefordran som infördes genom förordningsändringen kan underlätta samdistribution av post och tidningar.

I Svensk postmarknad 2019 (PTS-ER-2019:7) noterar PTS att både privatpersoner och företag anser att ett större inslag av samdistribution mellan marknadens aktörer skulle medföra en högre servicegrad och lägre kostnader för paketleveranser. Vidare framhåller myndigheten att viss samdistribution redan förekommer i dag, t.ex. genom att distributörer använder sig av samma underleverantör för transporter på vissa sträckor. PTS efterlyser dock i rapporten ett större mått av samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer för att uppnå mottagarvänliga och effektiva leveranslösningar i de mer

glesbefolkade delarna av landet. Flera distributörer upplever att det är svårt att hitta effektiva former för transporter i de delar av landet där avstånden är långa och postanvändarna få till antalet. Att till exempel köra med halvtomma fordon är både klimatmässigt och ekonomiskt ohållbart, påpekar myndigheten och ser därför ett behov av att utveckla förutsättningarna för ökad samdistribution.

I rapporten Behov av posttjänster i lands- och glesbygd (PTS-ER-2019:19) från oktober 2019 konstaterar PTS att småföretag har behov av snabba och flexibla leveranser och pakettjänster på lands- och i glesbygden. Utöver anpassningar av den samhällsomfattande posttjänstens innehåll anser myndigheten att offentliga och kommersiella aktörer bör samverka för att uppnå mottagarvänliga och effektiva leveranslösningar i glesbebyggda delar av landet. PTS vill därför inom ramen för sitt uppdrag på postområdet främja förutsättningarna för ett ökat inslag av samdistribution.

Utskottet vill också peka på att regeringen i direktivet till den nyligen beslutade utredningen om finansiering av den samhällsomfattande posttjänsten anger att distribution av tidningar är viktig ur ett demokratiperspektiv och att utdelning via ordinarie postgång i dag är en förutsättning för att tidningar ska kunna levereras till hushåll i hela landet.

Med hänvisning till de ansträngningar som redan görs i syfte att effektivisera utdelningen samt minska kostnaderna och miljöpåverkan från transporterna finner utskottet inget skäl för att ta något initiativ på området. Utskottet avstyrker därför motionerna 2020/21:3172 (C) yrkande 50 och 2020/21:3174 (C) yrkande 3.

Fastighetsboxar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om krav på installation av fastighetsboxar i flerfamiljshus. Utskottet hänvisar till den pågående utvecklingen när det gäller införandet av fastighetsboxar som bl.a. följer av Boverkets föreskrifter.

Motionen

Björn Pettersson m.fl. (S) anser i motion 2020/21:2045 att man bör överväga ett krav på fastighetsboxar i flerfamiljshus. Motionärerna hänvisar till de stadigt sjunkande brevvolymer och de minskande intäkterna för landets postföretag och i synnerhet Postnord som ska tillhandahålla en samhällsomfattande posttjänst. Trots sjunkande volymer måste Postnord fortfarande dela ut till lika många adresser som tidigare. Införandet av fastighetsboxar i flerfamiljshus är enligt motionärerna ett sätt att effektivisera utdelningsverksamheten för att Postnord ska kunna utföra sitt samhällsuppdrag.

Utskottets ställningstagande

Vid de tillfällen utskottet tidigare har behandlat frågan om att införa fastighetsboxar i flerfamiljshus, senast i betänkande 2019/20:TU5, har utskottet ansett att frågan om på vilket sätt de boende bör få sin post utdelad bäst löses av berörda parter och att statlig reglering på denna nivå inte är ändamålsenlig. Utskottet är alljämt av denna uppfattning.

Utskottet noterar i sammanhanget att utdelning i fastighetsboxar blir allt mer vanligt förekommande samt att i samband med nyproduktion och större ombyggnationer i fastighetsbeståndet har fastighetsboxar i praktiken blivit normerande. Detta följer inte minst som en konsekvens av Boverkets tekniska föreskrifter. Mot bakgrund av utvecklingen med stadigt minskande brevvolymer och kraftigt växande antal paket i postdistributionen gör fastighetsboxarna det enklare för de boende i flerfamiljshus att ta emot större postförsändelser.

Utskottet ser sammanfattningsvis inga skäl för att ompröva sin tidigare ståndpunkt i fråga om införandet av fastighetsboxar och avstyrker därför motion 2020/21:2045 (S).

Posthantering och sekretess

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att ändra i postlagen i syfte att minska smugglingen av droger. Utskottet hänvisar till den utredning, som i syfte att stödja arbetet mot narkotika, bl.a. ska se över om tystnadsplikten kan ändras.

Jämför reservation 29 (SD).

Motionen

Boriana Åberg (M) anser i motion 2020/21:2326 att regeringen bör se över möjligheten att ändra i postlagen för att underlätta polisens och tullens arbete med drogbekämpning. Motionären anför som skäl den stora mängd droger som smugglas i postförsändelser i Sverige. Risken att åka fast är liten för den som skickar eller hämtar ut drogförsändelser eftersom det endast är då rättsvårdande myndigheter har inlett spaning som personal på utlämningsställen får lägga undan dessa försändelser. Motionären anser därför att lagen bör ändras så att alla som hanterar post och paket får rätt att på eget initiativ kontakta tullen eller polisen om det finns misstanke om narkotika i en viss försändelse.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis hänvisa till 2015 års postlagsutredning och vad som framgår av slutbetänkandet (SOU 2016:54) om postlagens bestämmelser

om tystnadsplikt enligt 2 kap. 14 § i fråga om sådana uppgifter som rör ett särskilt brev eller som rör en enskild persons förbindelse med verksamheten när det gäller befordran av brev. Postlagsutredningen framhåller i betänkandet att det finns ett starkt intresse av att värna den personliga integriteten som sändare och mottagare av brev har. Det råder också en allmän enighet om att innehållet i meddelanden som befordras som brev har ett från integritets-synpunkt högt skyddsvärde. Med hänsyn till detta ansåg utredningen att det inte fanns möjlighet att föreslå att tystnadsplikten ska kunna brytas av t.ex. ett postombud utan en begäran från en brottsbekämpande myndighet. En begäran om sådant uppgiftslämnande görs annars under myndighetsansvar och kan därför bli föremål för kontroll av det allmänna. Det bör i sammanhanget också noteras att paketmarknaden till övervägande del är oreglerad och således inte omfattas av postlagens tillämpningsområde som i första hand gäller det personliga brevet.

I augusti 2019 redogjorde regeringen för en rad nya åtgärder för att stödja arbetet mot narkotika. Eftersom postförsändelser beklagligtvis är ett vanligt sätt att befordra narkotiska preparat beslutade regeringen i maj 2020 om att tillsätta en utredare med uppgift att se över postlagens bestämmelser om tystnadsplikt i syfte att underlätta de brottsbekämpande myndigheternas arbete. I uppdraget ingår även att lämna förslag på nödvändiga författnings-ändringar.

I utredningsdirektivet (dir. 2020:51) anförs att tillgänglighetsbegränsande åtgärder utgör en hörnsten i den svenska narkotikapolitiken. I det arbetet är därför de brottsbekämpande myndigheternas insatser för att motverka införsel och illegal handel med narkotika centrala. Regeringen anser också att samverkan mellan olika aktörer inom narkotikaområdet behöver stärkas eftersom ett nära samarbete är en förutsättning för ett framgångsrikt arbete i syfte att förhindra att narkotika sprids genom beställningar över internet för att sedan distribueras i postförsändelser. Likaså framgår av direktivet att utredningen i sitt arbete ska beakta Datalagringsutredningens förslag på detta område och föreslå en reglering som tillgodoser behovet av tystnadsplikt för uppgifter som handlar om att undersöka, öppna, granska eller kvarhålla försändelser enligt preventivlagen samt överväga och lämna förslag till de eventuella följdändringar i 44 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen som kan behövas. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2021.

Utskottet vill även uppmärksamma att regeringen den 12 november 2020 överlämnade proposition 2020/21:49 Utökade möjligheter för Tullverket att besluta om postspärrar. I propositionen föreslås ett antal ändringar i bl.a. offentlighets- och sekretesslagen, postlagen och tullagen. Lagförslaget syftar till att ge Tullverket möjlighet att i brottsbekämpande syfte besluta att en postförsändelse ska hållas kvar av ett postbefordringsföretag för att Tullverket ska kunna utföra sina kontroller, en s.k. postspärr. En sådan spärr kan läggas om det finns anledning att anta att försändelsen innehåller narkotika som kan tas i beslag enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling och det är nödvändigt för att beslag ska kunna ske.

Mot bakgrund av det stora samhällsproblem som narkotikaanvändningen utgör välkomnar utskottet regeringens initiativ att se över postlagens bestämmelser om tystnadsplikt. Samtidigt understryker utskottet vikten av att den lagstadgade brevhemligheten skyddas och att avsändarens och mottagarens personliga integritet därmed kan värnas även framgent. Utskottet vill inte föregripa det pågående utredningsarbetet och avstyrker av detta skäl motion 2020/21:2326 (M).

Reservationer

1. Samhällets digitalisering, punkt 1 (M)

av Maria Stockhaus (M), Sten Bergheden (M), Anders Hansson (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3134 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2020/21:3473 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1,

2020/21:3477 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 3 och 4 samt

2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 2, 5, 14, 16, 17 och 21, bifaller delvis motionerna

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 2 och

2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 7 och avslår motionerna

2020/21:398 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2,

2020/21:1888 av Joakim Järrebring m.fl. (S),

2020/21:2250 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 87,

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 13, 21, 23, 24 och 33 samt

2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkandena 1–4 och 6.

Ställningstagande

Digitaliseringen av den offentliga sektorn utgör en monumental uppgift där vikten av att kompetens används och utvecklas på rätt sätt är avgörande. I dagsläget signalerar många kommuner men även regioner och myndigheter att bristen på kompetens i de ordinarie verksamheterna inom digitalisering gör att processer försenas eller inte alls kommer till stånd. Vi vill mot denna bakgrund att Myndigheten för digital förvaltning (Digg) tillsammans med SKR ska bistå kommuner och regioner med att vägleda och ge rekommendationer om hur digitaliseringen av den egna verksamheten bör genomföras i syfte att skapa största möjliga nytta för medborgare och bästa möjligheter till samordning och synergieffekter över myndighetsgränserna. Myndigheten bör även stötta andra myndigheter i deras arbete med att uppfylla regeringens ambitioner för att digitalisera Sverige. Vi föreslår därför också att digitaliseringsmyndigheten

ska få i uppdrag att bygga upp rättslig expertis och ge rättslig vägledning på området för all offentlig förvaltning.

En åtgärdsplan bör också tas fram som visar hur berörda myndigheter kan tillmötesgå den digitala ekonomins krav och behov. Målet ska vara att alla offentliga tjänster som går att digitalisera ska digitaliseras. I och med införandet av den nya dataskyddsförordningen (GDPR) har medborgarnas personliga integritet stärkts. I förlängningen kan det dock vara bra om en konsekvensanalys utförs som ser över om det finns utrymme för att förenkla utvecklingen av den digitala ekonomin utan att tumma på säkerheten. När det avser myndigheter som på olika sätt behandlar känsliga uppgifter måste säkerhetsperspektivet vara överordnat alla andra prioriteringar. Lagstiftningen måste också hålla jämna steg med utvecklingen för att rätten till integritet inte ska urholkas i digitaliseringen av ekonomin.

Vi vill också uppmärksamma frågan om ett effektivt ledarskap. För två år sedan presenterade Expertgruppen för digitala investeringar som hade haft i uppdrag att ge råd och stöd till 20 myndigheter sitt betänkande (SOU 2018:72). Utredningens syfte var att granska hur statliga myndigheter kan bli bättre på att genomföra verksamhetsutveckling och snabbare uppnå önskade resultat av politiska reformer eller förändrade uppgifter. Även om viss förbättring har skett bland svenska myndigheter kommer alltför många indikationer på att offentlig förvaltning inte utvecklas i den takt som är önskvärt. Därför menar vi att regeringen bör göra en uppföljning av expertgruppen för digitala investeringars arbete och utvärdera i vilken mån rekommendationerna har följts samt om nya åtgärder krävs.

Digitaliseringen handlar till stor del om att hantera stora mängder information. Våra statliga och kommunala myndigheter behandlar i dagsläget oerhörda mängder värdefull information som är tillgänglig enligt offentlighetsprincipen men som är svår att bearbeta med dator. Arbetet med öppna data är ett sätt att råda bot på detta eftersom det gör information mer lättanvänd och därmed kan möjliggöra stora effektiviseringsvinster och värden för såväl offentlig förvaltning som privat sektor. I arbetet med att göra allt mer information hos våra myndigheter till öppna data måste samtidigt avvägningar göras mellan intresset att tillgängliggöra informationen och de risker detta innebär. Mot denna bakgrund vill vi därför att alla myndigheter ska få i uppdrag att arbeta strategiskt för att öka utbudet och tillgängligheten till öppna data med beaktande av såväl informationssäkerhet som den personliga integriteten.

I Digg:s uppdrag att öka den offentliga förvaltningens förmåga att tillgängliggöra öppna data är några av de förslag som myndigheten själv förespråkar bl.a. att Sverige bör anta principerna inom de internationella öppna data-stadgarna (International Open Data Conference, IODC) som ramverk för öppenhet i den datadrivna förvaltningen och att genomföra en nationell kraftsamling för statistiska data. Vi anser att regeringen bör ta till sig av de förslag som Digg har redovisat och fatta beslut i närtid som faktiskt ökar tillgången till offentliga data.

Vidare efterlyser vi en översyn av nationell lagstiftning i syfte att bejaka EU:s certifiering av molntjänster. Enligt vår uppfattning har Sverige tappat fart i frågan om digitalisering och AI-utveckling. Det finns t.ex. en särskild risk för svensk del i EU:s arbete med certifiering av molntjänster. Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå, Enisa, tillkännagav i december 2019 ett arbete med att skapa en certifiering för molntjänster i Europa. Det finns en överhängande risk att utländska molntjänster certifierade av EU inte skulle kunna användas i Sverige, eftersom de inte skulle vara lagliga i en svensk kontext. Det vore inte bra för Sverige eller för att främja EU:s fria rörlighet.

En annan utmaning som Sverige måste ta tag i är bristen på experter i digitalisering. Enligt It- och telekomföretagen saknas i dag 77 000 personer inom it- och telekomområdet och enligt SCB behövs det 30 000 ingenjörer, och efterfrågan på spetskompetens kommer bara att öka. Avsaknaden av expertis i världsklass innebär ett avgörande problem som också är synligt i hela Europa. I dag sker den stora utvecklingen framför allt i USA och Asien som också lockar de bästa experterna. Vi föreslår därför att regeringen kartlägger den efterfrågade expertisen inom it och ställer upp en tydlig färdplan för hur vi ska lösa expertfrågan.

Det vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

2. Samhällets digitalisering, punkt 1 (C)

av Anders Åkesson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 2, 13, 21, 23, 24 och 33,

bifaller delvis motion

2020/21:398 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motionerna

2020/21:1888 av Joakim Järrebring m.fl. (S),

2020/21:2250 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 87,

2020/21:3134 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkandena 1–4, 6 och 7,

2020/21:3473 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1,

2020/21:3477 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 3 och 4 samt

2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 2, 5, 14, 16, 17 och 21.

Ställningstagande

Sverige och svenskt näringsliv har en stark position i den nya digitaliserade ekonomin som måste vårdas och utvecklas. Samtidigt finns det en överhängande risk för att byråkrati och regler kan bromsa digitaliseringens möjligheter för nya tjänster, nya idéer och arbetstillfällen. Dessutom har digitaliseringen kommit olika långt i den offentliga sektorn, vilket påverkar möjligheterna till bättre service för medborgarna. Jag vill därför understryka att digitaliseringens kraft bör användas fullt ut.

Den digitala världen bygger på utbyte av data via strukturerad kommunikation. Inom många områden saknas dock struktur både för offentliga data och för den statliga it-infrastrukturen. Det försvårar bl.a. kommunikation mellan system, ökar risken för felrapportering och leder till onödiga kostnader. Staten bör därför etablera en gemensam virtuell infrastruktur där data kan lagras säkert och decentraliserat med möjlighet till access från andra myndigheter efter behov.

Den svenska offentlighets- och sekretesslagstiftningen utgör en garant för individens integritet men man måste samtidigt ta höjd för vad data får användas till. Åtkomst måste begränsas inte bara i fråga om vem som kommer åt den utan även vad den ska användas till. Samtidigt finns offentliga data om svenska medborgare i stor utsträckning placerade på servrar som andra länders regeringar har tillgång till. Sverige måste därför säkerställa att andra länder inte får tillgång till känslig information om landets medborgare. Därför måste tillgång till molntjänster säkras för myndigheter och andra offentliga verksamheter.

Förutom sårbarheten i sig är internet i Sverige delvis också föråldrat. En huvudsaklig anledning till detta är en centraliserad mix av nätverk och infrastruktur som är mycket känsligt för störningar. I grunden behöver internet byggas om för att få en mer decentraliserad robusthet. Minimisäkerhetsstandarder bör därför införas för att system och hårdvara ska kunna kopplas på offentliga nätverk. Data från den offentliga sektorn enligt Once Only Policy-principen bör finnas på ett flertal datacenter placerade runt om i landet för att minska risken för nedsläckning vid attacker eller andra incidenter.

I Sverige finns en exceptionell tillgång till stora offentliga dataserier. Här finns också stor kunskap i både offentlig verksamhet och det privata näringslivet om hur sådana data kan användas för att förbättra och förfina tjänster. Inom ramen för ett starkt integritetsskydd bör möjligheten att enkelt, snabbt och billigt få tillgång till stora offentliga dataset förbättras, inte minst för att säkra konkurrensneutraliteten mellan små och stora företag. Mot denna bakgrund anser jag att öppna data ska vara utgångspunkten.

Staten bör enligt min uppfattning även utveckla sin kompetens i analys och användning av data. Säker lagring av data är viktigt, men att skapa nytta av data är minst lika viktigt för en bättre välfärd. Upphandling av tjänster inom maskininläring (eng: machine learning) och AI (artificiell intelligens) lyser i dag med sin frånvaro i offentlig upphandling och måste därför stärkas.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. Samhällets digitalisering, punkt 1 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:398 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2,
bifaller delvis motionerna
2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 21 och
2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 7 och
avslår motionerna
2020/21:1888 av Joakim Järrebring m.fl. (S),
2020/21:2250 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,
2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 87,
2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 2, 13, 23, 24 och
33,
2020/21:3134 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,
2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkandena 1–4 och 6,
2020/21:3473 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1,
2020/21:3477 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 3 och 4 samt
2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 2, 5, 14, 16, 17 och 21.

Ställningstagande

Att lagra data digitalt över internet via ett s.k. moln blir allt vanligare och tillämpas i stor utsträckning inom den offentliga sektorn. Emellertid finns det stora säkerhetsutmaningar med detta. Sommaren 2017 avslöjades skandalen kring Transportstyrelsen där icke säkerhetsklassade personer utomlands hade fått tillgång till skyddade personuppgifter. Detta kunde ske genom att myndigheten hade utlokaliserat lagringen av data till servrar hos privata företag i andra länder. I rapporten En gemensam statlig molntjänst för myndigheternas it-drift hade Statens servicecenter tidigare samma år lagt fram ett förslag för regeringen om en säker hantering av data genom en statlig molntjänst i form av statligt ägda serverhallar för lagring åt den offentliga sektorn. Statens servicecenter konstaterade också att en molntjänst bör ha sitt säte utanför storstadsområdena för att stärka säkerheten och öka effektiviseringen för att sänka kostnaderna. Jag välkomnar att regeringen nu har öppnat för inrättandet av statliga moln. Dessvärre har regeringen agerat

saktfärdigt och inkonsekvent i denna fråga, anser jag och någon statlig molnlösning har ännu inte sett dagens ljus. Ett statligt moln skulle också kunna hantera lagringen åt privata företag, och verksamheten skulle på sikt enligt min uppfattning kunna bli mycket lönsam för staten. Mot denna bakgrund anser jag att regeringen snarast ska utreda och återkomma med ett förslag till statliga molntjänster där data och program ska kunna lagras på ett säkert sätt.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Samhällets digitalisering, punkt 1 (KD)

av Magnus Jacobsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 87 och avslår motionerna

2020/21:398 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2,

2020/21:1888 av Joakim Järrebring m.fl. (S),

2020/21:2250 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 2, 13, 21, 23, 24 och 33,

2020/21:3134 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkandena 1–4, 6 och 7,

2020/21:3473 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1,

2020/21:3477 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 3 och 4 samt

2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 2, 5, 14, 16, 17 och 21.

Ställningstagande

Sverige ska ligga i framkant när det gäller att tillvarata och utveckla digitaliseringens möjligheter. Med nya digitala lösningar kan servicen till medborgarna förbättras. Jag vill i detta sammanhang framhålla att digital post främjar en levande landsbygd, når mottagaren effektivt och snabbt, gör att idkapningar upptäcks snabbare, är billigare än fysisk post och i förlängningen är bättre för miljön. Jag konstaterar också att flera myndigheter nu har börjat använda digitala brevlådor för sin kommunikation.

I takt med att försändelserna med digital post ökar finns det också anledning att kräva av kommuner, regioner och statliga myndigheter att de betalar för de försändelser de skickar. Sedan starten av Mina Meddelanden beräknas privata brevlådeoperatörer ha förmedlat myndighetspost till ett värde av närmare en

halv miljard kronor. I utredningen Reboot – omstart för den digitala förvaltningen (SOU 2017:114) föreslogs en ersättningsmodell till de digitala brevlådeoperatörerna. Utredningens förslag mötte stort gehör hos berörda remissinstanser. Jag konstaterar dock att regeringen inte har återkommit med en proposition i ärendet. Det är angeläget att en ersättningsmodell som ger täckning för både fasta och rörliga kostnader kommer på plats. Med en ersättningsmodell främjas också möjligheterna för offentliga beställare att ställa krav på brevlådeoperatörernas åtaganden.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

5. Samhällets digitalisering, punkt 1 (L)

av Helena Gellerman (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkandena 1–4, 6 och 7,
bifaller delvis motionerna

2020/21:398 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2 och

2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 21 och
avslår motionerna

2020/21:1888 av Joakim Järrebring m.fl. (S),

2020/21:2250 av Betty Malmberg (M) yrkande 4,

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 87,

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 2, 13, 21, 23, 24
och 33,

2020/21:3134 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2020/21:3473 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1,

2020/21:3477 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 3 och 4 samt

2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 2, 5, 14, 16 och 17.

Ställningstagande

Rätt använd och med människornas behov i centrum erbjuder digitaliseringen stora möjligheter för den enskilde individen, för näringslivet och för samhället i stort. Det finns dock ett antal områden där det krävs särskilda insatser för att öka digitaliseringsgraden samt för att effektivisera och underlätta den digitala revolutionen.

Ekonomistyrningsverket (ESV) pekar i en tidigare granskning på att digitaliseringen av den offentliga sektorn går för långsamt och att regeringens

digitaliseringsstrategi inte ger den styrning som behövs för att effektivisera processen. Enligt ESV befinner sig de flesta myndigheter på en relativt låg mognadsnivå när det gäller digitalisering och i princip hela den offentliga sektorn behöver enligt myndigheten göra ett kompetenslyft för att kunna tillvarata digitaliseringens möjligheter. Jag anser därför att arbetet med digitaliseringen måste få en ökad tyngd i förvaltningspolitiken. Regeringen bör tydligare peka ut vilka frågor som är prioriterade utifrån användarnytta, effektivitetsvinster och rättssäkerhet och utifrån detta formulera tydligare uppdrag åt den offentliga förvaltningen. En digitaliseringsstrategi behöver därför tas fram som är specifik, mätbar och tidsatt.

Jag ser det som positivt att en myndighet har fått det övergripande ansvaret för den fortsatta digitaliseringen, men eftersom förändringarna i ansvarsfördelningen mellan myndigheter gick snabbt kan det ha lett till ett kompetensglapp och till att erfarenheter gått förlorade på vägen. Regeringen behöver därför enligt min uppfattning tillsätta en utredning för att undersöka hur den nya myndigheten – Digg – fungerar och om de åtgärder som sätts och deras resultat har haft avsedd effekt för att effektivt realisera regeringens digitaliseringsstrategi.

Likaså anser jag att regeringen bör utse en myndighet som ska ha ansvar för att lagra grunddata för den offentliga verksamheten. Detta skulle kunna lösa problemet med att offentliga aktörer hämtar uppgifter direkt från privatpersoner och företag trots att samma uppgifter redan finns hos en annan offentlig aktör. Dessutom kan digitalisering inom den offentliga sektorn bli den viktigaste faktorn för en modern välfärd. Det innebär att långsiktiga gemensamma planer behöver tas fram för den digitala infrastrukturen liksom testmiljöer och demonstrationssajter där nya innovativa digitala lösningar kan testas och verifieras. Vidare behöver det vara möjligt att kontinuerligt hämta in information om digitaliseringens framsteg inom den offentliga sektorn för att riksdagen, regeringen och ansvariga myndigheter löpande ska kunna utvärdera digitaliseringens utveckling. Detta skulle t.ex. kunna ske genom att en myndighet får i uppdrag att utveckla en databas för att automatiskt samla in data från aktörerna.

Sverige skulle också kunna bli ett föregångsland när det gäller arbetet med etiska riktlinjer för AI-teknologi. Enligt min uppfattning bör regeringen som en utgångspunkt för den svenska lagstiftningen följa utvecklingen inom OECD:s AI Policy Observatory. Här samlas i dagsläget sextio länders lagstiftningsinitiativ inom AI, OECD:s AI-principer och trender inom AI. Det är i sammanhanget avgörande att samhället etablerar ett modernt och tydligt regelverk för att möjliggöra en etiskt och juridiskt säker användning av olika AI-tillämpningar i samtliga samhällssektorer. Det handlar om ett regelverk som skapar trygghet i användningen och som säkerställer en trygg och transparent förvaltning av de AI-algoritmer som utvecklas. Det kvarstår stora juridiska oklarheter kring hur eller om internationella molnbaserade tjänster kan användas inom den offentliga sektorn, och regeringen har efter påtryckningar från bl.a. SKR tillsatt en statlig utredning för att klarlägga

rättsläget. Det är enligt min uppfattning djupt bekymmersamt att nödvändiga investeringar i säkrare molnbaserade lagringstjänster, beslutsstöd eller samverkansplattformar nu avstannar i den offentliga sektorn. Risker som jag ser det är att man i stället använder äldre och mer osäkra tekniska lösningar i brist på godkända lösningar från kommersiella aktörer. Jag vill därför understryka vikten av att regeringen skyndsamt agerar för en förtydligad lagstiftning och tillämpningsanvisningar på både nationell och europeisk nivå för att klargöra hur internationella molntjänster kan användas.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. Digital delaktighet, punkt 2 (M)

av Maria Stockhaus (M), Sten Bergheden (M), Anders Hansson (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3134 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 10, bifaller delvis motion

2020/21:841 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S) och avslår motionerna

2020/21:1326 av Betty Malmberg (M) yrkande 3,

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 19,

2020/21:2996 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 32 och

2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 14.

Ställningstagande

För att minska det digitala utanförskapet är det viktigt att bygga ut it-infrastrukturen och säkerställa goda möjligheter till uppkoppling, men det ensamt räcker inte. Vad som också behövs är insatser för att öka den digitala mognaden och kompetensen i befolkningen. Inte minst behövs insatser för att höja den digitala kompetensen hos personer som i dag har svårt att eller inte alls kan nyttja olika digitala tjänster och verktyg. Regeringen bör därför ta initiativ till en dialog med SKR och Vårdföretagarna och andra berörda aktörer från inte minst civilsamhället om hur man kan erbjuda omsorgstagare stöd och utbildning i syfte att minska det digitala utanförskapet och främja digital delaktighet. Det skulle konkret kunna handla om att säkerställa att det finns personal inom omsorgen som har i uppdrag att ge utbildning och stöd till de omsorgstagare som så önskar och behöver. Denna dialog bör leda fram till en

överenskommelse med konkreta insatser för att främja digital delaktighet bland omsorgstagare.

Det vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

7. Digital delaktighet, punkt 2 (C)

av Anders Åkesson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 19 och
avslår motionerna
2020/21:841 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),
2020/21:1326 av Betty Malmberg (M) yrkande 3,
2020/21:2996 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 32,
2020/21:3134 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 10 och
2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 14.

Ställningstagande

Bank-id har i dag ett de-facto-monopol på digital identitet i Sverige. Detta monopol måste enligt min mening utmanas då s.k. monokulturer måste elimineras på grund av de konsekvensmonopol de leder till när problem uppstår. Dessutom ska inte identifiering i välfärdssystem och i andra situationer vara beroende av banker eftersom det bl.a. drabbar de som inte kan vara kunder hos en bank men likväl måste kommunicera med det offentliga. Det finns i dag alternativ till bank-id och denna mångfald som börjar etablera sig måste erkännas av den offentliga sektorn, anser jag. Valfrihet leder bl.a. till en förenkling för personer som inte har någon bank att få ett digitalt id.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

8. Digital delaktighet, punkt 2 (KD)

av Magnus Jacobsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2996 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 32 och avslår motionerna

2020/21:841 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),

2020/21:1326 av Betty Malmberg (M) yrkande 3,

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 19,

2020/21:3134 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 10 och

2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 14.

Ställningstagande

I takt med samhällets ökade digitalisering har mycket av de ansökningar och ärenden som tidigare gjordes genom ifyllande av fysiska blanketter eller personliga besök nu överförs till plattformar på internet. Det kan exempelvis handla om ansökningar om bistånd, bankärenden, olika undervisningsinsatser samt kontakt med sjukvård och socialtjänst. För de allra flesta underlättas vardagen av den ökade digitaliseringen och det är viktigt att utvecklingen främjas. Samtidigt kan personer med kognitiva funktionsnedsättningar av olika anledningar ha det svårt att använda sig av dessa medier. För dessa personer kan det vara nödvändigt att få fortsatt möjlighet till exempelvis personliga möten med olika myndigheter och andra relevanta aktörer. Detta anser jag bör beaktas under utvecklingen av samhällets digitalisering.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännager för regeringen.

9. Digital delaktighet, punkt 2 (L)

av Helena Gellerman (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 14 och avslår motionerna

2020/21:841 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),

2020/21:1326 av Betty Malmberg (M) yrkande 3,

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 19,

2020/21:2996 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 32 och

2020/21:3134 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 10.

Ställningstagande

Jag vill inledningsvis påminna om att det bakomliggande syftet med EU:s s.k. webbtillgänglighetsdirektiv är att olika offentliga aktörer måste uppfylla vissa tillgänglighetskrav på sina webbplatser och i mobila applikationer. Jag välkomnar detta initiativ och den lagstiftning som nu finns på plats eftersom den enligt min uppfattning kommer att underlätta för inte minst personer med funktionsnedsättning att tillgodogöra sig digital information. Det är dock olyckligt att regeringen i genomförandet av webbtillgänglighetsdirektivet (prop. 2017/18:299) valde att undanta från lagstiftningens krav på tillgänglighet sådan digital service som hänför sig till undervisningen inom skolväsendet. Jag anser att t.ex. lärplattformar måste vara tillgängliga för elever, lärare och föräldrar. Det räcker inte att som regeringen gör endast hänvisa till skollagens bestämmelser om att elever med funktionsnedsättning har rätt till särskilt stöd. Själva syftet med att ställa krav på tillgänglighet är att människor så långt det är möjligt ska kunna delta på lika villkor utan att vara beroende av särlösningar. Jag anser därför att det är viktigt att regeringen följer upp den nya lagen för att säkerställa att lärplattformar utformas enligt principen om design för alla.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

10. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 3 (SD)

av Jimmy Ståhl (SD), Thomas Morell (SD) och Patrik Jönsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 5,

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 7,

2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 1 och 13 samt

2020/21:2217 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 61,

bifaller delvis motionerna

2020/21:898 av Solveig Zander (C) yrkande 2,

2020/21:1100 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:1639 av Anna-Caren Sätherberg och Kalle Olsson (båda S),

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 79 och

2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 2 och 12 samt

avslår motionerna

2019/20:3263 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 21,

2020/21:419 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkandena 1 och 2,
2020/21:437 av Kjell-Arne Ottosson (KD),
2020/21:913 av Emilia Töyrä m.fl. (S),
2020/21:1075 av John Widegren (M),
2020/21:1081 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 3,
2020/21:1442 av Heléne Björklund (S),
2020/21:2140 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),
2020/21:2374 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),
2020/21:2379 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 81,
2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 7 och 8,
2020/21:2944 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 15,
2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 1, 3, 4 och 13,
2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 9 och
2020/21:3697 av Pål Jonson (M).

Ställningstagande

Vi vill inledningsvis framhålla att infrastruktur inte endast handlar om transportmöjligheter utan även omfattar teknisk infrastruktur för kommunikation såsom bredband. Behovet av tillgång till god infrastruktur för kommunikation blir i dag allt viktigare både för näringslivet och för den enskilda medborgaren. Att ha tillgång till en snabb internetuppkoppling gör det möjligt för företag och anställda att både verka och bo på landsbygden. Näringsverksamhet blir också alltmer beroende av en snabb och stabil internetuppkoppling, inte minst i takt med att många moment och tjänster automatiseras. På så sätt är bredband och it-uppkoppling en konkurrensfaktor för arbetstillfällen, kompetens och tillväxt, men det har även betydelse för privatpersoner. Tillgång till internet är även en demokratifråga, eftersom medborgare får möjlighet att ta del av information och delta i den digitala samhällsdebatten. Covid-19-pandemin har också visat att behovet av digital tillgänglighet är av största vikt. Tar man dessutom hänsyn till att en lång rad industriella maskiner och arbetsfordon redan i dag arbetar uppkopplat mot exempelvis tillverkare och beställare – eller att nästa generations personbilar kommer att kommunicera trådlöst i realtid med olika databaser – då står det klart att täckningsgraden måste bli bättre för att möjliggöra ett liv på lika villkor i hela landet.

Bredband på landsbygden minskar också polariseringen mellan stad och landsbygd och är av central betydelse eftersom befolkningen blir alltmer beroende av en snabb och stabil internetuppkoppling för såväl arbete som fritid. Samtidigt ser vi att glesbygden är kraftigt överrepresenterad bland de kvarvarande knappt 10 procent som ännu inte kan erbjudas tillgång till snabbt internet, vilket vi anser bekymmersamt. Landsbygdskommitténs mål att 100 procent av befolkningen ska ha tillgång till snabbt internet 2025 är därför

vällovligt. Målet i bredbandsstrategin innebär att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s redan 2020, ett mål som regeringen inte lyckats uppfylla. Bredbandsutbyggnaden på landsbygden bör därför stärkas kraftigt för att nå målet i bredbandsstrategin.

För att påskynda och underlätta utbyggnaden av bredband, anser vi att större samordning bör ske vid dragnings av fiber. Detta kan exempelvis uppnås genom att utnyttja kablar eller tomma rör vid åtgärder i mark. Dessutom kan kulvertar och kabelrännor utmed väg- och järnvägsnätet med fördel utnyttjas om kapacitetsutrymme finns. Vid underhåll och nybyggnation av väg och järnväg bör tomma rör utnyttjas vid fiberutbyggnad. Likaså anser vi att de bolag som lägger tomma rör i marken för att underlätta framtida fiberutbyggnad också bör kompenseras för detta.

För att locka fler att åka tåg är det enligt vår uppfattning viktigt att resenärerna kan utnyttja sina mobiltelefoner och arbeta på tågen, vilket förutsätter väl fungerande mobilnät med god täckning. På många tåg finns tillgång till internet, men det är sällan tillfredsställande eftersom mobiltäckningen längs järnvägen ofta är dålig. En översyn av mobiltäckningen utmed trafikerade järnvägssträckor bör därför göras för att i ett senare skede prioritera förbättringsåtgärder. Detta bör göras i samarbete mellan Trafikverket, järnvägsföretagen och mobiloperatörerna.

Det vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

11. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 3 (C)

av Anders Åkesson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3263 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 21,

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 7 och 8,

2020/21:2944 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 15 och

2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 1–4, 12 och 13,

bifaller delvis motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 5,

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 7,

2020/21:898 av Solveig Zander (C) yrkande 2,

2020/21:1100 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:1639 av Anna-Caren Säterberg och Kalle Olsson (båda S),

2020/21:2140 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),

2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 1 och

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 79 och avslår motionerna
2020/21:419 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkandena 1 och 2,
2020/21:437 av Kjell-Arne Ottosson (KD),
2020/21:913 av Emilia Töyrä m.fl. (S),
2020/21:1075 av John Widegren (M),
2020/21:1081 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 3,
2020/21:1442 av Heléne Björklund (S),
2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 13,
2020/21:2217 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 61,
2020/21:2374 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),
2020/21:2379 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 81,
2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 9 och
2020/21:3697 av Pål Jonson (M).

Ställningstagande

Digitaliseringen för människor närmare varandra och den digitala infrastrukturen är nödvändig för att det ska vara möjligt att bo och arbeta i hela landet. Digitaliseringsprocessen har bara börjat och för Sveriges landsbygder är tillgången till modern teknik och infrastruktur av avgörande betydelse. Enligt vår uppfattning har också covid-19-pandemin med all önskvärd tydlighet visat på behovet av fortsatta satsningar på bredbandsutbyggnad och förbättrad mobiltäckning för att det ska vara möjligt att t.ex. arbeta, undervisa och hålla möten på distans. Likaså vill vi i sammanhanget framhålla betydelsen av ett välfungerande bredband och god mobiltäckning för våra möjligheter att i dessa tider kunna handla på nätet eller få tillgång till digitala tjänster inom vård och hälsa. Bredbandsutbyggnaden måste därför fortsätta samtidigt som större hänsyn måste tas till glesbefolkade områden inom ramen för de statliga bredbandsinsatserna. För att alla människor i Sverige ska kunna vara uppkopplade och få möjlighet att dra fördel av digitaliseringens potential är det enligt min uppfattning angeläget att en digital allemansrätt införs som garanterar en stabil och snabb uppkoppling. Likaså är det viktigt att mer frekvensutrymme frigörs för ökad mobiltäckning och bättre mobiltelefoni och surf i hela landet.

Ett av de viktigaste sätten att skapa förutsättningar för jobb, tillväxt och tillgång till välfärdstjänster i hela landet är att bättre ta till vara den digitala utvecklingen. Jag vill att alla hushåll och arbetsplatser, där efterfrågan finns, ska vara uppkopplade senast 2025. För att digitaliseringen av hela Sverige ska ta ytterligare fart krävs utbyggnad av fiber och annan modern kommunikationsteknik i hela landet. För att genomföra detta behövs kreativa lösningar som exempelvis samförläggning av bredbandsinfrastruktur med

annan infrastruktur och ett mer snabbfotat tillgängliggörande av frekvenser för mobilt bredband.

Att människor har tillgång till elektroniska kommunikationer och kan tillgodogöra sig samhällsinformation är viktigt i vardag, kris och krig. Då måste det finnas tillgång till adekvat mobiltäckning i hela landet. Inte minst visar covid-19-pandemin vikten av att kunna jobba hemifrån med en bra digital infrastruktur i hela landet.

Jag vill också peka på att med allt fler digitala betalningar och ett allt större beroende av den digitala infrastrukturen för betalningar är det angeläget att höja robustheten i de digitala system som används för betalningar för att motsvara de krav som samhället efterfrågar. Dagens tekniska utveckling inom det digitala området går fort och i dag erbjuder marknaden ett flertal olika tekniska lösningar för att förbättra digitala tjänster. Den kanske mest centrala frågan i sammanhanget är i vilken utsträckning radiobaserad teknik kan ersätta fiber i marken och vilket slags radioteknik som då är bäst lämpad. Jag anser att lösningarna och de samhällskrav som ställs alltid ska ha fokus på funktionalitet i bredbandsutbyggnaden och inte på specifika teknikval.

Jag anser också att ett kommersiellt tillgängliggörande av 700 MHz-bandet är en viktig del i att skapa bättre bredbandstäckning i hela landet. Nuvarande regering har länge försummat frågan, något som har försenat tillgängliggörandet av 700 MHz-bandet för mobila telefonitjänster. För mig är det i sammanhanget av högsta prioritet att tillgodose såväl civilsamhällets som blåljusmyndigheternas behov av nytt frekvensutrymme så snart som möjligt.

It är för mig ”det femte transportslaget”, som vid sidan av väg, järnväg, sjöfart och flyg möjliggör liv, arbete och boende i hela landet. Över tiden måste därför it-lösningar göras till ett valbart alternativ vid de åtgärdsvalstudier (ÅVS) Trafikverket gör, i syfte att öka tillgängligheten för människor i hela landet. Jag anser att en logisk följd av detta borde vara att man överväger att göra it – det femte transportslaget – till ett av Trafikverkets ansvarsområden för att på ett mer naturligt sätt få in it som en möjlig del av de åtgärder som ingår i en ÅVS och som ett steg i fyrstegsprincipen. Det skulle förbättra möjligheterna till investeringar i och underhåll av it i samband med väg- och järnvägsbyggnation och underhåll, samt bli en integrerad del av Trafikverkets anslag och budget.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

12. Tillgång till elektronisk kommunikation, punkt 3 (KD)

av Magnus Jacobsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 79 och 81 samt

2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 9,

bifaller delvis motionerna

2020/21:898 av Solveig Zander (C) yrkande 2,

2020/21:1100 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:1639 av Anna-Caren Säterberg och Kalle Olsson (båda S),

2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 1 och

2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 12 och

avslår motionerna

2019/20:3263 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 21,

2020/21:419 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C)

yrkandena 1 och 2,

2020/21:437 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 5,

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 7,

2020/21:913 av Emilia Töyrä m.fl. (S),

2020/21:1075 av John Widegren (M),

2020/21:1081 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 3,

2020/21:1442 av Heléne Björklund (S),

2020/21:2140 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),

2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 13,

2020/21:2217 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 61,

2020/21:2374 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S),

2020/21:2379 av Johan Löfstrand m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 4, 7 och 8,

2020/21:2944 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 15,

2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 1–4 och 13 samt

2020/21:3697 av Pål Jonson (M).

Ställningstagande

Tillgång till bredband med hög hastighet är en förutsättning för att människor ska kunna driva företag, jobba och studera på distans. Om Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter förutsätter detta en fortsatt utbyggnad av ett robust bredband i hela landet med hög överföringskapacitet. Jag vill i sammanhanget också uppmärksamma de utmaningar som den digitala segregeringen för med sig. Denna segregering finns inte bara mellan stad och landsbygd utan skär också mellan de ekonomiska och kunskapsmässiga förutsättningarna för privatpersoner och företagare i vårt land. Jag anser därför att den digitala jämlikheten behöver utökas genom tillgång till bredband och fibernät.

Jag vill även lyfta fram de regionala bredbandskoordinatorernas betydelse för utbyggnaden av it-infrastrukturen i Sverige. Bredbandskoordinatorernas uppgift är att stödja och främja regionernas och kommunernas arbete med bredbandsfrågor. De har också en viktig funktion som kontaktpunkter för bredbandsfrågor för både offentliga och privata aktörer. För att underlätta bredbandsarbetet i hela landet efterlyser jag därför en fortsatt satsning på bredbandskoordinatorer.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

13. Utbyggnaden av 5G-nätet, punkt 4 (M)

av Maria Stockhaus (M), Sten Bergheden (M), Anders Hansson (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 12 och
2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 9 och 10,
bifaller delvis motion

2020/21:3235 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 17 och
avslår motionerna

2020/21:398 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,
2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 7,
2020/21:1899 av Hanna Westerén m.fl. (S),
2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 11 och
2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

För att vi fullt ut ska kunna dra fördel av den tekniska utvecklingen krävs ett utbyggt 5G-nät eftersom det är avgörande för att kunna konkurrera på den globala marknaden i den allt viktigare industri- och tekniksektorn. Sverige har tyvärr hamnat på efterkälken i utbyggnaden, vilket har försämrat vår konkurrensförmåga och hämmat den innovation som skulle ha kommit samhället till del. Medan marknader som USA och Asien bygger ut omfattande 5G-nät i stor skala finns i dag enbart några få testområden i Sverige. När väl PTS auktion kan genomföras kommer det offentliga nätet att börja rullas ut, men även privata 5G-nät är något som industrin i högre grad kommer att efterfråga då de lämpar sig väl i industrimiljöer som exempelvis hamnar, gruvor, fabriker och logistikcenter. Till skillnad från offentliga nätverk kan ett

privat nätverk möta specifika behov och ställas in på olika sätt utifrån den särskilda verksamhet som bedrivs. Det skulle även innebära snabbare service och högre säkerhet för företagen. Moderaterna anser därför att regeringen bör skala upp testmiljöer för 5G på områden där det finns stark samverkan mellan akademi, industri, stat och offentlig sektor.

Vi vill även framhålla att Sverige och Europa historiskt sett har varit ledande i att sätta nya standarder för mobila nätverk. Redan på 1970-talet satsade de nordiska operatörerna på en gemensam nordisk mobilstandard, vilket resulterade i att Sverige och Norden blev ledande inom mobil kommunikation. Sverige var även tidigt ute med den tredje generationens mobilstandard, även kallad 3G. När det gällde valet av tekniska lösningar för femte generationens mobilstandard (5G) fanns inga konkurrerande alternativ. Mot bakgrund av hur framgångsrika Sverige och Europa har varit, så kan vi inte förlora inflytande i nästkommande stora tekniksprång. Länder som USA, Sydkorea, Japan och Kina satsar alla nu på att utveckla den nya tekniken för sjätte generationens mobilnät (6G). Vi anser därför att vi redan nu måste se över möjligheterna att inrätta ett utvecklingscentrum för 6G i Europa. Det bör göras i nära samarbete med exempelvis Finland och övriga EU.

Avslutningsvis vill vi i sammanhanget påminna om att utbyggnaden av framtidens 5G-nät har skapat stora konflikter. Vissa länder har till och med förbjudit kinesiska telekomföretag från att delta i anbudsprocessen för att bygga 5G-nätet i sina respektive länder. Den bakomliggande orsaken är att de kinesiska företagen har starka kopplingar till den kinesiska staten och att det skulle innebära stora säkerhetsrisker att låta dessa leverera teknik och mjukvara till kritisk infrastruktur. Vi anser att Europa måste ha en gemensam linje när nästa generations infrastruktur för mobil kommunikation ska byggas ut. En oroande fragmentisering kan skönjas som innebär att olika länder och företag ger helt olika besked i fråga om kinesisk teknik i 5G-näten, kinesiskt ägande av infrastruktur eller att kinesiska företag underhåller näten. Sverige borde undvika ett kallt teknikkrig, men vi måste bli bättre på att kunna skydda våra data och vår kommunikation mot politiska och ekonomiska risker.

Det vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

14. Utbyggnaden av 5G-nätet, punkt 4 (SD)

av Jimmy Ståhl (SD), Thomas Morell (SD) och Patrik Jönsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 11 och

avslår motionerna

2020/21:398 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,
2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 7,
2020/21:1899 av Hanna Westerén m.fl. (S),
2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 5,
2020/21:3235 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 17,
2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 12 och
2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 9 och 10.

Ställningstagande

Att ha en hög ambition när det gäller digital infrastruktur är betydelsefullt enligt vår uppfattning, och när tjänster kräver mer och mer digitalisering är det av största vikt att Sverige ligger i framkant. Vi ställer oss positiva till utbyggnaden av 5G-nätet och vill också säkerställa att det kommande 5G-nätet har god täckning i hela landet. Utbyggnaden kommer enligt vår bedömning dock troligtvis att ske gradvis och i prioriterade områden för att säkerställa både funktion och säkerhet. Vi anser mot bakgrund av risken för att glesbygden kan hamna på efterkälken att regeringen därför bör öka takten i fiberutbyggnaden, speciellt när 5G byggs ut. Vi anser också i sammanhanget att det är angeläget att regeringen utreder det kommande 5G-nätets behov och möjligheter till god täckning i hela landet.

Det vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

15. Utbyggnaden av 5G-nätet, punkt 4 (C)

av Anders Åkesson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 5 och
avslår motionerna
2020/21:398 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,
2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 7,
2020/21:1899 av Hanna Westerén m.fl. (S),
2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 11,
2020/21:3235 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 17,
2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 12 och
2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 9 och 10.

Ställningstagande

För mig är en levande landsbygd oerhört viktigt och jag ser därför med stor oro på att digitaliseringen dröjer trots att regeringen haft snart fem år på sig att leverera enligt planen i bredbandsstrategin som fastslogs 2016.

Mot denna bakgrund ser jag gärna att utbyggnaden av 5G inte nödvändigtvis utgår från de miljöer som i dag har säker och snabb uppkoppling utan att man i sammanhanget beaktar hela landets och landsbygdens behov av snabbare bredband.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

16. Utbyggnaden av 5G-nätet, punkt 4 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:398 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3 och

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 7 och
avslår motionerna

2020/21:1899 av Hanna Westerén m.fl. (S),

2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 11,

2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 5,

2020/21:3235 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 17,

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 12 och

2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 9 och 10.

Ställningstagande

Jag vill inledningsvis understryka att utbyggnaden av 5G inte enbart handlar om en vidareutveckling av 4G-nätet utan även är ett system som medger utveckling av helt nya tjänster. Detta gör det nödvändigt med kommunikationslösningar som inte är beroende av eller riskerar att påverkas av utomstående aktörer. En framgångsrik utbyggnad av 5G-nätet skapar också förutsättningar för ökad elektrifiering inom transportsektorn och förbättrade kommunikationsmöjligheter på landsbygden. Enligt min uppfattning har utbyggnaden av 5G-nätet därmed potential att bl.a. lägga grunden för innovativa och klimatsmarta transporter samt minska klyftan mellan stad och land. Att tillgodose dessa kollektiva nyttigheter förutsätter dock att en utbyggnad i alla led tillvaratar Sveriges nationella säkerhetsintressen. Jag anser att ovan anförda strategiska och säkerhetsmässiga motiv stärker skälen

för att staten bör äga 5G-nätet och ansvara för utbyggnaden. Med staten som ägare kan förutsättningarna stärkas för att nödvändiga och hållbara framtidsinvesteringar prioriteras framför privata operatörers vinstintressen, och att nationella säkerhetsintressen kan beaktas. Ett statligt ägt nät är enligt min uppfattning det mest samhällsekonomiskt rationella systemet då telenät är att jämställa med annan samhällskritisk infrastruktur. Med ett statligt ägande av framtida radionät kan tillstånd för radiosändaranvändning avgöras i enlighet med regeringens nya förslag, men med den stora fördelen att staten äger nätet. Ett statligt ägande stänger inte heller dörren för utbyggnad genom externa operatörer där staten inte har kapacitet att bygga ut i egen regi. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag på hur utbyggnaden av 5G-nät kan ske i statlig regi.

I fråga om 5G vill jag också uppmärksamma att en rad initiativ har tagits i Norden och Baltikum för att gemensamt stärka teknikutvecklingen på området, bl.a. genom en gemensam nordisk-baltisk handlingsplan för 5G fram till 2020. Jag anser att regeringen bör ta initiativ för att förnya denna handlingsplan för 5G.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

17. Utbyggnaden av 5G-nätet, punkt 4 (L)

av Helena Gellerman (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3235 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 17,
bifaller delvis motionerna

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 12 och
2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 9 och 10 samt
avslår motionerna

2020/21:398 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,
2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 7,
2020/21:1899 av Hanna Westerén m.fl. (S),
2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 11 och
2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

Jag vill framhålla de möjligheter som den framväxande 5G-tekniken, i likhet med den nationella digitaliseringsstrategin, skapar för nya typer av

tillämpningar och affärsmodeller inom områden som exempelvis transport, hälsa, energi och media. Jag anser att 5G är nästa steg för att åstadkomma EU:s digitala inre marknad, vilket kommer att underlätta och främja handeln samt utbytet av tjänster över gränserna inom Europa. Det är därför angeläget att Sverige verkar för att en gemensam europeisk infrastruktur för 5G finns på plats snarast möjligt med målet om en fullvärdig digital inre marknad.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

18. Avvecklingen av kopparnätet, punkt 5 (SD, C, L)

av Anders Åkesson (C), Jimmy Ståhl (SD), Thomas Morell (SD), Helena Gellerman (L) och Patrik Jönsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1376 av Betty Malmberg (M),

2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 12,

2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 9,

2020/21:3235 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 18 och

2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L) yrkande 19 och

bifaller delvis motion

2020/21:1865 av Viktor Wärmick (M).

Ställningstagande

Vi vill uppmärksamma att Telia under senare år gradvis har avvecklat sitt fasta kopparbaserade telefonnät. Detta innebär att Telia i olika delar av landet ersätter fast telefoni med lösningar via mobilnätet och att bredband via telefonjacket (ADSL) ersätts med fiber eller mobilt bredband. Denna omställning påverkar tillgången till telefoni- och bredbandstjänster och drabbar landsbygden hårdast enligt vår uppfattning. Detta eftersom alternativen till en fast förbindelse – t.ex. fibernät eller mobilt nät med hög överföringshastighet – inte finns tillgängliga där eller är alltför kostsamma. För att förhindra att människor lämnas utan möjlighet till en fungerande uppkoppling anser vi att den aktör som i dag tillhandahåller kopparnätet inte ska tillåtas få avveckla det innan en fullgod ersättning finns på plats till en rimlig kostnad för de abonnenter som berörs av teknikomställningen.

Det vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

19. Utnyttjande av digital infrastruktur, punkt 6 (M)

av Maria Stockhaus (M), Sten Bergheden (M), Anders Hansson (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 7 och 8 samt avslår motionerna

2020/21:1373 av Lotta Olsson (M),

2020/21:2585 av Viktor Wärnick (M),

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 26 och

2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 6, 7 och 11.

Ställningstagande

Trafikverket, Affärsverket svenska kraftnät och ytterligare ett antal statliga aktörer har fiberoptiska nätverk som sträcker sig genom hela landet. De används i huvudsak för att styra järnvägs- och kraftledningsanläggningar. Delar av dessa fibernät är i dagsläget inte fullt utnyttjade, och vi anser därför att denna resurs skulle kunna utnyttjas mer effektivt om det fanns en samordning mellan aktörerna. Utöver minskade kostnader samt ökad säkerhet och robusthet i näten skulle detta också underlätta bredbandsutbyggnaden och därmed bidra till att nå bredbandsmålen. Av denna anledning bör enligt vår uppfattning de olika fibernäten i statlig ägo tillgängliggöras för marknaden. Vi vill dock understryka vikten av att nationella säkerhetsintressen beaktas i sammanhanget.

Enligt vår uppfattning kan marknaden i stor utsträckning själv sköta utbyggnaden och statens uppgift i sammanhanget är att undanröja de ibland små men viktiga hinder som finns för utbyggnaden. Därför vill vi införa en direktlinje för de aktörer som bygger ut uppkopplingen i Sverige till Infrastrukturdepartementet och relevanta beslutsfattare för att underlätta enkel kommunikation och dialog. Syftet med detta är att de problem som rapporteras in ska lösas så snabbt som möjligt och att marknaden ska få det stöd som situationen kräver.

Det vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

20. Utnyttjande av digital infrastruktur, punkt 6 (C)

av Anders Åkesson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 26 och

2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 6, 7 och 11 samt avslår motionerna

2020/21:1373 av Lotta Olsson (M),

2020/21:2585 av Viktor Wärnick (M) och

2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

För att främja utbyggnadstakten anser jag att man måste ställa krav på de myndigheter som är viktiga för bredbandsutbyggnaden. Det rör sig bl.a. om Jordbruksverket, Lantmäteriet, Affärsverket svenska kraftnät och Trafikverket. Detta skulle regeringen kunna göra genom instruktioner och dialog och i myndigheternas regleringsbrev.

Trafikverkets långa handläggningstider och bristande förmåga att ge tydliga instruktioner för att förlägga ledning i väg- och banområden har länge varit en stor utmaning för bredbandsbyggande aktörer. En viktig åtgärd för att fler ska få tillgång till bredband är därför enligt min uppfattning att handläggningstiderna ses över och kortas. Dagens tillståndprocesser upplevs som komplicerade och tidskrävande, vilket kan påverka investeringsviljan och utbyggnadstakten negativt. Enligt min uppfattning utgör därför Trafikverkets hantering en flaskhals i bredbandsutbyggnaden. Det är ytterst angeläget att myndigheten tydliggör vad som krävs för att en ansökan om att förlägga kanalisation – eller ledningar för bredband i vägområdet – ska kunna handläggas. Vidare är det viktigt att Trafikverket förmår hantera sådana ansökningar inom en månad från det att en fullständig ansökan lämnats in.

Jag anser vidare att det i områden där kommersiella förutsättningar saknas för att uppföra en sändningsplats ska vara möjligt att överväga byggnationen av en samhällsmast. Med samhällsmaster avses sändarplatser i mobilnäten som är helt eller delvis offentligt finansierade. Generellt sett bör regleringen av samhällsmaster utformas så att den inte hindrar konkurrensen, och praktiskt bör de dimensioneras så att det är möjligt för fler än en operatör att placera in sändarutrustning. För att vägleda regioner och kommuner bör PTS ges i uppdrag att uppdatera sin tidigare rapport om samhällsmaster i syfte att följa

upp den utveckling som skett sedan 2015, inklusive den pågående utbyggnaden i 700 MHz- bandet.

Jag vill också uppmärksamma att fiberägare i dag ofta hindrar andra från att hyra in sig i näten, vilket också har påpekats av OECD 2019. Som ansvarig myndighet måste PTS komma med förslag om hur den fortsatta fiberutbyggnaden i Sverige ska kunna ske på ett så samhällsekonomiskt effektivt sätt som möjligt, speciellt med tanke på in-, fast- och utelåsnings effekter som kan finnas på marknaden.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

21. Vissa särskilda krav på operatörer, punkt 7 (SD)

av Jimmy Ståhl (SD), Thomas Morell (SD) och Patrik Jönsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:239 av Eric Westroth (SD) och

avslår motion

2020/21:1081 av Betty Malmberg (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi vill uppmärksamma de svårigheter som rättsvårdande myndigheter ofta möter och de mycket höga kostnader de måste betala till mobiloperatörer när de behöver utnyttja hemliga tvångsmedel i samband med brottsutredningar. Det kan exempelvis handla om att genomföra telefonavlyssning eller få tillgång till olika slags trafikuppgifter. Detta kan få till följd att rättsvårdande myndigheter avstår från att inhämta dessa uppgifter även om de kan vara avgörande för utredningsarbetet.

Vi anser därför att det är rimligt att man i operatörernas sändnings- och frekvenstillstånd inför ett krav på samverkan med rättsvårdande myndigheter i samband med brottsutredningar och att man reglerar ersättningsnivåerna för att få tillgång till vissa uppgifter som mobiloperatörerna har. Ersättningsnivåerna ska enligt vår uppfattning vara rimliga i förhållande till den arbetsinsats som krävs för att få ut relevant information från operatörerna.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

22. Postservice i hela landet, punkt 9 (SD)

av Jimmy Ståhl (SD), Thomas Morell (SD) och Patrik Jönsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 7–9,
bifaller delvis motionerna

2020/21:1256 av Saila Quicklund (M) och
2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 83 och
avslår motionerna

2020/21:1091 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1–5,
2020/21:1316 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt
2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 85.

Ställningstagande

Vår ståndpunkt är den att brev och paket ska levereras i tid oavsett var man bor i Sverige och det är också något som människor med rätta kan kräva. Regeringen har det yttersta ansvaret för att postgången över hela riket ska fungera, men med sjunkande lönsamhet och lägre volymer är det dock en utmaning som behöver hanteras. Vi menar att det måste vara möjligt att bo och verka i hela landet och därför bör regeringen se över möjligheterna att förbättra service, postutdelning och tillgänglighet i glesbygden.

Enligt vår uppfattning måste Postnord bli bättre på att leverera försändelser i tid för att inte mottagarna ska drabbas av olika slags olägenheter. Postnord har inte klarat av sitt samhällsuppdrag, och vi kräver därför att strukturella förändringar görs inom verksamheten och att den effektiviseras för att breven ska komma fram i tid. Regeringen bör därför skyndsamt ge Postnord i uppdrag att vidta nödvändiga effektiviseringsåtgärder. Vi vill i sammanhanget också påminna om att Postnord har tuffa finansiella mål, något som påverkar personalen negativt. Marknaden förändras dessutom dramatiskt med kraftigt minskande brevvolymer och därmed sjunkande intäkter. Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som skapar en bättre balans mellan ekonomiska mål och Postnords samhällsuppdrag.

Det vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

23. Postservice i hela landet, punkt 9 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1316 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2020/21:1091 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1–5,

2020/21:1256 av Saila Quicklund (M),

2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 7–9 och

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 83 och 85.

Ställningstagande

Jag anser att en fungerande postverksamhet utgör en grundläggande samhälls-service. Verksamheten i många företag är också helt beroende av en hög och jämn nivå på postservicen. Om detta inte kan garanteras missgynnas inte minst företagen på landsbygden, och många arbetstillfällen i dessa delar av landet riskerar att gå förlorade. Enligt vår uppfattning ska därför Postnord ges i uppdrag att erbjuda god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företaget i hela landet.

Av ekonomiska skäl planerar Postnord att dra ner på antalet utdelnings-dagar. Detta riskerar att slå hårt mot lands- och glesbygden. På många ställen i landet är man beroende av en fungerande postgång. Digitaliseringen kommer så småningom att minska detta beroende, men där är vi ännu inte och därför är postservicen en grundläggande infrastruktur och samhälls-service som fortfarande behöver vidmakthållas. Jag har förståelse för Postnords ekonomiska situation, men detta bör lösas på andra sätt som föreslås i Vänsterpartiets motion i frågan. Regeringen ska därför skyndsamt ge Postnord i uppdrag att avsluta sina planer på varannandagsutdelning.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

24. Postservice i hela landet, punkt 9 (KD)

av Magnus Jacobsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 83 och 85,
bifaller delvis motion

2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 8 och
avslår motionerna

2020/21:1091 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1–5,

2020/21:1256 av Saila Quicklund (M),

2020/21:1316 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt

2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 7 och 9.

Ställningstagande

Jag vill här uppmärksamma de kvalitetsproblem som Postnord har brottats med under senare år och att företaget inte uppfyllt sitt samhällsuppdrag. De största förlorarna på en osäker brevhantering är boende och företag på landsbygden, och jag anser därför att Postnord måste göra de strukturella förändringar som behövs för att effektivisera verksamheten och säkra att breven kommer fram i tid. Det är också av yttersta vikt att posten delas ut i hela landet samt att man kan garantera en väl fungerande posthantering även om t.ex. elnätet inte fungerar. Av denna anledning vill jag även att det tillsätts en utredning som tar ett helhetsgrepp på posthanteringen utifrån tillgänglighet, säkerhet, framtida utveckling och kostnader.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

25. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 10 (C)

av Anders Åkesson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3172 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 51–53,
bifaller delvis motion

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 84 och
avslår motion

2020/21:1316 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Antalet paketförsändelser har ökat stadigt de senaste tio åren och i dag kännetecknas paketmarknaden av en fungerande konkurrens mellan olika aktörer. Jag anser att det är viktigt att denna konkurrens upprätthålls, och detta i hela landet. Konkurrensen på marknaden för post- och paketjänster är hård, och i storstadsområdena etablerar sig flera nya aktörer och i takt med att behoven uppstår växer kompletterande tjänster inom e-handelskedjan fram. I de mer glesbefolkade delarna av landet finns det däremot en risk för att utbudet försämras, och det är därför viktigt att logistikföretagen ges rätt förutsättningar för att utveckla och tillhandahålla kompletterande tjänster. Jag vill därför understryka vikten av en fungerande post- och paketmarknad som främjar innovation och klimatsmarta lösningar.

I detta sammanhang vill jag även påminna om EU-domstolens beslut 2015 som tvingade Sverige att upphöra med att ta ut moms på posttjänster som tillhandahålls av Postnord inom ramen för den samhälls omfattande posttjänsten. I Sverige tillämpas en bred definition av denna tjänst som inte endast inkluderar brev utan även paket upp till 20 kg. Momsbefrielsen för konkurrensutsatta tjänster har gett upphov till oro bland olika aktörer eftersom det skulle kunna snedvrída konkurrensen om Postnord ges möjlighet att erbjuda kunderna väsentligt lägre priser för paket upp till 20 kg och på så vis tränga undan konkurrensen inom e-handeln. Även om så inte har skett anser jag att det finns ett latent hot som påverkar andra aktörers vilja att investera i distributionsnäten eftersom förhållandena snabbt kan ändras. Jag anser av denna anledning att det är angeläget att konkurrenssituationen inom paketdistributionen snabbt klargörs för att främja en fortsatt fungerande konkurrens och utveckling av paketjänster i hela Sverige.

Slutligen vill jag framhålla vikten av att alla postoperatörer ska få tillgång till den postala infrastrukturen, däribland postnummer för att främja marknadens effektivitet. Det bör även gälla företag inom e-handel och digitala tjänster. Denna åtgärd menar jag skulle underlätta konkurrensen och etableringen av nya verksamheter.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

26. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 10 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1316 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 84 och

2020/21:3172 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 51–53.

Ställningstagande

Antalet brev som skickas i Sverige har sedan millennieskiftet halverats och det är svårt att få ihop ekonomin i brevtidningen, speciellt som Postnord ska ses som en kommersiell aktör bland övriga trots sitt omfattande samhällsuppdrag som företaget inte får något statligt stöd för. Den ekonomiska situationen beror också mycket på avregleringen av marknaden. Privata bolag – utan samhällsuppdrag – tillåts plocka russinen ur kakan. Den verksamhet som drabbas främst är postservicen på landsbygden. Femdagarsutdelningen i glesbygd och landsbygd är fortfarande en bärande del i sammanhanget och lantbrevbäringen lever kvar på många ställen där bredbandsutbyggnaden har avstannat eller digitala tjänster fungerar dåligt. Jag anser mot denna bakgrund att regeringen bör ges i uppdrag att utreda hur en ökad återreglering av postmarknaden kan genomföras för att stärka den samhällsomfattande posttjänsten.

I dag måste Postnord enligt lag publicera sina prislistor. Detta ger de privata postbolagen en stor konkurrensfördel då de i alla upphandlingar kan lägga sig strax under Postnord prismässigt och därmed vinna de lukrativa avtalen samtidigt som Postnord ensamt ska finansiera postverksamheten i hela landet. Det finns nog ingen annan bransch där det fungerar på ett liknande sätt i synnerhet som det innebär en orimlig konkurrensfördel för de privata bolagen. Jag anser därför att regeringen skyndsamt ska återkomma med förslag på lagstiftning som möjliggör att Postnord inte längre behöver publicera sina prislistor.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

27. Vissa postala konkurrensfrågor, punkt 10 (KD)

av Magnus Jacobsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 84,

bifaller delvis motion

2020/21:3172 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 52 och

avslår motionerna

2020/21:1316 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 3 och 4 samt

2020/21:3172 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 51 och 53.

Ställningstagande

Post- och paketbranschen genomgår en strukturomvandling där antalet brev som skickas minskar stadigt samtidigt som e-handeln med påföljande paketförsändelser växer kraftigt. Kunder efterfrågar individuella lösningar, hög tillgänglighet och bra service. Jag anser att det utifrån detta finns anledning att främja marknadsvillkoren genom att slopa den samhällsomfattande tjänsten för paketmarknaden. Genom att sänka omfattningen av den samhällsomfattande tjänsten och begränsa den till brevmarknaden bör konkurrensvillkoren på paketmarknaden förbättras.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

28. Samdistribution, punkt 11 (C)

av Anders Åkesson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3172 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 50 och

2020/21:3174 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

I 2015 års postlagsutrednings delbetänkande Som ett brev på posten (SOU 2016:27) återges postbranschens perspektiv på samdistribution av post, paket och tidningar. Det är tydligt att marknadsinriktade aktörer, exempelvis distributörerna, ser ett behov av att på andra sätt öka sin beläggning då både tidnings- och brevörsändelser minskar volymmässigt. Samtidigt går en omvänd utveckling att se på paketmarknaden till följd av den växande e-handeln. Att samdistribuera post, paket och tidningar skulle enligt min bedömning öka både tids- och kostnadseffektiviteten samt ha en positiv miljöeffekt eftersom färre transporter behövs. En sådan samdistribution bör därför möjliggöras. Tidningar och brev har visserligen i dag olika tidpunkt för leverans till kund. Enligt Centerpartiets förslag skulle dock den gemensamma distributionen ske enligt nuvarande tidningsdistributörers tidsschema. Jag

anser att detta förslag även skulle bidra till att vidmakthålla en bättre tillgänglighet och servicenivå både på landsbygden och i tätorten.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

29. Posthantering och sekretess, punkt 13 (SD)

av Jimmy Ståhl (SD), Thomas Morell (SD) och Patrik Jönsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2326 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

Vi konstaterar att det i stort sett varje dag året runt smugglas droger via posten. När det handlar om postförsändelser som skickas till Sverige från utlandet kontrolleras de av tullen vid ankomsten men paket eller brev som skickas inom landet genomgår inte samma kontroller. Vi vill betona att det endast är polisen eller tullen som har rätt att kontrollera innehållet i en försändelse, vilket innebär att postombud kan bli ofrivilliga mellanhänder för droghandel utan att kunna göra något åt det. I takt med att näthandeln med narkotikaklassade preparat ökar sker mer av smuglingen via vanliga postförsändelser. Risken för den som skickar eller hämtar paketen att åka fast är relativt liten eftersom det endast är vid de tillfällen polisen och tullen redan har en pågående spaning som personal som arbetar med utlämning får lägga undan försändelser. Vi anser därför att regelverket bör ändras så att alla som hanterar post och paket får rätt att på eget initiativ ta kontakt med tullen eller polisen om de misstänker att det finns narkotika i en viss försändelse.

Det vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motion från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:3263 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om digitala betalningar och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:239 av Eric Westroth (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utarbeta ett regelverk i syfte att för en rimlig taxa göra mobiloperatörer skyldiga att samarbeta med rättsvårdande myndigheter i samband med brottsutredningar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:398 av Jens Holm m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast ska utreda och återkomma med ett förslag till statliga molntjänster där data och program ska kunna lagras på ett säkert sätt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur utbyggnad av 5G-nät kan ske i statlig regi och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:419 av Martina Johansson och Niels Paarup-Petersen (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta kommunal medfinansiering vid bredbandsutbyggnad och använda sig av gruppundantagsförordningen i EU och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmärksamma den frivilliga avtalssamverkan och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:437 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en strategi för mobiltäckning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:597 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ för att förnya den nordisk-baltiska handlingsplanen för 5G och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bredband och mål för tillgång till snabbt internet i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:705 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bredband och mål för tillgång till snabbt internet i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:841 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över vilka åtgärder som krävs för att motverka digitalt utanförskap och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:898 av Solveig Zander (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bredbandstäckning i Sveriges landsbygder och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:913 av Emilia Töyrä m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur bredbandsutbyggnaden kan öka i hela landet och möjliggöra fri uppkoppling för alla i syfte att stärka demokratin, särskild bland barn och unga, och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1075 av John Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utarbeta en strategi så att hela Sverige snarast får mobiltelefonstäckning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1081 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en strategi med fasta mål om telefonitjänster åt alla är en viktig signal för att motverka den pågående urbaniseringen och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att larmnumret 112 ska vara funktionsdugligt via samtliga teleoperatörers nät och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att en handlingsplan för ökad yttäckning av stabila mobila tjänster av hög kvalitet ska utarbetas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1091 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att PTS bör få i uppdrag att vidta åtgärder för att leveranssäkerheten och kvaliteten i nationell postgång ska förbättras och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga expressförsändelser ska nå full leveranssäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att s.k. bevakningsmyndigheter som ingår i totalförsvaret, med särskilt ansvar för analys av biologiska prover, måste ges möjlighet till särskilda leveransvillkor för försändelser och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att allt fler biologiska analyser i dag sker i utlandet till följd av bristande leveranssäkerhet i fråga om försändelser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tidpunkten för tömning av postlådor och inlämningsställen bör regleras av PTS och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1100 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bredbandsmålet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbyggnadstakten av bredband på landsbygd måste höjas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1256 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att förbättra servicen i fråga om postutdelning i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1316 av Jens Holm m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Postnord ska ges i uppdrag att ge god service av likvärdig kvalitet till alla

- enskilda medborgare och företag i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska ge Postnord i uppdrag att avsluta sina planer på varannandagsutdelning och tillkännager detta för regeringen.
  3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att utreda hur en ökad återreglering av postmarknaden kan genomföras för att stärka den samhällsomfattande posttjänsten och tillkännager detta för regeringen.
  4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med förslag på lagstiftning som möjliggör att Postnord inte längre behöver publicera sina prislistor och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1326 av Betty Malmberg (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Folkhälsomyndigheten bör se över de krav på digital autentisering som ställer till problem för många äldre och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1373 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mobiltelefon täckning i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1376 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att kopparnätet finns kvar till dess att likvärdigt bredband och telefoni kan erbjudas i området och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1442 av Heléne Björklund (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av mobiltäckning i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1554 av Mattias Karlsson i Luleå (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att ge Post- och telestyrelsen i uppdrag att utreda möjligheten att distribuera tid och frekvens till fler aktörer och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1639 av Anna-Caren Sätherberg och Kalle Olsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förbättra förutsättningarna för att nå bredbandsmålet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1865 av Viktor Wärnick (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att stoppa nedmonteringen av kopparnät, vilka staten har direkt eller indirekt rådighet över, så länge inte fullt fungerande och adekvata alternativ finns på plats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:1888 av Joakim Järrebring m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Digitaliseringsrådets uppdrag bäst hanteras efter rådets upphörande och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1899 av Hanna Westerén m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Post- och telestyrelsen bör komplettera kraven för auktion av frekvenserna 3,4–3,8 GHz avsedda för 5G-utbyggnad – med kravet att marknadens aktörer samverkar vid utbyggnad av 5G-nätet i glesbygden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2045 av Björn Petersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga krav på fastighetsboxar i flerfamiljshus och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2140 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att arbetet med att förbättra den digitala infrastrukturen ska ske i takt med den faktiska ökande användningen och behovet i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2214 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka bredbandsutbyggnaden på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra service, postutdelning och tillgänglighet i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör ge Postnord uppdraget att vidta nödvändiga effektiviseringsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som skapar bättre balans mellan ekonomiska mål och samhällsuppdrag och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda det kommande 5G-nätets behov och möjligheter till god täckning i hela landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktörer inte ska tillåtas avbryta fast teleförbindelse om det inte finns ett fullgott alternativ, och detta tillkännager regeringen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ökad samordning bör ske vid dragningen av fiber och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2217 av Patrik Jönsson m.fl. (SD):

61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn gällande förbättring av mobiltäckningen längs järnvägsnätet bör göras och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2250 av Betty Malmberg (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Digitaliseringsmyndigheten skyndsamt måste agera för att modernisera föråldrade strukturer vid hantering av mätdata och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2326 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra en ändring i postlagen i syfte att minska smuggling av droger och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2374 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mobiltäckning och bredbandstillgång som en statlig angelägenhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2379 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i infrastrukturplaneringen se över hur mobiltäckningen kan förbättras runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att de resurser som satsas på utbyggnad av bredband kommer även mindre kommuner och landsbygd till del och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2585 av Viktor Wärnick (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningen för att öppna upp fibernäten för alla och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2809 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD):

79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt utbyggnad av bredband och tillkännager detta för regeringen.
81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta satsningen på bredbandskoordinatorer och tillkännager detta för regeringen.
83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Postnord bör göra de strukturella förändringar som behövs för att effektivisera verksamheten och säkra att breven kommer fram i tid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka omfattningen av Postnords samhällsomfattande tjänst och tillkännager detta för regeringen.
85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska tillsättas en utredning som tar ett helhetsgrepp på posthanteringen utifrån tillgänglighet, säkerhet, framtida utveckling och kostnader och tillkännager detta för regeringen.
87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör inrätta en ersättningsmodell för digital myndighetspost som ger täckning för både fasta och rörliga kostnader och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att digitaliseringens kraft bör användas fullt ut och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om infrastruktur och möjlighet till kommunikation vilken krävs för en effektiv digitalisering av samhället och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en digital allemansrätt som garanterar stabil och snabb uppkoppling i hela landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer frekvensutrymme bör frigöras för bättre mobiltelefoni och surf i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en gemensam virtuell infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om digitalt id och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgången till molntjänster måste säkras för myndigheter och andra offentliga verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minimisäkerhetsstandarder och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgång till data bör fungera över hela landet och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgänglighet oavsett fiberägare och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka upphandlingen av tjänster inom machine learning och AI och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2944 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av tillgänglig och robust digital kommunikation runt om i landet i vardag, olyckor, kriser och ytterst krig och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2996 av Pia Steensland m.fl. (KD):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta hänsyn till behoven hos personer med funktionsnedsättning i utvecklingen av samhällets digitalisering och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3134 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge digitaliseringsmyndigheten i uppdrag att bygga upp rättslig expertis och ge rättslig vägledning och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om initiativ för att höja den digitala kompetensen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3169 av Mikael Larsson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Trafikverket i sina åtgärdsvalsstudier (ÅVS) bör undersöka förutsättningarna för att göra it till det femte transportslaget och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens mål för bredbandsutbyggnaden 2023 och 2025 ska uppnås samt att målet som sattes för 2020 skyndsamt bör få en ny plan för måluppfyllelse och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt se över möjligheterna att frigöra delar av 700 MHz-bandet för mobilt bredband och mobiltelefoni i syfte att förbättra tillgången till mobilt bredband och mobiltelefoni i hela landet och uppnå målen i regeringens bredbandsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om blåljusmyndigheternas funktion och tillgång till bandbredd i samband med Rakelsystemet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att framtidens 5G-nät parallellt ska börja byggas ut på landsbygden och inte enbart i storstadsregioner och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sina regleringsbrev bör ställa krav på relevanta myndigheter att underlätta för aktörer inom bredbandsutbyggnad att bygga ut den digitala strukturen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för ansökan för kanalisation – dvs. ledningar för bredband i väg- och järnvägsområde – och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att garantera en fullgod ersättning till en rimlig kostnad för telefoni- och bredbandstjänster innan den fasta förbindelsen tillåts brytas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheter till samhällsmaster i Sverige för att skapa bättre uppkoppling i glesbygd och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredbandsutbyggnaden bör landsbygdssäkras i syfte att skapa tillväxt i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fokus ska ligga på funktionalitet i bredbandsutbyggnaden och inte specifika teknikval och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3172 av Anders Åkesson m.fl. (C):

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka postverksamhetens effektivitet och minska miljöpåverkan genom att möjliggöra samdistribution av post, paket och tidningar och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en fungerande post- och paketmarknad som främjar innovation och klimatsmarta lösningar och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett klaggörande av konkurrenssituationen för paketdistribution i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att postnummersystemet ska vara tillgängligt för alla postoperatörer och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3174 av Per Lodenius m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samdistribution av post och tidningar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3235 av Helena Gellerman m.fl. (L):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en gemensam europeisk infrastruktur för 5G med målet en fullvärdig digital inre marknad och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kopparnätet bör behållas tills annan digital kommunikation finns tillgänglig och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3243 av Helena Gellerman m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att göra digitaliseringsstrategin specifik, mätbar och tidsatt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ges i uppdrag att utvärdera digitaliseringsmyndighetens funktion och om dess resultat gett avsedd effekt för att realisera digitaliseringsstrategin och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en myndighet ska ha ansvar för att lagra grunddata för den offentliga verksamheten och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontinuerligt samla in data som underlag för att riksdag, regering, ansvariga myndigheter och kommuner löpande ska kunna utvärdera digitaliseringens utveckling och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera ett modernt och tydligt regelverk för att möjliggöra en etiskt och juridiskt säker användning av olika AI-tillämpningar i samtliga samhällssektorer och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt agera för en förtydligad lagstiftning och tillämpningsanvisningar på både nationell och europeisk nivå för att klarlägga hur internationella molntjänster kan användas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning av den nya webbtillgänglighetslagstiftningen för att säkerställa att

digital service utformas enligt principen om design för alla och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagen uttalar att kopparnätets avveckling tidigast ska ske när alternativa lösningar finns att tillgå och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om 5G och nästa generations digitala infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3473 av Karin Enström m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge alla myndigheter i uppdrag att strategiskt arbeta för att öka utbudet av och tillgängligheten till öppna data, med beaktande av såväl informationssäkerhet som den personliga integriteten, och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3477 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en åtgärdsplan för hur berörda myndigheter bör kunna tillmötesgå den digitala ekonomins krav och behov och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter som på olika sätt behandlar känsliga uppgifter bör hålla säkerhetsperspektivet överordnat alla andra prioriteringar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3479 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp och utvärdera arbetet som utfördes av Expertgruppen för digitala investeringar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge i uppdrag att kartlägga den efterfrågade kompetensen inom it och ställa upp en färdplan med mätbara mål för att öka andelen experter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgängliggöra statliga fibernät för marknaden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en direktlinje för aktörer som bygger ut uppkopplingen i Sverige för

- enkel kommunikation och dialog med Infrastrukturdepartementet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skala upp testmiljöer för 5G på områden där det finns stark samverkan mellan akademi, industri, stat och offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.
  10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påbörja arbetet med 6G och tillkännager detta för regeringen.
  14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensivifiera arbetet med digitaliseringen av myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
  16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ramverket inom International Open Data Charter (IODC) och tillkännager detta för regeringen.
  17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra nationell kraftsamling för statistiska data och tillkännager detta för regeringen.
  21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av nationell lagstiftning i syfte att bejaka EU:s certifiering av molntjänster och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3499 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den digitala jämlikheten behöver utökas genom tillgång till bredband över hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3697 av Pål Jonson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utarbeta en nationell strategi så att hela Sverige snarast får mobiltelefon täckning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.